TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0101

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

101

S. POREI
LOS.
CARM.

M.sso dell'Ab. Domenico Ongaro, e di sua mano

Ex libris Vinc.i Joppi

101 - Sporeni *(Josephi)* Utinensis. — « Carmina ex codice qui ad Autographum expressus est diligentissime ».

Un vol. in-8° rileg. in pelle, taglio colorato. Scrittura del sec. xviii (fine) di mano dell'ab. Domenico Ongaro.

111.

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

JOSEPHI SPORENI
UTINENSIS
CARMINA
EX CODICE
Qui ad Autographum expressus est diligentissime.

Annal. Civitatis Vtini
Tomo XLV. fol. 88.t.

1525. Die decimonono Octobris

Magnifici D.ni Convocati omnes unanimes, quib. nota fuit virtus istorum duorum Juvenum tū ex elegantib. compositionib. quas ediderunt, tum ex attestatione excellentis Artium et Jurium doctoris D.ni Gregorii Amasei approbarunt Personam q. Vincentii Arrigonii ad secundum locum Repetitoris dicti D.ni Gregorii Professoris publici Studiorum Humanitatis in Civitate Utini: et quoque Personam q. Joseph Spordni Utinei ad tertium locum Repetitoris ejusdem D.ni Gregorii cum sallariis et utilitatibus consuetis.

Salaria trib. Repetitorib. decreta anno 1522. 29. 7bris erant hujusmodi, Lo primo D.ti 25. Lo 2do. D.ti 15. et Lo 3.zo. Ducati dieci: Ducati autem in ratione Libr. 6. solid. 4. pro quo lib.

Henricus Palladius Rer. Forojulien. lib. I. p. 19.
" Josephus Sporenus, qui multo arte hac tempo-
" ra de Fori-Julii antiquitate quinque libris accu-
" rate non minus quam eleganter scripsit, Cormon
" a Carnis priscis conditum tradit &c.
Idem lib. II. p. 35. ejusdem Spor. testimonium ad-
fert ad hæresim suam de veteri arcis utinen. in-
staurationе; pag. vero proxime sequenti complures
ejus versiculos exscribit ex Poemate, quod Ati-
nam inscripsit: quodque frustra hic quæres

JOSEPHI SPORENI
Carmina.

Gloriosus Virgini Paean.

At quibus haec dabo vota deis? cui rauca [illegible]
Plectra? et Hyanthéo deductum vertice carmen?
Cui mortale hoc Sporenus ebur? tibi saucia laurus
Exta ferat, sanctosque tibi circumstrepat ignes
Ista dies, quisque aris dent orgia mystae
Siderei Reginae poli: vacat hoc tibi pulsa
Nocte iubar: vacat Aoniae deus arbiter undae
Et latices exundante Helicon. Iam frondibus aras
Cinge puer, iam Castalios solemnia motus
Concelebrant; vatumque pia chorus spondet Echo.
Tu felix ad somnia veni, nec te vocet aethra
Limes agat, supremumque habitus, [illegible] noveni
Scena chori, nec te Solymae tranat, aut mage voti
Accumulet, [illegible] inhians [illegible] Athus
Et Ptolomaeis assurgens [illegible] Accho
Nec te [illegible] vada [illegible] Hermon
[illegible] verticis nubes
Alliciat, nec [illegible] tenens ingentia [illegible].
Quid primum Reginae dabis? qua turbine ora

Sedabit Tymbraeus ebur, plectroque loquuta
Phoemonoe! Tua nunc volucri primordia Phoebo
Praetulerim, curruque Jovis? Pegaseoque volucri!
Quid primum Regina dabis? Loquar aurea post te
Astra serenato referisse cubilia caelo.
Agocteronque Hyadalaus, assurgentemque procellis
Gundaridam, Osteamque ratem, Dedaloie favillas,
Et Maura portenta Abila, cum fortia tellus
Brachia, frugiferosque eduxit ad aequore fines
Dorida cum fregere hyemes, vitreumque profundi
Nauens iter, conchaque ululans Amathuntidos Triton
Asphaltisque Hyalo, et gavisus vertice Proteus
Ambiguo frenare greges, et insitia ponti
Monstra, Hyperionumque calor Phaetonta petivit
Vos, quibus Olenia recubans Pegaticus umbra
Inspirat caeleste jubar: quibus ardua summo
Exultant Pangaea jugo, nec inertia Bacchus
Plectra, nec ignavos Tritonia suscitat ignes:
Laudibus hanc ambite diem, et solemnia casti
Plectro hac rotate sacri. me rauca canentem
Musa levat, nec contingit ebur, nostrique relegat
Serta comis. age Leucadios, age, vertice motus
Aptatu Regina Dio, talibus micantibus
Cinge foco, adytumque sui exultantia qualem

sidera

Sydera prospexere: tuis ubi faucibus haesit
Auger, et celeri excussit sua corda volatu.
Qui postquam Icario Cyaleia compita movit
Remigio: qua Parrasium fugat Arcada Aero
Ennosigaeus equo, et pallentem verberat Arcton
Despectus Junonis honor: qua plumbea pubes
Pondera per vacui jaculatur inania coeli,
Et triplices dant monstra animas: et terna viri... ant
Arma, et Echionia creta prostravere columna.
Qua Lydius tormenta Gygas, tacitaque movebat
Arte Palen, tremulasque Cidum, illius implicat aras,
Alpheique assurgit apex: qua fluctuat ingens
Indus, et Eoo spargit vaga cornua Phoebo.
Arcanum tibi nectar inest, tibi concipit ingens
Eloquium, et positis argenteus albicat alis.
Extemplo Deus, illa Dei praecordia blande
Casta subit, comitque animos, nec gaudia differt
Ullius excessisse rui. vix Cathmia nono
Saxa jugo tremula prospexerat orbita Luna,
Cum sese ad tormenta aperit, qua densa coronat
Bethlemicos pinea apices, Chebronque superbum
Radit iter, Solymaque frequens protenditur urbi.
Ecce autem nova lux atra cadit obvia nocti
Et magnum testatur opus, passimque vagati
calcida

Caelicolae dulci rupere silentia voce.
Creditur audivisse pecus, dum pascua late
Et fletu aurorae sudantes pasceret herbas;
Quique Palestinae campis armenta vehebant
Sydereumque vidisse iubar, trepidisque sonoros
Auribus excepisse modos, et carmina divum.
Protinus obstupuere animi, nam lumina vulgus
Tanta, nec emissas voces per inane ferebat;
Partitasque acies, stellatique agmina coeli.
Quid superum portenta ferant, quid semita poscat
Ignea, mutataeque vices, atque orbita lunae,
Edocuit pennata phalanx, humilesque deorum
Accubitus, rupisque cavos pateret hiatus.
Huc omnes vertere manus, huc iicit ingens
Ordo ruit, votisque inhiant, et grandia fingunt
Munera, quos Lacon, quos nobilis occupat urbe;
Regiferosque Abaris comptus vertice manes
Quos Iudae, nec Sicaniis in fluctibus Aetna
Aut Paphiis Amathus fabricata penatibus, aut quae
Arni nomen habet, divorumque Cynthia Paulon
Sacro florens, et Ame ruituraque Ascalon urbe,
Et coetus, Ianonque tenent, quos circuit Helmon,
Et formidatae fatali sanguine Cava,
Daunaque Balastusque, Sanusque, et nobilis Eglon
Septa

Septa, Pygantdoq;, exultans agmine Dossoni;
Qui Sain, Machanasq;, habitant, qui Magdalon aeri
Lustrat equo, Azamque subit, quos Jamnius urbis
Cingit apex, varioque habitata Diospolis Api.
Adde, quod huc Gorda suos tulit obvia cives,
Huc Biblos, huc Carta ruunt, huc rusticus Elvin
Pastor agit, Setheque acies, nec defuit ustans.
Qui dominus Phitona terit, cui mystica Lebne
Arcanum cortina reluat, Nantoque & Luenteis
Auget aquas, cui Jordanes sua cornua miscet.
Denique, quos Essena phalanx, et candida servant
Regna pudicitiae, sololque, et parvus Arati
Conciliumque decios; nec formidabilis acri
Pontus Abantiadae, medicoq; animatus hiatu
Callirhoe, coeliquae ferens incendia tellus.
Et quae sub mediis Phoebum aspexere tenebris
Surgentem rupes, Scinthlantesque sub ipsa
Nocte colos, et quos Sarpedon vertice tollit.
Quin et Orontea quicumque iter explicat ora
Qua picturatis attollitur axibus Hermon
Et ferae Bistonias Anabe super excubat iras,
Atque Araba, atque Cave, atq; ingens extendit Aulon,
Et Mendiaki lascivit turba Canopi,
Sidoniaque; ac tandem ingentibus armis

Scipiadum

Scipiadum rossepa Tyros, quæq; recolit ignes
Isi tuos Babylon, saerumq; Serapidis antrum,
Et nunquam satis amissum veneratur Osirim.
Quin et Erythræo qua vortice murmurat ingens
Oceanus, deducta phalanx huc contulit Eos
Divitias, Titane, tuas, flexit impiger omni
Axe chorus, supplexque tuo dat oscula foetu,
Atque humili dat vota animo. Tu grandia tollis
Numina, tu puerum foeno tegis, et simul inter
Maternos jacens accubitus; Stant agmina, et omnis
Vulgus hiat, numenq; Dei præsentis adorat.
Et quem mox tetrico excipiet per compita plausu,
Cui via terribili figet præcordia clavo,
Nunc ingens miratur opus. quæ gaudia nobis
Illa dies, quales Hecate vaga miscuit ignes,
Pondere cum tergata levant. quod turbidus atros
Lucifer acclinavit equos, dum saucia nati
Ora vides, iterumque horrenda jacula mitti
Suspendente animo. tunc et Lysippeia novit
Parthenius lamenta dolor, phrygioq; resedit
Rore genas. non Erigone, non Daulias ipsum
Jam miseris ploravit Ityn, rabidoque notavit
Ungue sinus, luctuque animum satiavit amaro.
At procul hæc jam pulsa dies, nam grandia vestros

Attollunt

Attollunt elementa humeros, et te vagus aethra
Cingit apex, illic septena volumina frenas
Astrorum, coelique vias, coelique figuras
Partiris, tibi Cassiope, tibi subditus Hydra
Servit honos, jaculumque ferax, nitidoq; decorus
Ense puer; terras illic, pelagique ruinas
Metiris, stant circum animae, quibus emicat ingens
Virginitas, plaususque movent, blandisq; susurrant
Alloquiis, et viperea tibi nulla colubra
Miscuerint portenta, venenatosq; pararint
Accubitus, ut te Paphiis sociavit Hymen,
Auspiciis, seniorq; tuos prius hauserit ignes
Perpetuos alia tibi virginitatis honores
Adiiciant, turbantque Jovem, Stygiique fragores
Helvidii. Partus alia, cantusque profantur
Bethlemiias, nostrae prima argumenta salutis.
Additur et sublimis honor, coelique patescit
Imperium, nec frena latent cingentia magnos
Undarum, terraeque sinus, rigidoque sonanteis
Amnis domos. hac Elisia caepis orgia jube,
Hac pura tibi dant animae, nos expiat ardens
Trinacriaque Arabumque decor, nos spargimus aris
Vota tuis, seu procero stant carbasa malo
Aequum fractura salum, fremitusque Maleae

Navita

Navita trux, Meroënque legit, seu ambulat oris
Hospes Achæmeniis, Peliove extenditur Hæmo,
Cimmeria seu rupe cubat. te concipit imo
Qui subit arma horrenda animo, quique alligat ægra
Membra toro, et miserum siccoratus excoquit igni.
Te partus cui surgit onus, cui tristia curæ
Exta gravant, cui tartareis mors incubat alis,
Imploratque, auditque, volens, tibi casta puellæ
Serta ferunt, tibi vox puerorum Heliconia pulsat
Tympana, te spes justa hominum curat, et sacerdos
Prosequitur, tibi purpureis chorus assonat aulæ
Cœlicolum tibi .. atoos diademate crines
Impediunt. Salve, rebusque labantibus adsis,
Bellorumque gravi nutantem pondere mundum,
Et furiis exundantem, morbisque trahentem,
Quos nec inexpertus patriis Epidaurius herbis
Sive Machaonia quiverint avertere leges
Virginea compesce manu, satis obruit ingens
Arva lues; Salve, rebusque labantibus adsis.
Sed quo me deduxit ebur? cave marmora, sinu
Nota iteras numini; pennis cave fervida franges
Icariis cornea strato, jam carbasa Nereo
Et fragilem suspende ratem, ne sæviat ingens
Tyndaris, aut frigidos violet Saturnius ignes.

J. Hen.

(11)

F. Venereo Patr. Ven.
Julien. Praesidi.
Venus.

Surge (triumphatum nec enim tibi denegat ingens
Roma caput, victamque Deis languentibus urbem)
Magna Parens Adriae, vitreo cui vortice Nereu
Atque Athamanteis respirat fluctibus Ino,
Cui pelagi mitescit hyems, tibi concipit ignes
Phoemonoe, thyrsumque ferens Semeleius Euan,
Et casti Regina chori, tibi murmurat ultro
Virginea de rupe Helicon, et maximus Hermes
Tu quoque Caesarea limes quem prospicit arce
Dantem jura foro, prosternentemque minaci
Fronte nefas qua se se udo de vertice Turris
Praecipitat, nostramque vado metitur urbem
Robora vi convulsa trahens, qua tristia cornus
Saxa domat, fluvioque minax prosternitur amne,
Tunc lubens modumque paro, nec fistula vatum
Sordeat, aut nostra modulatus arundine Phoebus
Julia vipereis infestans arva colubris
Alecto nostras Erebo sociaverat umbras,
Civilisque movens atris Discordia crines
Viliaventias late populaverat urbes;

Forojulien. Fran. Venerii Praetura incidit in Cum Ve-
ann. 1584: Alium ejusdem Venti, ejusdemq.
nominis Praetorii Fasti exhibent ad ann. 1567.
De altero loqui [illegible] sub cujus Praetura civiles discor-

Cum Venus Adriaco Neptunum vortice currus
Squmiferos exercentem, blandaque foventem
Nereidas miti sic questa redarguit ore.
Quid querar? aut Peneste ferox, aut tristia magni,
Fata Jovis, genitor? quod me Saturnia tantum
Persequitur, nostrosque adeo malesana minores
Exagitat: Tu cerne meos ut iniqua severo.
Juliadas prosternat Equo: quas turbida caedes
Ingeminat. vix Hydra suaex flaventibus undis
Tiliaventeo vix unda potentior amne
Sufficiunt prohibere nefas, vix Sontius ingens
Sontius infectas miseratus sanguine ripas;
Talis in Iliacum furias exercebat agmen
Structa tridentigero cupiens evertere divo
Pergama, et infausta ruitura cacumina Trojae
Tydides, cum me furiis ingentibus ardens
Ingenti excepit telo, atque ingentibus armis
Nube cava natum amplexa, perque inter cohortes.
Castra Agamemnonia fulvat qua exercitus alae.
Mitior, et currus procul exercebat Achilles.
Thracios, magnanimusque fremens dabat Hectora letho.
Sic etiam Rutuli dementis incendia Turni
Novit, et Ausonias nimis indignata secures
Eumenidas ausit medio rapuisse Baratro.

Item

cordia extincta sunt. V. Panas. Par. II. lib. IV. p. 183. Sed de priore; sub quo veteres hinc Turrianorum, colloretanorumque, inde Savorgnanorum Inimicitiae recruduerint, certe loquitur. Ubi enim non vero huic Trivisanus, de quo statim, in Pretura successit.

Tum Lausus, tum contemptor Mezentius orbis
Astriferi, et Latiae pubes sata margine ripae
Tristia Romulei posuerant arma Gradivo,
Hinc dirae passim strages, hinc orta Latino
Bella, Corymbiferaeque dederunt orgia matres
Ipsa ferens Regina faces, et mystica Bacchi
Tympana, Labdaciaeque movens incendia Tyrso.
Spargebat teneros per opaca silentia crines.
Hinc magnus fuit Aeneas, hinc asperat iras
Turnus atrox, tandemque mei sub pondere nati
Corruit, et Stygias fugit indignatus ad umbras.
Nulla tamen pietas, nullus praecordia Divae
Lenit adhuc superum, superoque potentior omni
Juppiter, aut fati lex, aut Themis optima divum.
Ergo meus sic ibit honor? sic corruit ingens
Julia, et irriguo circumflua moenia Turro
Moenia Caesareis famulata securibus olim
Et piari Leddo complexa Aquileja Timavo.
Tu pater hanc compesce luem, saturi ira natae
Damna vides: si te Veneris primordia tangunt,
Et juvat hinc nostros sobolem venisse volueris;
Tu pater hanc misero demas e pectore labem
Dixerat haec, vitrea Saturnius arbiter unda
Praerupto nitens scopulo, et spumantibus arvis
Ora dedit Tonnia. iniqua per aequora Divae.

Mane

Me ne putas, Cytherea, tuis divertere curis
Posse animum, et duris nemorosæ quæstibus Idæ?
Me ne putas miseri latuisse pericula Turni,
Et formidatas Latiali vertice turmas?
Aut quæ Turricolas agitat Discordia cives?
Novi equidem quodcumque vetens, novi undique dira
Iunonis crudelem animum, et crudelia gentis
Funera, quæ vitreo colit exundantia Turro
Pascua, et irriguam Comi torrentibus urbem.
Tu vero quodcunque, ferox Saturnia miscet,
Excidium, quæcunque novat sors improba curas
Disce pati, et lacrymis compesce fluentibus ora.
Sceptra etenim majora dabo, atque ingentibus utar
Auspiciis, ut signa ~~tuas~~ coelestia Cæsar
Augeat, et lætas iterum pube impleat urbes.
Et jam cæruleis Addæ circumfluus undis
Computat insignes annos Mavortius heros
Computat et fasces, venturumque aspicit ævum,
Quo magis frenabit opes, quo Cæsaris ingens
Excepisse forum mirabitur undique pubes.
Perennia, et immensos immensa parabit honores.
Aurea tunc passim, meliorque novabitur ætas,
Aurea Saturnus miseris dabit otia terris.
Tunc nubes pecori grandes mala obstruet Augon,
Augon Marmarica generatus sanguine Lucæ,

Augon

Augon Turricolis error pastoribus ingens.
Sponte sua frondescet ager, sponte omnia sylvis
Provenient, multasque dabit sponte arbutus umbras
Felix illa dies, Venetos cum cernere fastus
Contigerit, pompasq; virum, et surgentia plausu
Agmina per laetas errare licentius aedes.
Hunc ego caeruleae spumantem fluctibus undae.
Qua Venetum clarescit apex, qua murmurat ardens
Adria, et ingenti littus prosternit arena,
Edocui, quos Luna globos obversa tuetur,
Quo rutilum fulgore caput circumferat, et quo,
Vertice pastoris teneros meditetur amores,
Edocui plectra Atomdum, quibus horrida movit
Tartara Bistonio fabulatus margine vates
Et flentes orco Eumenidas, et Cerberon ore
Frendentem trifido, Siculaque Elementa Marica,
Saepe etiam didicit variis animata figuris
Semina, Pirrhaeque manus, et furta Promethei
Unde coloratos ducat Thaumantia crines,
Unde genus pelagi, et Nereidos Amphitrites.
Post obitus num vita animis, post funera Manes;
Praecipue quis honor Superis, quid turbida quaerat
Justitia, et mitis ridens Clementia vultu.
Mecum Erato Thaliaque fuit, quibusq; Enthea rupis

Castaliae

Castaliæ pinetta sequunt, et maximus Evan,
Evan thyrsigera metuendus cuspide visa.
Adde quod hic vestra gavisus origine duci
Nomen habet Veneris, nomen sibi vendicat ultro
Diva tuum, et Paphiæ meditatur murmura famæ.
Postquam igitur flavo labentem vortice Methaurum
Terruerit, victorque suas remeaverit undas
Ingentes capiet fasces, ingentia Turri
Mœnia, et ingentes urbis per compita leges
Instituet, totoque scelus procul auferet ævo.
Tunc nimium felix; auroque potentior ipso
Chloris erit, Chloris vitreum Natisonis ad amnem
Carmina Mæonio modulata ingentia plectro;
Tunc nimium felix stabilientem carcere Mopsum
Excipiet, rursusque pios blanda hauserit ignes.
Hæc Deus. at genetrix Paphios enixa volucres
Læta fluentisonis qua se Cypros exerit undis
Sedato posuit tristes e pectore curas.
Ergo fausta dies, et amato Cynthius orbe
Te nostris, auguste parens, immiscuit oris,
Hunnæamque dedit frenare potentius urbem.
Ergo fausta dies nostris te immiscuit arvis.
Vive diu felix, nec amatum Chloride Mopsum
Despice, nec Mopsi deductum pectine carmen,
Aut quod Lucadio sponsus murmurat auro.

B. Trivi.

III.

D. Trivisano Patr. Ven.
Julien. Praesidi

Turrus.

Vos Nymphae vitreae Nymphae, quas fluctibus ingens
Turrus alit, multoque effusus nectare crines
Auget Caesar, et Adriaco suo gurgite miscet,
Vos mecum hoc [illegible] rudi modulamine carmen.
Sic vestros nunquam proles Nephelesa crines
Inspiciat, salsoque humectet marmore Nereus.
Sic rapidum genitor sub rupe coerceat amnem,
Nec cautes aut saxa trahens ingentia ripas
Exedat, aut intra [illegible] vado compleatur iniquo.
Tu vero cui plectra movet Nysa arbiter Evan,
Enthea cui movet ora chalys, sonituque fatigat
Tergemino, et docta comit Tegeaticus umbra,
Dexter ades, nec sperne coli, nostrosque parumper
Summe Deos, dum bruma rigens Aquilonisque horret,
Dum genuit Orithyia virum pernicibus alis
Intemerata aestiva [illegible] gaudia nocte
Ianuario demissa lacu, et nigrantibus umbris

Dominici Trivisani Praeturam ann. 1506. Fasti exhibent.

Jam tua vexabat lethali pectora motu,
Magne pater, vesana lues, totamque per orbem
Spargebat fatale nephas, cum fluctibus imis
Audiit indignum fati scelus arbiter undae
Qui Turris sub rupe cubat, trepidosque vagantes
Castigat temone deas, ubi fluctuat ingens
Deucalion, miscetque austris tumentibus imbres.
Sive Tetrapirgos iterant ubi carbasa fratres
Victa mari, tristesque gemunt incendia nautae,
Ocyus humenti litus deus advocat omne
Concilium, Nymphasque ciet sub carcere caeco
Spumanteis Nymphas, patriae quibus ardua curae
Saxa, et sinistro nutantes vertice rupes.
Insignes capiti aula deos, et flumina summos
Praviora fores, minor excubat udo
Turba solo, et vitreum nullo terit ordine limen.
Tiliaventea primus volat arbiter undae,
Majestate ingens, auctoque ingentior alveo
Saxa trahit, vulsasque trabes, domitoque superbit
Arcade torvus adhuc, spoliatoque ardens hoste.
Barbarica mox fronte minax, et turbine multo
Gelas ruit, parvusque trahit sua cornua Melo.
Mox raucum Celina sonans, atque impiger aureo
Stella sinu, Lymphisque fluens argentibus Hydra

Affluit

Affluit, et Naucellus, et ingenti pater urna
Sontius, ac Lemen flava maculatus arena,
Lemen Julei gavisus arundine Phoebi,
Et qui septeno rorat deus arva Timavo,
Qui variiformis circumsonat arva Natisse,
Qui fluctu Varane tuo, et spumantibus Ausa
Verticibus, magnumque vago Natisona meatu
Implicat, et Cormo pervitreis incubat undis
Ut posita cuncti tenuere silentia voce
Assurgit deus, et multo venerabilis aevo
Excipit haec, faturque senex. Vos Enthea chori
Progenies, et vera sali fluctuantis imago,
Qui mecum rapido per levia saxa volatu
Curritis, et flavas Adriae sinuatis arenas,
Scitis ut ingentem nostris in fluctibus urbem
Caesar avis atavisque potens, ut victor Julo
Condiderit sublime forum Mavortius heros.
Nomen adhuc servant populi, dominoque tumescunt
Juliadae, magnoque deum venerantur honore.
*
. . . .

Perdidit urbs, veniquae [?]; utinum dixere Nepotes.
Mutari sic cuncta solent fugientibus annis.
Huic ego caeruleis Adriae qua fluctibus ingens
Surgit apex, Venetaeque jubas Leo mergit arena

*Unus saltem versiculus videtur deesse; iidem propte[?]
rea excipiendo, si quando occurrat, locum (Horzen.) relinquimus.

Horrentesq; armos horrenti fauce reclinat,
Titulis ingentem heroa, atq; ingentibus ausis.
Pelagi, qui sceptra gerens ingentia miti
Pace regat populos, vitiumq; coerceat omne.
Affuit Aonidum quovo chorus, et pater Evan
Nascenti, et diros modulatus arundine Phoebus
Terrigenas, bellumque Jovis, nec grata Cyrenei
Vota, nec obscuras Satyro moriente Celaenas
Quiq; Amathusiacam saevo domat igne Cerastin,
Et gelentesq; juvenum turmas, et pectora torquet
Anxia, captivosq; senum trahit agmina cedra.
Affuit et mater geminos enixa volucres,
Grata Paleraphii qua murmurat unda columbae,
Qua Cypri sinuatur apex, et turbine multo
Fervet hyems, crepitantq; extracto carbasa malo.
Illum etiam Charites blandis complexibus illum
Tergemino govere sinu, et spumantibus undis
Orchomeni, matrisq; piis abluere latebris.
Inde puer triplices vultus, puer omnibus hausit
Curas deum puer, et triplicem vocem extulit ore.
Hinc magnum nomen genti dedit: At Dea summi
Nata Jovis Cyrrhaea per opaca silentia duxit,
Ignotasq; artes, ignotaq; carmina vulgo
Edocuit, Getico vates Rhodopeius antro.

Quadia

Qualia post miseræ deduxit busta maritæ,
Postque triumphatos æterno carmine manes.
Nox coeli motus, patriosq; animata figuris
Semina, primævumq; chaos, Titaniaq; astra.
Quis Deus humanam tacito regat ordine molem;
Sydera quis rupe tenet, sceleloque malignos
Igne premat, noctisque æterno sub carcere damnet.
Cur tendat convexa ratis, cur lubrica collo
Anguis eat, vitreoque solutus ab æquore Delphin.
Miretur terrere pallescere cornua Luna
Dura Lycaonias si poena coerceat aras
Igne, Thyesteasque dapes, et furta Promethei,
Justa catenatos animis emixa labores.
Et quæcumq; senex horto canit Atticus, et quæ
Socratico natum sinu complectitur ingens.
Quæ subeme Samiæ Latiam docuere volucres
Post cineres magnæ, devictaque Pergama Troja.
Jam patrium frenabat ebur, fascesque tenebat
Cæsareos, nostrumque Forum Chartlius Heros,
Cum pubescentem divino pectore tabem
Corripuit, fususque thoro languentia traxit
Viscera, languentemq; animam languentibus exijt.
Qualis apex, Narcisse, tibi est, seu turbine multo,
Seu rapidis vexatur aquis, et grandine sævi

Orbis

Orbis, anhelantesque gemit livescere crines.
Qualis est Oebalio percussus tempora disco
Indignum Phoebi crimen procumbit hiacinthos,
Si qua illum duro pavidum fecit orbita curru.
Pestis adhuc bacchatur atrox, et inertia torquet
Ora suis, peraq; ima viri praecordia serpit.
Insinuans sese; et multum gerit ossibus ignem.
Hoc igitur frenare malum medicamine multo
Cura subit nobis, atramque avertere pestem
Visceribus flammatur amor; vos Enthea mecum
Pharmaca, Peonios mecum vos carpite ritus,
Nec pudeat servire deos, hic gramina poscat,
Quae summo tenet Ossa jugo, quae Pelion, et quae
Pineus alit, puerosq; senex patefecit Achilli.
Hic succos, Epidaure, tuos, hic gramina servet.
Anguis, et tenera dictamum vertice rupis.
Hoc patriae commune malum est, hoc impia nobis
Fata parant crudele nephas. ciet ecce malignos
Plebs gemitus, lacrymisq; deos, et maximus ordo,
Et sexus dat vota minor, vota irrita coelo.
Annuit his flammata cohors, totumq; repente
Concilium Phoebi medicas accingitur artes.
Pharmacaq; succosq; legit, nec triste recusat
Ferre ministerium, sociasq; adjungere vires.

Ipse

Ipse Deus fomenta parat. Jam Latmius ibat
Endimion, tacitaque ferebat gaudia Luna
Per noctem, cum pulsa lues, cum pristinus ignes
Accepit vigor, et pestem corde expulit omnem,
Pestem atro prognatam Erebo, et liventibus umbris.
Haec igitur sit fausta dies, hanc plurima circum
Laurus eat, qua tu cumulato grandior aevo
Surgis, et optatae gremium pater excipis aethrae.
Haec tibi lux natalis eat, victoque triumphans
Nestore Cumaei numerosos pulveris annos
Augeat, et Phrygiae transcendat gaudia vitae,
Gaudia quae roseis Aurora cubilibus olim
Fovit inops animi, clausoque oriente reliquit.

Crucis adoratio

IV.

Crucis adoratio.

Livida cui dat signa dies? cui flebilis atro
Squallescit Tymbraeus equo, noctemque reducit?
Cui ferrugineos Hecates agit obvia currus? orbita
Nosco diem, luctusque pios. te, maxime divum,
Flet rerum natura parens, te lacteus orbis,
Te lugent elementa, et amaris questibus haerent.
At Solymae non aequa scelus parat, et tua clavo
Membra ligat, poenasque amens exercet amaras.
Nulla viri pietas animo, nullusque recursat
Matris honor, non ulla Dei morientis imago.
Stant ferro subnixa acies, patulaque comantes
Excutiunt cervice jubas, vigilesque fatigant
Excubias: stat turba ferox, atque increpat ore
Infrendens, ceu rupe leo, cui viscera praedae
Urget amor, durisque angustat hiatibus ora
Imperiosa fames: ibi modo pectora turbat
Niliaci regina Phari, modo corniger Ammon
Pasiphaës modo turpis amor, quinque asserat ignes
Martis equus, rabido [illegible] hiat Eumenis ore,
Pugnacesque cient Bellonae incendia motus.

Sinchronum habeo hujus carminis exemplar, quod conferam, ejusque variantes editiones ad oram notabo. Illud vero est in cod. qui complurium Poetar., maxime vero Forojuliensium carmina complectitur, p. 1.

Sicne Deos fortuna premit? sicne impia Lethi
Fata jubent tormenta pati? jacet arduus ecce
Mundi opifex, rerumque sator, jacet arbiter ingens
Naturae, cui puniceos Titania duxit
Luna choros, noctemque trahit, cui verberat Eos
Sydera, flammatoque vagum fugat Arcado coelo.
Heu Clymenes fraudatus amor, vix Enthea cervix
Tormentum sufferre valet, vix brachia diram
Sufficiunt amplexa trabem, languentique extis,
Brachia Tenarias debellatura secures.
Ecce autem procul immensis clamoribus urget
Spumantem cataphractus equum, vibratque minaci
Trux hastile manu, et lato ferit ilia ferro
Sanguinis effluxere imo de vulnere guttae
Poculaque arcanis Acheloia mixta liquoris
Pocula venturos circumspicientia ritus
Sacrorum, fideique assurgentem undique molem.
*At genetrix lacrymosa, dolensque in funere nati
Triste nephas queritur, miseroque redarguit ore:
ut video te, nate, cadentem, et vulnere grandi
Trajectum, miseraque oculos in matre ferentem.
Ut video te, nate, pati. quo pectoris ignes
Diffugere tui! quo fortissimus oris
Successit vigor, et divini sanguinis ardor?

Quovi-

*Prioris exempli scriptor notavit, in Autographo
versiculum hoc alii deleto suffectum fuisse. Modo vero
habet Cod. Sinchron. : At genetrix moestissima tristique in luctu

Quo vires abiere tuæ, Nate optime? Nate,
Nate animi fax una mei. Certe improbus olim
Creditur has fugisse manus Aquilonius heros
Lucifer, deriaque minax exercitus alæ.
Cum devota phalanx Borealem fastibus Arcton
Implicuit, Petreoque nephas dirum extulit orbe.
Heu nimium crudele nephas; mox ima petivit
Tartara luctificis animorum ululatuque repleti,
Et piceas Acherontis aquas. Nam livida cervix
Nate, tua haec? multoque infecti sanguine crines?
Hoc ne caput? tristesque genæ? me me undique, me me
Protelate viri jaculis, et figite ferro,
Figite me si qua est pietas. quid, nate, reflectis
Florem? tenebras tecum, tecum atra subibo
Limina, et emeritas æternis luctibus urbes.
* Sic dea. suspirantem imo de pectore matrem
Suscipiunt mœstæ, consolanturque dolentem.
Nec juvenis dilectus abest, cui regia sedes
Ales, et insano Pathmus circumflua ponto
Pathmos Olympiaca dignata affatibus ora ora
Arcanoque Deum eloquio. Jam grandior ibat
Spiritus, ignito Phlegethon qua vortice fumat,
Tartareus Phlegethon: formidatæque nefandis
Eumenides populis æterna piacula miscent.

Cum

Sex hic versiculos in Autographo deletos notat qui
supra. At vero ex Cod. Sinchr. sunt
Vos turbæ sontes, turbæ, quibus impia cura
Vita, quibus sordet pietas, dissolvite pectus

Hoc

Cum nox atra diē pressit caput, et tenebris sol
Implicuit crinale jubar Latonius heros,
Cum turrita pavens tremuit Cybeleja sed quis
Agnovit portenta? hyperioniosq; labores?
Quis lucescentis patientia cornua Lunæ?
Infrendunt rursum turba, et gravioribus instant
Suppliciis, augento; scelus: rursumq; impius urget
Livor, annitentesq; manus cæca aspirat ira.
Tu vero extrema pateris dispendia vitæ,
Et tenebras mortemq; subis, ne tristia posthac
Regna Erebi, pœnamq; triformi Cerberon ore
Mortales videant animæ: quas dulcia poma
Ignavio mersere lacu, vetitoq; resumpta
Ore dapes. at nos quæ digna rependimus aris
Dona tuis? nec enim purus tua templa sacerdos
Ingreditur, puroq; sibi face suscitat ignes.
Sed quales Medea ferox ubi turbidus Hymen
Attulit Isthmiaca liventia serta Creusæ
Serta ministerio magico gaudentia Lunæ.
Quos Scythico Diana tholo, diruseve soporat
Infamis nidore Thoas, quos impia servat
Elis adhuc, siculove tepentes gurgite Pisa.
* Ergo sic te sacra domat? sic nostra baratro
Promebant delicta, atq; exitialis error

Omnipo-

Hoc mihi, vos animam Stygiis hanc mergite regnis
Infelicem animam. Tu saltem quæ fletibus arbos
Irritata meis, in me deflecte cruentum
Pondus, et avulsa caput hoc gravius obrue[illegible].

* Tres

{Omnipotens? Vos humanæ commercia vitæ
Quæ trahitis, fragilemque labanti corpore molem
Vos animæ, superum cœli genus, et decus orbis,
Luctibus hanc sacrate diem, tristesque quotannis
Instaurate obitus, et inani grandia busto
Funera, nec capiant posthac habuisse minorem
At prius arcano mærentem pectore labem,
Et facinus expurgate, vagos dum cernitis orbes
Astrorum, tacitaque vagantem lampade Phœben
Alternare vicem rebus: dum contrahit ignes
Phosphoros, et tenebris Luna intercepta vagatur.
Atropos hæc post fata negat! sed tristibus umbris
Supplicium crudele fremit, crudusque severa
Fronte dolor. Qualem pectora Belides urna
Porphyrionque, Athamasque, ferunt, sævusque Damastor,
Et Calo cum fratre Dymas, qualem excipit ingens
Sisyphus, Ægeonque, et opaca silentia duræ
Persephones, atroxque gementes sulphure manes.
At tu qui picei limen populatus Averni,
Regna triumphales ductas super ardua pompas,
Respice nos, si digna peto, si non malus obstat
Horror adhuc, Martemque Itala sub nube frementem
Cæsareis capere jugis: qua turbidus errat
Cornus, et irriguo prosternitur æquore Turtur
Iliæ-

* Tres hosce versiculos hoc pacto præsignatos in authographo ipse monet scriptor codicis prioris.

Tiliaventique latex: nec livida Phoebi
Tela per incautas patiar serpere gentes,
Nec miseram durare famem. Sic te impia Thrace,
Sic Arabum delubra ululent, et maxima votis
Bactra, Parthoniique colant septem ostia Nili.

V.

Gabrieli Venerio Patr. Ven.
Julien. Præsidi.

Cæsar.

Creditur occiduæ Calpes Tirynthius audax
Victor, Amazonidumque manus, et flexilis Hydræ,
Qua stagnat Lernæa palus torpentibusque undis
Et lavat anguifero marcentis amne columbes,
Qua latus Harpalices duro circumligat auro
Bellipotens, spernitque thoros inimica jugales,
Et Veneris dulces natos, et dulcia furta
Pastoris Nemees donum, exitiabile donum
Prodigiis Acheloe tuis, clavamque trinodem
Sydereo cepisse manu. Cui maximus Atlas
Terrigena cui terga Lybis, alesque Promethei
Succubuit, geminusque Leo, nec rustica dona
Posthabuit Deus, aut animo despexit iniquo.
Sic tua Leucadium virtus pater Enthea carmen
Excipiat, nostrisque lubens assuesce vocari.
Nec tenues numeros, nec singultantia verba
Despice; Bistonio nondum madefacta Pyrenæo
Saxa, vel Aonios monstravit Cynthius amnes
Torvus

Gabriel Venerius Forojulien Provinciam administravit anno 1538.

Torvus ubi sonipes latus humectantibus undis
Abluit, et geminis ad coelum tenditur alis
Bellerophonteo suffusus pectora tabo.
Viderat Idalio rerum dispendia coelo
Julius, et passim tacito repentantia motu
Nostri damna fori, caligantesque tenebras
Juliadum, queis humenti circumflua Juiro
Moenia, queis patrios saltus foedare parabat
Strimonii frenator equi Rhodopeius Heros.
Tempore quo fines liquit Taulantia subes
Illyricos victa plorans incendia Clysa
Quo luctum Scardona tuum Oclanitides undae
Atrato flevere sinu, et tentoria circum
Scythonii posuere viri, jam Thracius ibat
Signifer, et Getica fulgebant cornua Lunae,
Cornua Persephones diris animata figuris,
Cum Deus haec puro queritur miseratus olympo.
Turbine, quo patrias olim viduaverat urbes.
Saeva Jovis conjux, et amoeni vascua Juvri,
Novit Arabs, et quos Abila supereminet, et quos
Tardior ignavo circumsonat axe Bootes:
Novit inops Garamas, et arenivagus Cyrenes
Accola, Cyniphidque nurus, et corniger Ammon
Juliadum civile nephas; et inerta passim
Corpora

Corpora fluctivago tellurem aspergere tabo.
Ecquid adhuc furor, et tacito sub pectore serpit
Ignis edax? ecquid genuina fluctuat ira?
Et trahit Eumenides Erebo? truculentior ecce
Ecce (nefas) iterat clades, et vulnere saevo
Mittitur aerias Utini subvertere turres,
Et quae praecipiti quondam labentibus annis
Icta jugo apposui (sic dii voluistis) amoeno,
Turris ubi secat amne vias, et gurgite multo
Adriacum Tritona ferit, si quando maligna
Surrexere Hyades, pluviosusq; ingruit [illegible].
Ah satis, ah fuerat taedis crepitantibus olim
Caesareos fumasse Lares, et maxima tabi
Atria, quae vitreus praeterlabentibus undis
Romatinus et ingengenti Concordia vallo
Ambibant, cum Pannonias exercitus alas
Tillaverteis numeravit perfidus oris;
Unde cathenato gemuit sub pondere noster
Limes, Amycleoq; decens Aquileja Timavo
Aequoreas tranavit aquas, et carbasa Neveo
Credidit, et tumidis Adria caput abdidit undis.
Sed quid ego fatale nefas, et temporis acti
Bella? praesens oculis obvolvitur ecce
Carnorum funesta lues, en barbarus hostis

Bella furor? gra-

Pangda

Langdas de rupe tonat, furiisque minacem
Vexat equum demens, et iniqua fulminat ira.
Ivo igitur, Venerisque nitenti vertice matris
Auxilium caeleste feram, quae sedula dudum
Virtute ingentem Heroa, atq; ingentibus ausis
Delegit, Venetum qua caerula Neptunine
Alluit aequor, et aequo spatiatur aperto
Adriaci Regina maris, volventibus ille
Ille Deus lustris nostras moderabitur oras,
Non secus ac Romana senex Capitolia, qui se
Aeneadum sacris Divorum miscuit aris,
Et Latium majore tholo, majoribus ignes
Roma suis adytis coluit, dum Vesta Quirinum
Sydereo posuisset equo, et fulgentibus astris
Attrahentis caeli, qualis Marathonia Codrus
Munichii delubra soli, dum vulnere saevo
Corruit, et studiis aptam retinentibus urbem
Liberat hostili formidine rusticus Heros.
Si quaeris genus, hunc auris vitalibus olim
Nascentem peperit Neptunia Amphitrite
Grata Leonigena capiunt ubi lintea puppes,
Et Venetus clarescit apex, ubi murmurat ingens
Adria, victricemque Deus complectitur urbem:
Massyla cui terga jubae, cui plurimus adstat
Rictus

Ictus, et hinnitu salientes verberat undas.
Quo rauci maris unda sonat, cursumq; reflectit
Eridanus, quo Medoaci lutulenta fatiscunt
Aequora, et Euganeus humidis se cornibus infert
Fumiferas Aponus exhalans gurgite nubes.
Ipsa vero Venus aureo divitum Amatuntia nomen
Imposuit, Venus Idalios enixa volucres
Ula Palepaphio doris qua tunditur aestu,
Obvolvens bibulis sinuosum pectus arenis.
Vix primus Titana dies conspexerat udo
Surgentem Pelago, prosternentemq; tenebras,
Cum Deus, Aonio velatus pectora Thyrso
Adstitit, et cantu primas compescuit iras,
Mox docta rorauit aqua: sapientior unda
Clunderet eventus rerum, nec grandia turpi
Mergeret ora situ, aut vitio foedaret iniquo
Secretas animi sedes, quas Entheus optat
Natura pater, et torpentes adjuvet ignes,
Si quando male suada fames, atq; ardor habendi
Visceribus serpit tacitis, et pervigil errat
Flamma, novercalesque movent incendia curae.
Astitit et positis monstris, et Gorgone saeva
Pallas olivifera nigrantes arbore crines
Impediens, tenuesque sinus. Tritonida qualis
undam

Undam læta subit Lybicis exercita campis,
Et multo sudore fluens, Teumesia qualis
Aoniæ dumeta jugi, portasque serenat
Cecropis, et grata mitis spatiatur Ithome.
Protinus ingenium puero dedit aurea Virgo,
Et mentis sublime decus; puerilibus annis
Tradidit, ut facibus castas fumantibus aras,
Et summi delubra Jovis Cythereius heros
Æternum coleret, majestatemque Deorum
Concepta dudum supplex averteret ira.
Ut fidei servaret opus, trutinaque labantis
Justitiæ; Torquatus uti, vel grandior ævo
Phylindes coluere, senex hic pondere multo
Centauros poenæ assuetus cohibere malignos,
Ille pios nati trudens ad tartara manes,
Et qui Sidoniæ cuneos despexit Elisæ
Regulus, aut charo fida Icariotis Ulyssi,
Nocturna fallens iterata exordia tela.
Inde Lycaonia venit legaticus umbra:
Et decus eloquii, et facundos pectore vires
Occuluit, quibus Arpinas, quibus Enthea Pitho
Vincitur, et saeculo procumbens marmore Sitan,
Mopsopiusque senex, populi quem fama secuta est
Fulmen ab arguto rapidum vomuisse palato:

Quid

Quid loquar? ut cedat querulo pia Daulias ore,
Dulichiique nives, et toto pectore Nestor?
Nestor Abantiades, conjuratorque Cetegus,
* Hic potis infenso Entheoclea [sic] ferro
Conciliare, minax Juno Saturnia quamvis
Argolicas tueatur opes, Erycina laboret
Oedipodionias contra defendere Thebas,
Et natae regnum Hermiones, cupitoq; furente
Blanditiis lenire deum, qui Bistonas urget
Caedibus, et Celticas incestat sanguine rupes.
Dixerat, et Veneto surgentes marmore turres
Caesar olorina vectus sic inania biga
Deserit temone subit, comitatur euntem
Majestas, et partus honor fulgentibus armis:
Qua Rhodani sonat amne latex, et pinguia Cerei
Arva colunt: qua Theutates horrentibus aris
Incubat, et vates alternant carmina Bardi
Plurima, felicesque vocant in sanguine manes.
Dyrrachium sinuatur ubi, et ferventibus undis
Obsectat latus Adrium, vitreosq; fatigat
Petra sinus, quoties spumis salientibus audax
Occursat pelagus, fundoque evolvitur imo.
Applausere deo Nereides, et longaevus
Adria sollicitum excepit laquearibus aureis

oblita

* Ex Sincer. Apographo supple pugnacem; e corrige Entheleclea, ita; Hic potis inf. pugn. Entheoclea ferro.

Oblita Sidonio quæ fulget purpura fuco:
Et varia de rupe silex Asarota figuris
Intexit variis, Lacedæmoniique nitorem
Saxa ferunt avulsa jugo, nec decolor udi
Vena maris gaudet socias intexere vires.
Protinus ad magni sublimia rostra Senatus
Evolat, et medio Patrum sese agmine sistit
Obductus nube, et cæco velatus amictu;
Ceu pater Æneas humeris cum sustulit ægrum
Pondus, et effœti senio pia busta parentis
Ad Latium victæ fugiens incendia Trojæ;
Vel cum tempestatis hiulcum pertulit agmen
Sydoniasque hyemes Getulis Syrtibus ortas
Intrepidus Byrsæque rebellem assurgere molem
Finibus aspexit Libyes, et noscere terram.
Tiliaventeis ergo te Martius Heros
Præsidium fastis, et nostris destinat oris
Magne Pater, frenosque sui commendat Iuli.
Nec Deus æquoreæ pontum qui verberat alga
Depositum fatale negat Flaventibus arvis
Iuliadum, neque magnanimo Dux obruit ore
Fluctivagi moderator equi, et circumflua Tethys,
Ut patrias tuearis opes, et saxa minaci
Clara jugo, Turrisque quâ celebrabitur amnis.

Et con-

Et consanguinei divum accoluere nepotes.
Sic nostri dumeta Fori, Pater inclyte, servas,
Et ditione tenes, tutini graviora secures,
Moenia quo rupesque Dei, quas barbara plebes.
Aggere congesto, gelidaq; exercitus auxit
Pannonia fatis sic impellentibus olim.
At tecum socios Patriae moderantur habenas
Heroes gemini, et latius amplexantur honorum,
Serius hunc vitreis orientem fluctibus; illum
Prospexit rapidi moribundus cultor Isauri .
Linquere maternam nimis ululatibus alvum.
Hic senis Oebalii studiis melioribus ingens
Vincit opus, legesque pio sub dogmate pensat.
Ille draconigenae diis applaudentibus aequat
Examen trutinae ius, Astraeaque tenebras,
Quin etiam virtus animos, et grandia miscet
Ora tibi, comitemque suis amplectitur alis.
Erigonem, placido videns clementia vultu,
Fortunate senex, et iniqua submovet ira.
Macte animo, Getica namque te sospite clades hic
Julia vastabunt infenso pascua ferro
Nec Pangea vagis horrescet Cormus arenis .
Agmina vel Latius inimicum fluctibus Hebrum.
Turricolae formidabunt sub gurgite Nymphae.

Pax

Pax erit, èt fractis amens discordia tèlis
Exilium crudèle fèret nigrantibus umbris
Eumenidum, pax aurea colèt mèlioribus annis.
At Tibi perpetuas juncto canèt ordine laudes
Scribarum chorus, èt Turro circumflua praeses,
Quod Patriæ tuearis opès, èt pondère nullo
Vèxari dumeta vèlis. Tu Nèstoris èrgo
Sæcula nobiscum, Phrygiasque, èxtendere mètas
Aude, laboratasque Dèo sub vindice Turrès.
Æternum colè Pisdo numèrosior ævo.

L.

VI.

J. Antonio Venerio Patr. Ven.
Julien. Præsidi

Erigone.

Rursus io Venus ad Patrios Amathuntia colles
Sydereo trahit ore jubar, finesque serenat
Cæsaris, et Latio sudatas agmine turres
Imperio meliore novat. gemmantibus auge
Cornua, Turre, vadis, et ovantem gurgite pompam
Ducite Naides, iterataque gaudia Cæsar.
Sume, tuo lux ista diem moderatur ab astro,
Et trahit Erigonem coelo post impia patris
Funera, laudatumque canem. Vos Onthea, divæ
Numina Castalio mecum subsistite luco,
Vos numeros dictate; negat Semeleius Evan
Ire per Aonias inculto carmine rupes.
Flebat adhuc miseri fatum Marathonia virgo
Triste venis, mœstaque oculos suo nocte ferebat;
Cum pater omnipotens illam coelestibus oris
Intulit, et membris Nymphæ morientibus ultro
Stellatum crinale dedit solatia duræ
Sortis, et insignem posuit laquearibus aureis.
Ex illo scintillantem virgo Onthea molem
Posthabitis coluit terris, coeloque vagatur
Astrorum

Jo. Ant. Venerius, Gabrieli gentili suo, suffectus Foro
juliensem Provinciam administravit anno 1539.

Astrorum cursus inter, motusque paternos.
Forte potens Adriae domitor Neptunius Heros
Cui Thetis aequoreas hydmes aspergine miscet,
Et senior Nereus applaudit gurgite cavo,
Frena tibi dederat Patriae, tituloque superbos
Juliadum Pater, et nostras injunxerat urbes.
Ante Jovem blando cum sic Dea rectore fatur.
Magne Pater, qui res hominum moderamine justo
Tartaraque solemque domas, qui fulmine saevo
Terrigenas portentificis animata colubris
Agmina terrificas, insultantemque Capaneum
Coelicolis juxta paterna incendia pugnae:
Nosti equidem cur signa vehat ardentia noster
Icarus, et superum latratibus impleat Axem.
Nostra fatigatis jubar exitiabile terris.
Scis mea cur rapidae circumstent sidera flammae,
Pectora Cecropiis addicta cubilibus olim,
Nunc picturato, Genitor, famulantia collo,
Semper ego post triste senis, post triste parentis
Excidium, miserosque obitus errantibus astris
Incubui, et terras procul aspernata reliqui;
Attica Munichiae tellus operata Minervae,
Et piguis Maeander aquis, et conscia furti
Laeta decens Ledaea tui, Marathoniaque arva
Sordebant

Sordebant: nec me colles florentis Hymetti,
Nec vanior cultis habuit Pargeticus hortis:
Hactenus, o, coeli sedes, et lactea coeli
Arva lubens colui, et Divum monimenta legi.
Nunc amor est imis hominum regionibus uti,
Nunc terras habitare juvat, qua vortice pleno
Fertur in Euganeas Turrus spumantior undas.
Adriaci dudum proceres, Mavortia proles,
Insignem numero (sic dii voluistis) ab omni
Delegere virum, qui Julia tecta minaci
Assuescat frenare manu, sontesque profundo
Carcere, et ingentes urbis moderetur habenas.
Da pater nunc auguste Deum, da sistere terris
Juliadum sublime decus. meliora videbis.
Ocia, si magni terras complector Iuli,
Si nostros coluisse dabis, quos aluit udo
Gurgite praecipitans Cormus, si quando malignas
Hydrochous perturbat aquas, et nubila densat.
Qualia per Latium flaventia Tibridis arva
Iratum fugiens natum Saturnus agebat,
Exilium crudele ferens, Coeuntibus oris.
Cui virtus pietasque viri? cui non patet ingens
Religio? quam vel Latii penetralibus imis
Aegeria sapiens conjux, vel maximus olim
Phidamas Irailis mallet posuisse Mycenis.
Cui

Cui non exploratâ fides? quam Regulus ultro
Sidonia de rupe tonat Mavortius Heros
Invitans Latios ad grandia fata nepotes.
Adde, quod Aonias graviori pectore vires
Concipit, excultumque modis Helleona serenat;
Applaudunt colles, et Castalis Hippocrene.
O quoties iterum Nereus, et caerula pubes
Nereidum, blando mulcentem carmine fluctus,
Insanos fluctus Adriae, spumantiaque arva
Laudavere senem; quoties ingentia Titho
Nostra exercentem, formidatumq; Leonis
Robur, et aequoreis subeuntem corda Senatus
Obstupuit, Pattestriaco nec marmore currit
Fama minor, quae Laodecio Tirynthius arcu
Tergemini portenta viri plaudentibus astris
Edomuit, latoque Abilae suffunditur astro
Hoc etenim demensus iter Cythereius Heros
Hesperio praecepta Jovi, monitusque Leonis
Attulit, et mandata volens animosa peregit.
Mox Patium sermone ducem, et suspectae mulsit
Barbara: limoso velox ubi gurgite fertur
Sequana, ramosos evellens caudicibus ornos,
Et praeceps multa ruit accumulatus arena:
Dum puer aetherio pluvias dum vertice miscet.
Cur tardi comites Ithaci lacrymabile nautis
Prodigium

Prodigium blando mulcebat carmine Siren,
Et freta Siconias praeterlabentia rupes.
Sed quid ego iam parva loquor? tu maxime rerum
Conditor huic fato sic impellente dedisti
Quidquid Anaxagoras, quidquid viridantibus hortis
Ahopsosius senior, variisque animatus in ignes
Pythagoras Phariis sapientior attulit oris
Miratur natura parens, ut dogmata toto
Magnus in hunc Theophrastus eat, et mystica Procli
Sacra ferens, ut Pseusippi labor Enthleus, et quod
Alcinoo sudata Pale complexere castis
Maluit, Eudoxique, minis temeraria virtus:
Et quodcumque senex Italis exercitus oris
Proclitus sublime canit, quodcumque recenset
Porphyrius, Nilumque docet Mareoticus Hermes.
Si quaeris natale solum, procul aspice turres,
Ingentes Adriae turres, vitreoque natantes
Imbre domos, ubi ver pulcherrima Neptunine
Exerit, et Veneto parat ocia grata Leoni.
Ista viri sedes, illum Venus aurea quondam
Nascentem mediis excepit fluctibus udae
Tethyos, et niveis lacrymantem sustulit ulnis.
Fixerat Erigone, vultu Saturnius aureo
Annuit, et placidis votum Nymphae auribus hausit
Interea vitreos Adriae Cytherea puppis

Verrebat

Verrebat fluctus, et Julia tecta petebat,
Majestate potens senior Zephyritidis ingens
Depositum, justaque Forum ditione premebat.
Occultans cum se Virgo praecordia subter
Fit comes, et patrios fines, arcemque revisit
Aerio positam clivo, cui barbarus olim
Post obitus Aquileja suos exercitus haesit
Infestans Italos duris populatibus agros.
Macte animo graviore senex, te numina caeli
Dignantur, cupiuntque sequi, te circuit alis
Erigone, gremioque fovens amplectitur, ut nos
Aequali sermone regas, et pondere justo
Flagitium quodcunque domes, et sontibus hydris
Eumenidum; qualis Minos, et flebile quisquis
Judicium piceis Erebi moderatur in oris.
Vive diu, Pater, et Phrygio numerosior aevo
Turricolas compesce manus, utrinque labantes
Consilio firma res, ut se vindice discant.
Hunniadae coluisse Deos, et rectore toto
Virtutes amplectantur, facinusque relinquant.
Donec Olympiaco suffusus nectare Divis
Assideas Venerem juxta, multisque vocari
Assuescas hominum votis, et crimina damnes.

ΤΕΛΟΣ

Nicolao

VII.
Nicolao Pontico Patr. Ven. Juliensium Præsidi

Ægle

Aeriæ rupes, Catio quas agmine Cæsar
Eduxit quondam coelo, et radiantibus astris
Belligeri undosi prope saxa nitentia Turri:
Vos inquam, rupes, vos instaurata minaci
Culmine Pannonio, tenues ad carmina vires
Nubigenis excite jugis: quando Euthea porro
Callione manet, et Tyrios pater incolit urbes:
Cui cithara cordi, cui sacra et innuba Laurus:
Sic Turrus genitor vitreis argenteus undis
Perpetuos latices, æternaque flumina ducat,
Nec formidati metuat incendia Phoebi
Sæva, Cirrhæumque jubar; sic Hunnia sedes
Æternum vos læta colat melioribus annis,
Fonsque suburbano qui ducitur advena colle.
Interea quæ divinis afflatibus Ægle
Maxima Nympharum patrii sub marmore Turri
Dixerit, Aonides dictate vagantibus auris;
Vos auris, auræ nobis hæc carmina passim,
Nos dabimus seris dictata Nepotibus olim.

Jam

Nicol. Ponticus Jo. Ant. Venerio successor datus Provinciam egregie administravit anno 1501. Hoc vero Carmen occurrit in Cod. sinchrono de quo supra, p. 26.

Jam pater Adriaco solvebat ab aequore navem
Ponticus, et Carnis felicia regna ferebat
Euganea videtus sinu: quem talibus Aegle
Prima salutavit venientia carbasa Virgo.
Quod votum Neptune tibi fumantibus aris
Fluminadum Cortina dabit: quae munera cives
Digna ferent, nostrumque Forum: dispendia restis
Urbe fugas tota, Patriaeque, Calantibus oris
Depositum sublime vehis, cui pascua late
Julia, cui sylvae arrident frondentibus umbris;
Ceu nemus Aonidum Phoebo, et Laconia rura,
Ceu Tenedos, Lyciaque minacia saxa Chimaerae:
Seu vedit Ortygia, geminae seu moenia Cirrhae
Deserit, aut gelida Boreae divertit ab ora.
Ite nurus Veneris magnae, et solemnia dona
Ferte, coronatumque merum, nec floribus ipsis
Parcite, quos Zephyritis hiulco vulnere mater
Infecit quondam: quos fluminei Narcissi
Eduxere vadis, et ferro saucius Ajax,
Et disco puer infelix: dum Cynthius acta
Ludit Amyclaea, vel abantius orat Ulisses.
Ite piae matres, et ovantem carmine multo
Neptunum canat ista dies rediviva quotannis,
Ille fluentisono quia ducit ab aequore nobis,

Ille

Ille pium nobis Heroa gementibus infert:
Qui regat nos fines, et Iuli moenia Turro
Circumplexa vago, raucumque sonantibus undis
Pectore nil servile tenens, qui fortibus ausis
Aerias Utini rupes, et nobile sumat
Imperiumque, latasque Iovi ditione secures.
Aegeria qualis senior convivia postquam
Romulus excessit divorum, et nectare multo
Abluit auratum caput, unde potentior omni
Fulmine purpureum Tiberinus obambulat aequor.
Aequor agens Tiberinus, aquas ubi sedula Circe
Tyrrhenas, cantusque virentes inficit herbas,
Vertere vulta homines in corpora dura ferarum,
Sive lupos, Aprosque velis, terrifica sive
Ursorum portentificis ululata quiris,
Sive Leonigenas animoso pectore foetus.
It secum Virtus comes, it sapientia Batos
Exertans humeros, exertans Enthea rerum
Dogmata, quae senior dira post facta cicuta
Actdis fertur liquisse penatibus: et vos.
Quae Samia docuistis aves, seu maximus ille
Panthoides Euphorbus erat praecordia subter,
Sive potens genius naturae, aut Delius autor.
Quin et Aristoteles graditur secum arduus, et qui

Huic

Huic sophiae praecepta dedit Plato, suscipit unde
Argolis aeternas doctrinae Academia vires:
Unde patent nobis arguta volumina magnos
Et complexa Deos, et aperto grandia quidquid
Concipiunt Elementa sinu, vel lacteus orbis,
Vel rerum natura parens: cui plurimus ordo
Sanctum pectus alit, cui se Pater optimus Aethrae
Insinuat, totisque volens diffunditur alis.
Adde quod hunc Theophrastus, et hunc Babylonius Heros
Sectantur, sextilque senex Epicurus Athenis,
Et Megarae satus Euclides, et Thracius Heros:
Qui Peticos Abdera-inus, et moenia pandit,
Cui risum placuisse ferunt; nec tristior ille
Cultor abest Ephesi lacrymis comitatus amaris
Divorum involvens altis arcana tenebris.
Praeterea vates, solymo qui aeterna coeli
Fata canit, prima veterum exordia cugne,
Divisumque Chaos, divisaque pectora Nerei
Dum Menelai fugit impia tela Canopi.
Ut Pater omnipotens superos cinxerit, ut vis
Primus Avernalis tulerit dispendia vitae
Deceptus malo, dapibusq; nocentibus atri
Serpentis: mors unde sedem mortalibus aegris
Intulit, assiduusque labor. Ut Martius Heros

Divorum

Divorum stygios angues superaverit, et mox
Laeta serenato ductaverit agmina coelo.
Vos quoque facundis animae concentibus aucta
Romani sed vostra fori, et subsellia civium,
Vos animae Ciceronis euntem fluctibus udis
Ambitis [illegible], nec abest Hortensius, aut qui
Grantesque medio Latius exeruere theatro
Sulpitius, Messala, Cato, geminusque Cethegus:
Quin etiam Graja Pitho, quae fulmina linguae
Cecropiis audire jugis, et Nestoris optat
Inspectare nives, Ithacique fluentia regis
Ora, Dicarchaeo fugiit quae marmore Siren,
Lapsa peregrinas dum jacta circuit urbes.
Unde Melesigenes arguta poemata vates
Prodere fibi, Cirrhaque piis suspendit ephebis,
Errores, et facta canens, ut lumina magni
Cyclopis media solers a fronte revellit
Lumina Threicio late sordentia Baccho.
Tethyos ut natam septena aetate Calypso
Perfidus elusit, ut caeruleasque Sirenas
Gurgite luctantes, et magnum saevus Achillem.
Quid te, cana fides, memorem? quid te loquar inde
Erigone? servatis enim diva aethera magni
Ora viri, nec grata solo clementia desit,

Nec

Nec Syrii cortina dei: qui paupere tecto
Bethlemia rupis vacuas ululavit in auras,
Tanta movet superos pietas. Hoc Ponticus ergo
Victor Iuleas moderabitur agmine turres,
Et patrii dumeta Iovi: quo sospite nunquam
Lis poterit versare dolos, aut fingere crimen
Orator, seu verba locat, seu carcere fontes
Lucifico raptare parat, imisque latebris.
Sed pia Saturni requies dominabitur, et tu
Pax summos amplexa Deos rutilantibus alis:
Pax hominum gavisa bonis, et fertilis anni.
Dum vero titulos gemmantibus excipit aris,
Et supero dat vota Iovi: solemnia circum
Ite pii Vates: quos Aonis Hippocrene
Virginea rotavit aqua, et Pegaticus ales:
Quos pater aprico circumfluit aequore Turrus,
Ite Sophoclei Vates, et fingite carmen.
Tu Genitor vatum Corneli, Heliconia plectra
| Corn. Frangipanis | Accipe, vocalesque Deos: nec legibus istam
Caesareis absume diem, sed carmine blando,
Carmine quod torrens pluvioso gurgite Cormus
Admiratur, ubi flaventia cornua ripis
Educit, nostramque tumentior afficit urbem.
| Petrus Percotus | Tu noto, Percote, acies duc ordine, quando
Aemilia

Æmiliæ novus ardor agit Parnasia rura
Instaurare modis, et amatum condere nomen,
Nomen, Hamadryades quod sæpius admiratæ
Plausibus excepere virenti margine Turri
Accedat numeris Susanna decentibus ille, (Marquard. Susaña)
Qui Latios fontes invitat, et advehit urbi
Arguta comptus Cythara: nec transfuga Nais
Abnuit urbano posuisse cubilia rivo;
Et qui facundo Charites in pectore versat;
Civiles et opes sermonibus intonat aureis
Messiu[s] Euganea moderatus facta juventa. (Johannes Messius.)
Præterea succo tabem languentibus ægris
Demulcens Aldovinus: qui sæpius imis
Pallentes animas tenebris, et carcere Ditis
Eripuit, nec se comitem neget impiger istis
Regulus occultas pestes, et pharmaca sævis (Regulus)
Morbidum vincire modis, et sistere leni.
Mox alii centum, docto qui barbiton auro
Impediunt, Nysæque jugis pallentibus instant.
Portius attollens numeros, et carmina collo: (Fran.cus Portius)
Dum vada Pierias subterlabentia cautes
Incolit assistens Phoebi nemoralibus umbris.
Quin etiam Porcedinus: quem Valla canoris (Marius Porcedin.*)
Ornat arundinibus, quoties Thaumesia Bacchi (Hier. Valla)
Rura

* V. Carmen Hieronymi Vallæ, quod Turris inscribitur,
ad Jo. Petr. Abstemium, in quo Porcedinus, aliiq. utinens.
poetæ laudantur, p. 29. Cod. Sinchroni Poetar. Forojul.

Rura colit, musasque tholo meliore coronat.
Et qui magnanimos ad carmina ducit Ephebos
Insignis testudinei modulamine plectri
(Calderinus.) Calderinus, et exiguo sub pectore magnas
(M. Antº Fiducius.) Occultans vires Fiducius: Enthea vide
Argumenta canit Graijs animata figuris,
Seu numeris extendit ebur: quos Romula pubes
Sacravit Phoebo, Musisq; faventibus olim.
Haec effata comas undis salientibus Aegle
Mersit; Juleae plauserunt gurgite Nymphae;
Et vates eduxit majora volumina Tirrus.
Si vacat haec summo deducta poemata clivo
Excipe semotis Venetorum, Pontice, rebus,
Nec rudis Ambracii sordescat Apollinis ardor.
Non etenim Tymbraeus adhuc suo pectore cursat,
Nec casti Regina chori vehit avia circum
Dircaei pineta jugi, saltusque virentes.
Nobiscum Pylios vivas ita Nestoris annos,
Cumdosque situs, quamvis te Mathia rupes
Malit, Aricinumque nemus, licet aureus illi
Assistat Caesar, maternaque sydera firmet:
Virbius huic delubra colat frondentia Myrtes.

Andreae

VIII.

Andreæ Paschalico Patr. Veneto.

Clytie.

Nata Jovis, castum sæva quæ Gorgone pectus
Occulit, et vivis interplicat arma colubris,
Quæ Libyco Tritone lavat ferventia tabo
Vulnera, si quando Rheni glacialibus oris
Cæde madens redit, aut domito divertit Araxe;
Fertur Erechtheis oleam posuisse colonis,
Et Graias docuisse nurus, populosque Phoronei,
Ut liquor eximius pingui sudaret oliva.
Unde ter Inachias urbes, et Abantia rura
Stat divæ cortina frequens, et plurima fumant
Exta, coronatusque genas procumbit humi bos
Nec desunt pueri ludos, et carmina sueti.
Laudibus exercere tuis Virgo Enthea, Virgo
Bellipotens, ut facta minax animosa peregit
Auspice te Phineum contra Danaius Heros
Terrore quo pelagi vectantem fluctibus imis
Æthiopum curva stupentem falce peremit,
Et ferro Andromedes crudelia vincula rupit
Ut te victricem temeraria sensit Arachne,
Quæ Cytoriaco percurrens stamina buxo

Infelix

Carmen hocce in Cod. Sinchrono, de quo supra, occurrit p. 87.

Infelix virgo, et duris exercita fatis.
Nunc Marathon plana canit, tu condita densa
Nube lates, audisque choros, nec cernere nubis
Clamorem attonitæ dum venerantur Athenæ,
Annuaque Argolicæ peragunt solemnia matres.
Ergo numen habet Danais memorabile terris
Invento Pallas fructu canentis olivæ,
Atque Deos inter coeli convivia læta
Excipit, et multo curas solatur Iaccho.
At te qui rutili sectantem argentea Phœbi
Lumina formosam Clytien, tepidosq; jugales
In salices mutas virides, oleique liquorem
Quis coeli capiet locus? aut quæ sydera magnum
Aptabis numen? divinaq; pectora condes,
Magne vates? nec enim pestiferi nimbosus Orion,
Nec puer Iliacæ nemorosis frondibus Idæ
Raptatus coelo, aut clavæ Tirynthius autor
Innixus, geminave decorus imagine Chiron.
Apta magis sedes fuerit tibi Castoris inter
Sydus, et Œbalios concordia pectora fratres.
Pectora, quæ nautis sævas fugientibus undas
Auxilium ac dulce ferunt, vitamque tueri
Assuescunt lati sinuosa per æquora Ponti.
Ille Quirinalis sectetur cacumina Romæ;

Et patriu

Et patrii delubra Jovis, titulosque minores
Imperii factis Heros ingentibus auxit.
Hic Lacedaemonios fasces, regnumque Lycurgi
Aedibus ludere poli, nec gloria major
Visa Therapnaeis populis fuit, ardua sive
Corpora nudabant, luctabant usque palestra
Seu pugnas caestus, aut belli simulacra ciebant,
Horrentesque sonos litui, horrentesque tubarum
Clangores animis pugnacibus expectabant
In Venetos efferre deos, et caerula regna
Postnabitis Pelliquiniis, et turbine dira
Bellonae gestis cruda, Pater, ingenii vi,
Et cupis aeterna vitam pro laude pacisci.
Divorum iccirco divina exempla secutus.
Grandia fers orbi dona, et mortalibus agis,
Perpetuos victura dies ingentibus annis
Dona, laboratasque dapes. sic Enthea virtus
Nomen habet, vinctique deos, et amantia vates
Numina, sic dira Mortis lex impia cessat,
Et fati postrema lues, nec Cerberus audet.
Ingeniis nocuisse ferox, aut infera Juno,
Juno Hades Stygiis non dedignata mariti
Adriaci Regina maris, quae fluctibus undis
Circumfusa triumphata commercia Roma
Prisca

Prisca tenes, sceptrumque manu, quo maximus olim
Cæsar, et imbelles Indos, et Bactra subegit,
Sauromatasque truces, debellatumque Syphacem,
Italiæ cui prisca viget corde insita virtus.
Pande fores, sanctumque jubar lucentibus auris
Fige, coronatoque plum flore induc limen,
Atriaque, Templumque Dei, quod torva Leonis
Aligeri facies horrenti fauce tuetur,
Excussitque jubis, et multo pectoris igne.
Pande fores; tuus hæc nobis monumenta reliquit
Patricius, natamque Jovis certamine magno
Provocat, et sese periturо vindicat ævo.
Interea nobis Aganippidos Hippocrenes
Phœbus inaccessas rupes; et saxa bicornis
Ostendat Cirrhæ, ac divini carminis artem,
Qua fluvios traxit rapidos Œagrius Orpheus,
Et caram Eurydicen latebris migrantibus Orci
Nequicquam eripuit fatis elusus iniquis.
Ah miser, ah querulis amens singultibus Orpheu!
Te pisci flevere lacus, te corniger atris
Rupibus emittens Acheron & tartarea fluctus
Solantem curas, et opaca silentia noctis
Pectine mulcentem blandæ testudinis aurea
Obstupuit, mediaque gementem excepit alveo.

Ah miser

Ah miser, Aonio nequicquam e vertice mater
Profuit, aut sylvæ comites, et eburnea plectra.
Tunc ego majores animoso in pectore vires
Concipiam, et duros Erato minuente labores
Assuescam Venetæ gravioribus Amphitrites
Carminibus proferre deos, et maxima divæ
Tethios argumenta, licet Nisæ arbiter Evan
Hanc timeat sufferre palen, et Cynthius author
Pieridum, curvo cytharam qui temperat auro.
Dicam etiam pugnas Ligurum, passimq; rebelles
Euganeos, classemque Padi, et te maxime Juli,
Ducentem aeratos cuneos Laurentibus arvis,
Castraque Romanis longe insultantia pilis,
Et pulsos Latio Gallos, et barbara castra
Cæsaris aërias circumplectentia turres
Medoaci, et Getica victricia cornua Lunæ.
In summis ~~[illegible]~~ curæ fuerit mihi texere laudes
Paschalica tuas victuro carmine, sive
Mens atavos efferre dabit, serosq; nepotes,
Sive pater vatum Patavinus adegerit, ut te
Accumulem donis Musarum, et floribus aureis
Nunc Clytien tenui effictam ne despice versu,
Dum mihi blanditur ridenti pectore simplex
Urania, et trunco sermone Propertius audax   Propertius

undantem

Theoprastus
Sporus
Filii autoris.

Undantem curis dum me Theophrastulus[2.] ambit
Facundus puer, et lusu demulcet inani
Sporus, Amyclaeumque canem, leporesve fugaces
Intextis fingens digitis, atque indice curvo
Cuwentis puero lychni auctaudentibus umbris.

(2.) Theophrastus Sporenus Notarius ex Collegio Utini suprascriptas
scripturas aliena manu descriptas ex Processu manu q. Dni
Josephi Sporeni Notarii Utini Patris sui formato ac
expedito - - rogatus publicavit die 29. Sept. 1579.

IX.

Petri Percoti J. C. Vtinen.

et

Luçinæ Herculanae

Epitalamion.

Quam toties optare fuit dolor anxius, ecce
Nunc Dominam Percote, sinu complecteris aureo,
Duraque nexilibus circumdans pectora nodis,
Illa reluctatur, castoque assueta pudori
Nequicquam matris nomen suspirat, et ardens
Nititur elabi pugnacibus oscula palmis.
Tu vero blandis affatibus aurea nectis
Brachia, luctarisque thori genialibus armis,
Nec foribus lugubre gemis, nec dura coronas
Limina per noctem, sertisq; decentibus aedes
Comis, et arguto deducis carmina pulsu,
Carmina, quae Turri sunt Naiades admiratae
Muscosa de rupe, vagis ubi corniger amnis
Fluctibus, et gemina fugit accumulatus arena
Elambens Utinae sublimes vertice Turres.
Da cytharam Timbree mihi, juvat orgia blandae
Noctis, et optatos animis coeuntibus ignes

Ferre.

Ferre, puellaris sudata exordia pugnae.
Sic Daphnen gremio excipias, ubi cornua ducit
Atraceis Peneus aquis, nec in arbore virgo
Delitéat, sed prima tuos suspiret amores
Infelix Clytie quamvis tua lumina servet,
Declivi temone fugis Maurusia sub
Littora, et oppositum nascenti lampade Gangem
Sive coloratos medio vehis orbe jugales,
Viderat exanguem nocturna gymnade vatem
Socratis exercere deos Venus dudum quondam
Juliaci de rupe Fori; quam caerulus ambit
Turrus, et irrigua surgentem aspergine lambit
Nec Paphio servire tholo, nec dulcia natis
Ferre ministeria, et victurum intexere nomen.
Sed studiis graviora sequi, totosque Minervae
Addidisse dies, et amantibus ocia Musis.
Protinus his natum alloquitur. Puer optima nostri
Pars animae, qui saepe Jovis praecordia figis,
Fertur Agenoreis seu cornibus Hellesponto,
Et timidam medio Europen trahit aequore; sive
Pignit Amiclaeos concordia pectora fratres;
Ibulr, et tota juvenem prosterne pharetra,
Nomina cui Percote aperit, dux agmina quondam
Hytacides lustrabat ubi, pastorque regebat

Iliacus

Hicous Marialippus oves, cui pectora subter
Se Lycii cortina Dei, et Cyllenius ales
Insinuat, virga insignis, cytharaq; decorus.
Aspice uti Samiis nocturna silentia chartis
Exigat, et Incerto suspensus cortice libret
Caesarei praescripta Fori, sensusq; recludat
Legibus ambiguos, et iniqua pondera solvat
Qualia Phoceis sapiens oracula Delphis
Cynthius, aut Dodona viris consulta ferebat
Vel Nasamoniacis exundans finibus Ammon,
Ammon cui Lybiae syrtes, et inhospita rugunt
Marmarico deserta solo, trepidusq; viator
Committit dubiae sublunda pericula vitae.
Nunc ego decrevi thalamis genialibus olim
Jungere Connubii (nec Hymen, nec pronuba Juno
Abnuit) et gremio formosae virginis aureo.
Illa pedem quocumq; movet, quocumq; vagatur,
Assistunt Charites passim, et vestigia servant.
Si loquitur, blando sermone Diespiter amens
Vincitur, et tacitos sub pectore concipit ignes;
Nec posset differre nephas, sed regia conjux
Creditur observare dolos, et inania furta
Si videt Lucina, deam videre putares,
Cui servit Natura parens, nec degenes isto

Vertice.

Vertice, qui veneros utero generavit amores
Fertur, et incessu matres superveniet omnes.
Ah quoties timui, ne te pueri improbe, visu
Torqueret virgo, et patentem cuspide multa
Figeret; ah quoties timuit Psyche antea conjux
Ne viduo male sana thoro, et deserta cubaret.
Qualis amans Ariadna fugax, ubi navita volvit
Carbasa; perjurusque rates a littore Theseus,
Littore quod Tyrso petiit spondente bimater,
Et Nympham ereptis complexibus acclinavit.
Si quaeris genus, et proavos, ille inclytus ille
Amphitryoniades quondam sanguinis author
Dicitur Herculei, genus hinc habuere minores,
Et magnum cognomen; ab his quam surgere prole
Nate putas? juncto cum foedere gaudia laeti
Miscuerint, dulcique in gymnade suspirarint!
Nascetur prima Trojanus origine magni
Nomen avi referens, quem blanda Polymnia cat[illegible]
Lugentem gremio excipiet, mox nectare dulci
Pegasei rorabit equi, perque abdita Cirrhae
Saxa, per Aonias ducet natum ocia rupes,
Carminaque, plectrumque, dabit puerilibus annis.
At cum iam validas graviori e corpore vires
Ostendent, puerum instituent, quo nomine magnus

Creverit

Creverit orbis, uti coelum saturnius heros
Secerit, et cavo spumantes gurgite fluctus,
Atque laborata viridantia brachia terra,
Brachia, quæ vario circumfluit æquore Nereus,
Rerum opifex vario sinuosa volumine lambit,
Ut luto sapiens finxerit ora Prometheus, sic
Ac coetus hominum per rura coegerit, unde
Tristia Caucasei subiit retinacula poenæ,
Et multo rabidam saturavit corde volucrem.
Ah miser, ah frustra pectus lacerate Prometheu;
Te fluvii gemuere, tuis te questibus alta
Convalles, nemorumque jugis frondentibus Echo,
Ausultans Echo, nunc vox, prius Enthea virgo,
Ah miser, ah frustra pectus lacerate Prometheu.
Proveniet nostris melior fugientibus ætas,
Quam tua vel sontes poterunt miserescere diri
Supplicia, et pulchris mitescere numina donis,
Curvatoque furens aderit Tirynthius arcu
Allaturus opem, nec viscera contendet ales.
Inde per Euganeos Aponi vernantia colles
Pascua ducet, ubi calidis se fluctibus infert
Humor, et effoeti contagia corporis aufert;
Iros ubi Dardanias Latiali vertice Turres
Imposuit, quas læta colit Marathonia virgo,
Postquam

Postquam Cecropiæ fastum posuistis Athenæ.
Hic puer insomnes divina per ocia noctes
Transiget, et vigili soles absumet olivo
Nectere, seu capiet sacras ænigmata leges
Argutæ clamore fori subsellia circum,
Sive Machaonio sit quanta potentia succo
Explorare labor fuerit, quo gramine Chiron
Saucia curabat Lapythis pugnacibus ora,
Quid pariat Dictamus opis, quid pharmaca possint,
Quæ morbos herbæ excutiant animantibus ægris.
Ast ubi Cæsarei remeaverit æquora Iuris,
Et toga sublimes humeros augusta tenebit,
Orantem sæpe aspicient longo agmine cives
Dulichias æquare nives, ac flumine totum
Cecropio miscere forum, magnumque Periclem
Vincere, purpurei laudabunt verba Quirites.
Mox ubi Lunæ radios minuentibus horis
Concipiet virgo natam, cui plurima vultu
Mater erit, roseusque pudor, charitesque puellæ:
Ornabunt latos proceri corporis artus.
Et pariens crebris singultibus Ilithyiam
Clamabit, nitensque deum auxiliaria poscet
Numina conceptis generosa puerpera verbis:
Atque vagos cœli tractus Isabella videbit.

Hanc ego-

Hanc egomet purâ nascentem fluminis Lymphâ
Abluero, et formæ inspirans vivacia dona
Scintillare oculos dio Zephyritidis igne;
Faxo, ut vel Phrygiæ temerarius arbiter Idæ
Mallet eam præferre mihi, tedasq; cubilis.
Abnueret Ledæa tui, vel corniger udis
Fluctibus Europæ demergeret oscula Taurus;
Quin et Abydeno juveni per cærula Nerei
Sestiacus sorberet amor, nec brachia remis
Æmula, nec magnos ausus Galatea videret.
At Dea subnectens felici pectus oliva
Sydoniam tenui chlamydem subtexere filo
Instruit, ac pictis vestem variare figuris,
Ceu Latias olim Carnis regionibus alas
Tres magni duxere viri, camposq; jacentes
Partiti Ausoniis passim tribuere Colonis.
Quinquaginta pedes curvo subvertit aratro
Jugera, Centurio geminatis pascua glebis
Accepit, majora equites habuere Latini.
Qua fluentisoni prope saxa nitentia Turri,
Excelsaque vado rupes Natisonis amoeno,
Et qua se ponto breviori aspergine miscet
Amnis Iapidiæ fœcundas arva Timavus,
Et qua fert placido fluctus Liquentia cursu,

Nec non

Nec non præcipites alpino è vertice pinus
Tiliaventeus senior trahit æquora circum
Thetios, et rapido spumantior albicat alveo,
Evulsasque ornos vehit assilientibus undis.
Hinc tractus Romana Fori suscepit Iuli
Nomina Romanæ tutantur compita Villæ;
Ac sævis armenta lupis, ceu mœnia summo
Æquaverit cœlo, et veteres Aquileja renatas,
Barbaraque alpinæ summoverit agmina ripæ,
Ut Carmelus opes Istrorum, et martia signa
Ebrius avulsit fluvii septemplicis alveo,
Quem puppe insignes Nimyæ Legosdæ juventus
Epoto subiere vado, nec Cyllarus audax
Præterit, rudibusque potens navalibus Argo.
Ut rabidis Epulo turmis, et verbere crudo
Nequicquam obstreperet, fatoque impulsus iniquo
Abdiderit ferrum vitalia pectora subter,
Nec flavum Tyberim manibus post terga revinctis
Cerneret, iratumque Jovem captivus aheno
Fulmine Romulidum pube infrendente videret.
Ut Crispinus agens Italos in prœlia turmas
Cæsaris eluxit Getici temeraria signa,
Sanguisque manus et non medicabile vulnus
Intulit, et reges iterata cæde peremit.

Forsan

Forsan et avaro crines subtegmine ducet
Nymphae, quibus teretes obsepta et oppida nervos
Effecere piae matres, vacuisque dedere
Arcubus, et nudo spectarunt vertice pugnas,
Unde Tholum Veneri Calvae posuere Quirites.
Mox latos Utini colles, urbemq; decentem
Finget acu levi; medio sub sole videres
Caesareas sudare manus, et grandia summo
Condere fundamenta jugo, molemq; minacem
Ducere, nec vitrei fluitantia cornua Turri
Deseret, aut patrios fines, habitusve locorum.
Inde Berengarium trepidos excindere Pactos
Efficiet, titulosque manu raptare cruenta
Caesaris, et Latio diademate cingere crines.
At gelidos Agapetus agens in bella Triones
Eripiet crinale jubar, trucibusq; locabit
Gentibus, et laurum glacialibus inseret arvis;
Praeterea veluti capta ditionis habenas
Poponi Caesar dederit, ceu Ezelinus arcem
Liquerit, et trepidas Venetis legionibus oras.
Ezelinus infelix, cui nec gratis infula, nec vis,
Aut cunctis valuere leves rutilantibus armis.
Adde quod aerii subeuntem saxa Cadubri
Aspera Liviaden, prosternentemq; salvos

Cernere

Cernere erit, domitosq; faces Cormone ferentem.
Adjunget socias Heros Mavortius iras
Savorniaws, et Asopi rupem arduus arce
Proteget, ignivomis nequicquam exercitus armis
Pendentes vacuo quassabit in aere Turres.
Inde per Lattenos saltus, et Norica rura
Frangipanis atrox fugiet, Venetumq; timebit
Agmen, et aligeri victricia signa Leonis,
Signa Borustenias olim domitura secures.
Quin etiam miseros ad dura piacula cives
Traxit uti Maurocenus, cui Julia regna
Tradiderat quondam pulcherrima Neptunine
Adriaci Regina maris, trepidisq; reflexit
Brachia, suspensasq; manus ad sydera Victor
Agglomerans, funemq; manu laxare paratus
Extulit, et rursus tenebrosa in Tartara misit.
Ergo depressa ratis, ceu mergitur imis
Fluctibus, et rursum malo astro micantia lambit
Æolus Hippotades si quando humentibus astris
Solvit, et adversis Aquilonibus asperat æquor
Improbus, et coelum densat, Phoebumq; reducit.
Nunc solem nebulæ impediunt, nunc aura serenat
Syderei convexa poli, modo Jupiter igni
Fulminat, et rutilo discindit ab æthere nymbus,

Stant

Stant puppis nautae circum retinacula votis
Sollicitis placare Deos, et candida Ledae
Pignora, Tyndaridumq; jubar, ventisq; fatiscunt.
Hinc velut annonam populo gaudente paravit,
Consuluitq; frequens urbi, ne vindice ferro
Ingrueret civile nefas, ignesq; cieret
Praecipiti Gradivus equo, et furialibus ausis.
Aut senior lites ac jurgia saeva diremit
Riccius, et duros facundo pectore nodos
Explicuit legum, sociasque Licinius horas
Junxit, et Acteis pensavit noctibus iras
Praecipites juvenum, sceleratasq; crimina vitae.
Talia describit radiis, et pollice virgo
Praeteritos referens actus, mirabitur aetas
Postera victuris hominum variata figuris
Corpora, deductasque manus, et brachia molli
Stamine Migdoniis qua vel vicisset Arachne
Vatibus, aut posita respirans Gorgone Pallas.
Dixerat ille, nihil matris praecepta moratus
Incubuit Vati, jaculumq; volatile fixit
Pectus in adversum; gemit sub arundine certa
Percotus, flammamque oculis radiantibus hausit.
Ex illo caeci vexilla Cupidinis ultro
Sectari assuevit, taedasque optare jugales:

Ex illo

Ex illo demens in Virgine suspiravit.
Te vero imprimis thalamo Lucina recivit,
Et sociam vitae ascivit, comitemque laborum
Foedere connubii sacro, te legibus arctis
Excepit lecti, et socialia vincula duxit.
Vivite felices, tremuloque per ocia lecto
Excitate dies Lilii veris, et vaga lustra
Tithoni Aethiopum, neque vos trietenide annos
Exuat, Euboico neve situs Clotho abneget, et cum
Nigranti veniet moerens Libityna feretro,
Ille senex Priamus [illegible] cano sit vertice, rugis
Haec obducta genas Hecuba videatur aniles.

X.

M. Savorniano Comiti

Asopus.

Si qua dies vacat, et curis exemptus amans
Exerces fortasse Deos, atq. Enthea Cirrhae
Numina fortunate Mari, vatumq. labores,
Has etiam nugas, hac singultantia nostri
Carminis argumenta legi ne despice, quamvis
Moeonii delubra Jovis, et gymnica Manthus
Sacra frequens adeas, geniisq., operatus in aris,
Nunc latus aeterni divum sectaris Homeri,
Sive Ithacum Nerei diversa per aequora ducit,
Seu Phrygios prosternit equos; nunc passibus aequis
Virgilii comes Italia per compita nota
Ducens, alternumque canis, seu tegmine fagi
Pastorum curas tenui solatur avena,
Seu docet arvorum cultus, aut Martia pulsat
Tympana, Bellonaque exciet ferus aequore toto
Ausonia, Turnumque manu dat vindice letho,
Et magnum Aenean sceptris Laurentibus infert.
Viderat e caute Asopus ter cornua magni
Caesaris indigna sequi, patriamque gementem

Linquere

Linquere, et ignavis augere pericula fatis;
Nubifer Asopus, gelido qui vertice montis
Accubat, et valido frondentia rupe tuetur
Juliaci dumeta Fori; qua fluctibus ambit
Tiliaventea flaventibus arbiter unda;
Qua Turrus pater undisono grate fluit amne
In geminas divisus aquas, ubi condidit urbem
Caesar, et adversas Utinum complectitur arces.
Extemplo Deus haec lacrymis e carcere fatur
Innixus quercu annosa; vocem arbuta summis
Excepere jugis, et duro in cortice Nymphae.
O nimium damnata dies, quae protulit orbi
Sanguineum Mavortis opus, cristasque comantes
Extulit, et ferro tranquilla silentia rupit.
Tunc caedes hominum facta, crudelibus armis,
Et pacis turbata quies, tunc impiger hostis
Acutum lateri mucronem et fortia bella
Repperit, horrentesque jubas, lituumque canorum.
Mox trepidas saevis domuit populatibus oras,
Et segetum injecit stimulis crepitantibus ignes.
Vidimus ah quoties defuncta cadavera moestas
Ad tumulum plorasse nurus, et inania crines
Munera suppositis natorum effundere bustis.
Ah quoties raucis ululatibus acclamarunt,

Et lacry.

Et lacrymis movere Deos, Sipyleia qualis
Fudit Echionios Niobe damnata per agros,
Dum Portymiacos pueros transverberat arcu
Phoebus, et attonitæ lugent dispendia Thebæ.
Qualibus Andromache sublimi e culmine Turris
Dardaniæ nati crudelia fata secuta est
Infelix virgo, nec me Priameia cædes
Aut miser Astyanax, vel Larissæus Achilles
Admoneat magis Odrysii meminisse furoris,
Quam rabies Arctoa, meis quæ sedibus olim
(Sive hoc iras Deum, seu sors inimica ferebat)
Pugnaces Aquinas, et barbara castra locavit
Inde furens animis, ferroque accincta corusco
Ausit inaccessas rupes, et nobile saxum
Barbarica prænensare manu, fidosque penates
Juliadum Veneto frustra eripuisse Leoni.
At senior rupis custos ingentibus ausis
Repulit obstantes cuneos, et bellica pressit
Teutonicæ vexilla Dei, ceu turbidus amnis
Fontibus oppositum proturbat in æquora vallum,
Si quando nivibus ferventi æstate solutis
Aros pares accumulavit aquas, et multa coegit
Nubila, densavitque polos, ruit obice rupto
Flumen, et evulsos ducit e montibus ornos

Turgite

Gurgite praecipiti secum trahit, omnia, fluctus
Arva verent, bibulaq; satis glomerant arena;
Damna gemit trepidus nemoroso e vertice pastor.
Ista mihi lux atra fuit, durosque labores
Attulit, et multis sparsit mea tempora curis;
At magis haec infausta dies, qua pectore vellit
Te, Juvenis dilecte, meo, gelidasq; & alpes.
Gorgonis armatum squamis, et Virgine salva
Caesar agit duro Rhenos excindere ferro,
Ac populis inferre manum, quos circuit aureis
Sequana vorticibus, Rhodani quos abluit humor,
Atque fluentisoni glacialia cornua Mosae.
Ecquis agit furor Ibericum spectare Booten?
Ecquis amor Latiis inimicum gentibus orbem
Teutonis infensi lustrare & cuspide cogit?
Bella gerant alii, tu Martis inutile ferrum
Proice, felicique comam submixus olivae
Palladis amplexare jubar (licet agmina quisquis
Pharsalica ductare manus, Tyriosq; bilingues
Sistere Tarpejae rupis capitolia circum)
Ingenii sudore tui, Marathonia qualis
Ara colit, docta qualem venerant Athenae,
Et simplex chorus Euganeis operatus in aris
Medoaci, calidis ubi fluctibus exhalantem
Sens

Pens Aponum densas miratur ad æthera nubes.
Hanc tibi nascenti comitem Saturnia Virgo
Tradidit Ilythia, piusque Piesspiter, a quo
Magna coronati suspenditur aula coeli,
Et fluidæ librantur aquæ Neptunia regna.
Ex illo Dea Coecrozii te gymnade suevit
Exercere fori, Latioque involvere Circo,
Ac studiis aptare, senex, ut vertice Chiron
Pinifero magnum ludo exercebat Achillem.
Hinc tibi non ingrata quies evolvere sensus
Librorum, quos Argolicæ pater explicat oræ,
Tristia Mopsopiæ perpessus damna Cicutæ,
Ac quaecumque canit Pegasida fronde magni; in
Numen Aristotelis, quidquid mortalibus ægris
Dat sanus cortina Dei, seu pectora sumit
Euphorbi, seu Junonis circumstrepit aliis:
Quicquid et Alcinous senatis complectitur aureis,
Quæ Plato Cecropia diu recitavit arena,
Et senior Plutarchus habet, Pnydoque, recedit.
Eudoxus calamo, et rerum scrutator Iolas.
Mox Ithachi proferre nives, lepidumque Periclis
Fulmen Erichtonius æquare profatibus audes,
Et tibi se Pilii facundia Nestoris, et se
Insinuat vocis recubans in vertice Sitho

Inde

Inde per Italiam Saturnia regna vagatus
Impiger, et fluvio Tyberini exceptus amoeno
Ausonios rimans avos, qui dogmata nobis
Arguta scripsere manu, totumque per orbem
Plurima victuris sparsere volumina chartis.
Sed magis Iliaca plorantem incendia Trojae
Virgilium, et culti lacrymantia plectra Tibulli,
Carminaque, Thyrsumque Dei, Mevania quo se
Tollit, et apricos circumsonat Umbria colles;
Umbria Callimachi manes genialibus aris
Excipiens, Coique gemens ad busta Philetae.
Quin etiam legis Arpinas quae fulmina Consul
Ediderit, quales divino pectore nimbos,
Dum fuerit armato fretus Catilina Cethego
Et conjurati affectant Capitolia cives.
Et quaecumque, pater Latialibus inserit arvis
Livius; aut spatiis loquitur brevioribus audax
Crispus, Aventinae seu flet dissensa Romae,
Sive triumphati crudescit terga Jugurthae
Ausonia victrice manu, licet aurea dona
Scaure tibi cederit, Numidis abducta colonis,
Ut miseras ipsi leniret Adherbalis umbras.
Denique Cimmeriis juvat exemisse tenebris,
Unde genus traxere homines, vecordia subter

Quae fuderit

Quae fuerit quibus animantibus insita virtus.
An obitus capiant labefacto corpore vires.
Circumfusa animis; et iniqui vulnera lethi.
An pereant elementa, poli si corruet ingens
Machina; sublimesque Dei, et Saturnius heros
Juppiter et celsa qui tela Typhoea torquet
In caput Enceladi, quassat dum saxa Pelori
Ardua, conaturque labentem erigere molem,
Ingerat ut magno rursus bella impia coelo.
Praeterea quanto disjungitur intervallo
Nilus ab Eridano, gelidaque Borysthenis unda
Athesis, propinque notas quo turbine fertur
Rhenus in Oceanum, et quales circumfluat urbes,
Quantus ad aequoream deducitur agmine Teucri
Ister arenifero, coeli quo fluctus orbe
Phasis, Orontesque latex, frondentia late
Qui Scithia pineta colant, et gurgite Syrtes
Incerto circas Lybia quos aluat ingens
Doris, et Ionii spumantia marmora versi.
Quin et Adonia deducis ab alite carmen
Et canis aprici Nymphis algentibus Hydra
Quot Genitor Veneta pro libertate labores
Pertulerit, quantis gemuit singultibus olim

Tractatus

Iratus molem hanc, et nostri culmina montis.
Sive Liburnorum furiae populatibus agros,
Infestis devastabant, seu moenia ferro
Circumfusa invisa ditione tenebat.
Caesar, et Euganeas tentabat verbere turres,
Affectans Venetam subvertere Neptunine,
Cui decus Italiae, cui Religionis honores
Numina concessere Deum, veteresque secures
Imperii, postquam fato Saturnia rures
Corruit, et Rheno cessit Tyberinus iniquo
Addis avos, atavosque piis affatibus, et aura
Belligera fecere manu viridantia circum
Pascua, quae rastro Hesperiae terit accola Silae,
Quae radens Arnus foecundo gurgite lambit,
Arnus honoratos cui circuit insula cives
Plurima gaviso totiis lucentibus aris
Sydereas libasse dapes, adytisque reclusis
Ambrosio vesci divorum et sanguine puro.
Nec te corycia Thymbraeus arundine Polan
Ducentem nostras levi modulamine rupes,
Nec Getticus senior, rapidi prope vallibus Hebri
Excepere dolis Cicones, et vulnere saevo
Clamantem frustra Eurydicen, fidibusque canoris

Flectere

Flectere quadrantem bacchantis pectora turbae,
Pectora, quae Bromius sevati sub cortice vindex
Occuluit pater, et ferta vadice ligavit.
Ergo nefas sit bella sequi, Martemq; iuventem
Socraticis praeferre Deis, quibus Enthea virtus
Ingenii viget, et summo patet orbita coeli.
Quos Marathon funesta colit, Te, maxime Juli
Tela decent, jaculumq;, ferox, et Noricus ensis.
Te domitus fornace Chalybs, Germanice, cui se
Addixit totum Davalus, nec segnior in re
Forti Marce, ruis, ferrataq; tegmina summo
Imponis capiti, et moituros excipis hostes.
At comites Musae, debacchatusq; Cytheron
Vatibus, et nisei sublimia saxa Pyrenei
Te fovéant, dilecte Mari, cytharaeq; repertor
Arcas, et Aonio lassatus pectine Limes.
Si vero te cogit honor flammantia dura
Militiae tormenta sequi, Fallumq; rebellem
Protelare manu, et galea submittere crines,
I Mari, laturus ibis quo vindice Roma
Edomuit saeva truculentos cuspide Cimbros,
Et fluviis cessit Latiis temerarius Albis.
At simul ac patrias remeaveris advena sedes,
Et captas urbes narrabis et oppida Rheni;
Jungent

Julius Javornianus

Germanicus, et

Marcus fres

Jungentur Taphiis Arcora cubilibus, et ses
Pulchra Venus pulchros ultro insinuabit in ignes,
Cantabitque decens Venetas Hymenaeus ad aras
Thethyos Adriacae mensis exceptus amicis
Dixerat, Eoa firmavit ab ilice Corvus
Omen, et Aeriae nutarunt vertice rupes.

* XI.

Eroticon.

Lux mea, lux, quæ mihi duras innectere curas
 Sæpe venis, salve lux, iterumque vale.
Et qualem nocturna quies te ostenderat in re
 Formosæ Veneris lux mea sæpe veni.
Gaudia quæ lasciva tuli nox aurea; dum me
 Complexum Dominæ pectora somnus habet!
Livida nox quæ damna tuli, dum mi procul omne
 Somnum aufers, somnus gaudia vitæ adimit.
Si pensare licet factum hac ratione, magis mi
 Atra dies fuerit, quam sopor et tenebræ.
Dant lucem tenebræ, tenebras lux impia densat,
 Nox dominam dat mi, lux inimica rapit.

XII.

Ad Manfredum Capr. Jurecon.

Eroticon.

Dum vagor ante fores Dominæ, crudelior est quæ
 Hyrcana Tygri, durior et calybe,
Illa mihi ut sæpe emoriar, deperditus imo
 Paulatim tabescam, et decuplo pereeam,
Ostendit nunc se, nunc se mihi surripit, ut sic
 Et vivam, et moriar, et decuplo pereeam

Dat vitam

* Videsis hoc ipsum Epigr. in Cod. Trivrono p. 6.

Dat vitam glacies, mortem fuga, saepius at mors
Eripit avulsam corde ab anhelo animam.
Sic animum versat nobis sors, vita sit ut mi
Fatum eodem, quod mi vitam, obitumque adimit

XIII
Amica

Nigrior es Corvo, aut si quicquam ave nigrius hac est
Et potes mi toto evellere corde animam.
Imo operari, ut ego vescar coelestibus auris
Corde avulso, et naturae iter efficiam.
Dii magni portentum oculis avertite, corvus
Naturae sanctum jusque fidemque adimit.
Ut sine corde homines, in quo vitae occulitur vis
Humanae, vivant vitam, animamque habeant.

XIV.
Malum Persicum.

Exteriore licet videas hoc cortice pomum,
Cor tamen intus habet Lucia dura meum.
Accipe cor pomumque duplex, hoc insita vis est
Munere, pomum alget, cor premit ignis edax.
Sic ego discrucior miser, ut me cum vapor ingens
Obruit, algorem tu malesana feras.

Scilicet

Scilicet hoc gratos pacto dederimus amores.
Tu liquidus Tanais, Vesuvius ignis ego.

XV.
Somno Votum.

Has violas, hæc, somne, tibi dat Abantius Idmon
Lilia, et hæc puro Cymbia plena mero:
Nocte quod hesterna formosa Lycenidis ora
Feceris has inter accubuisse manus.
Ista meo rursus dederit si gaudia lecto,
Ah geminet cursum nox taciturna suum.
*Pro violis tunc sacra dabo nigrantibus aris,
Et cadet ante focos victima nigra tuos.

Hesterna quod nocte
meam dederis mihi vit
Blanditias inter acc. tori
dederis
Et minor Alcm. (ut inf.
Sit minor
Nunc violas

XVI.
Calderino.

Disperdam, nisi tartareis malim hoc caput umbris
Mergere, Calderine, hancque animam exuere,
Quam dominam ille habeat, dominam prædo ille meam, qui
Olim deserta uxore iter arripuit,
Et turpi exegit vitam cum vertice, vix qua
Digna foret crepidas jungere carpatinas
Si licet hic docti carmen posuisse Catulli,
Scribendo grave sutoris adulterium.

* Deletum hic in autogr. disticon erat hujusmodi
Et minor Alcmenæ requies fugientibus horis
Et minor Sedo nox operata Jovi.
In cod. vero Sinchr. sp. b. habet variantes, quas ad oram adjecimus

Ibo igitur, gladiumque inimico in pectore figam,
Mors hominis Domina grata futura mihi est.

XVII.

Hieronymo Vallae

Si Stygii frenator equi Saturnius Heros
Pectinis audisset fila sonora tui,
Lex arctare minor geticos potuisset amores,
Nec caput uxori flectere poena foret.
Ille novercales mallet quoque viribus ignes
Quam juga Taygeti nocte gravante sequi.
Viribus insano laceratus pectora coelo,
Pectora praecipiti pulverulenta fuga.
Non igitur mirum, si me plaudente Cythaeron
Ingenii laudes gaudet habere tui.

XVIII.

Ægidio Falcetae Episcopo.

Ægis Victoriae rutilantia pectora diva
Circuit anguiferis impia facta comis
At senior tardo qui sydera temperat orbe,
Curvata coelum falce decorus obit.
Falx tibi cognomen tribuit Saturnia magnum
Sancte pater Latii gloria prima chori.

Diva

Diva colubrifera deduxit ab Ægide nomen,
Ægide Cephenis quæ malesana fuit.
Ut tua Juliacæ sapientia consulat urbi
Commoda Bethlemii nobiliora Dei.
Et nostris pellat scelus exitiabile terris
Quas pater undanti vortice Turrus alit.
Vive diu igitur Phrygis, et Titonia lustra
Et tibi sit Pallas Ægide, falce Deus.

XIX.

In Æmiliam Valvasonam.

Ibat Amor Paphia velatus arundine crines
Per vitreas Turri prætereuntis aquas.
Cum scintillantes oculos, et pectora Divæ
Aspicit Æmiliæ, virgineumque jubar.
Exclamat subito, vale mater, et aurea conjux,
Hæc mihi vel Psyche, vel Zephyritis erit.

XX.

In Arcem Marianam Forijulii.

Viderat Adriacam Marii Saturnius arcem
Germano cingi milite, bella pati.
Scyrus hæc Pelico profatur verba Gradivo.
Nate quid alpinos ad sua fata rapis?

Aptior

Aptior est cyathis hæc gens accumbere plenis,
Quam timidum galeæ supposuisse caput.
Bella gerant alii, Itala. Germania vino
Sordeat epoto, continuetque dapes.

XXI.

In Fontem Latianum.

Rura fruebatur Latiano e vertice Nais,
Quæ gelidas pario marmore fundit aquas.
Juppiter hanc sylvis, hanc Ponticus intulit urbi,
Urbs tibi debetur, Pontice, Rura Jovi.

XXII.

In Eundem.

Nais, quæ Latii prius tenebat
Jugi sordida rura, sordidosque — sordidumq;
Lacus, ad veteres fugit penates Nemus
Magni Cæsaris et tenebricoso
Urna fictilis effluit canali. coctilis... meat
Ducit Ponticus hanc prius Senator pius
Urbi delicias suas, gaudiumque;
Ut, cum Sirius æstuosiore
Terras inficit aridas veneno,
Nais eleuet aridum vaporem.

Cedat

XXII. In Cod. Sinchr. ex quo variantes adjecimus, Nais Pontica inscribitur p. 47. Quod vero hic præcedit, id ibi occurrit p. 77.

Cedat Septimianus fluentis humor,
Cedat Martia Romuli voluptas,
Nec Tirynthius ipse, Claudiusve,
Seu flavo Tyberinus umbilico
Aquas Virginis efferat, nec udos	vel
Augustus Latices pater, fluat si
Nais Pontica, caeteras silebo.	negabo.

XXIII.

Ad M. Grimanum Pont. Car.

Qualis Echionios Semeles puer extulit ignes,
Ille puer trepido qui dedit arma Jovi.
Sapius ubi Aeolii flammantis Pyracmonis oras
Vidit, et ingentem Porphyriona premi.
Unde Calistoam toties fragor impulit Arcton,
Et tremuit profuga tota corona Dea.
Talis utinam felix Pater excipis aras,
Cultrix Grimano qui sacra ponis avo.
Fert ubi se Turris gemino spumantior alveo,
Inficit et fluviis jugera Cormus aquis.
Magne pater superum, qui tela Typhoea torques,
Hunc duce cunctos evoluisse dies.
Et quoties votis sacras operatur ad aras,
Nequitiam populi destituisse velis

Mox

Mox ubi Tarpeja remeaverit ardua rupis
Saxa, colat titulo nobiliore Deos.

XXIV.

In Ocyrhoen Puellam

Colligit Ocyrhoe faciles dum pectine crines,
Et ligat aurato nitidè caput strophio,
Glaucus arundinei spatiatus ad æquora Turri
Creditur ignem avidis corripuisse oculis.
Vos juvenes procul ite, solet quia perfida Virgo
Figere voce Deos, figere visu homines.

XXV.

Ad Turrum Fluvium.

Turre pater, nam vestra tui præcordia vates
Dixere Idalia sollicitata manu,
An lasciva meæ tractas commercia vitæ?
Et premis auratas sub tua jura manus?
Hæc si forte tuis genitor flamma ossibus hæret,
Ah potius sensus perdere quære meos;
Quam mersam duris misebum corrumpere curis,
Una tuæ meo serviat una toro.

Amoris

XXVI.

Amoris Natatus

Nudus Amor vitrei ludebat in æquore Turri
Non potis æstivi sydera ferre canis.
At magis effuso fervebant gurgite flammæ,
Lymphaque majoris causa vaporis erat.
Obstupuit Deus, at Turrus poter excipit oti,
Quære alios latices impetiose puer.
Nam si Antea mihi totos jaculabitur ignes
Ardebis magna ceu Babylonis ager.

XXVII

Fons Epiri Anapavomenos.

Fons Jovis, Ambraciæ qui littore fluctuat ora
Ardores adimit Lemnia flamma tuos
Mox etiam gelidis sopitos fluctibus ignes
Suscitat extinctas, restituitq; faces.
Alternat similes nostro sub pectore motus
Aurea Cerulæo nata puella mari.
Largior e lacrymis quoniam mihi nascitur æstus,
Crescit et a gelido Lemnius amne vapor.
Rursus et ex ipsis fluidus cadit ignibus humor;
Sic miscent vires ignis, et unda suas
Hoc amor inspirat magis sub præcordia vires,
Cernere cum dominæ contigit ora meæ.

Aves

XXVIII.

Aves Caristiæ

Vivit in Euboicis ales Titania flammis,
 Nec rapido potis est a Phaetonte premi.
Degit in extructos tædis ardentibus ignes,
 Nec flamma pennas excutiente perit.
Sic me cui Steropes ingentem fervidus Ætnam
 Grandesque faces, trux jaculatur amor
Undique pervetius Zephyritidis obruit ignis,
 Non tamen ex ulla parte perustus eo.
Vos igitur Mystæ Veneris, quibus ardor amandi est
 Discite non undas, non timuisse faces.

XXIX.

Ad Nic. Mocenicum Forijulii Præsid.

Carcer.

Quæ loca Tænario vates finxere barathro,
 Sævus ubi rabido Cerberus ore tonat
Nonne sub obscuri foedo sunt carceris orbe,
 Utraque non differt* cum ratione domus:
Hic resonant luctus, hic plurima mortis imago,
 Hic fremit horrifero tracta cathena sono.
Sisyphus hic premitur, Tityusque extenditur ingens,
 Tantalus hic refugas improbus auget aquas.

Nic. Mocen. Provinciam Domini travit anno 1588.
* Alterum Exemplar habet : conditione.

Et quicumque suos audax nimis inquinat ortus,
  Aut secat infanda membra paterna manu.
Ficta putes igitur Triviæ loca, Gnosius aut quæ
  Æacus, et senior quæ Rhadamanthus habet.
Et tibi sint posthac miseri tormenta Barathri
  Carceris horror, edax sanguinis ira, dolor.

XXX.

Lycon Pastor In Lupum.

Flava Nape flavos hederis collecta capillos
  Hirsutas ibat figere certa feras.
Cum Lycus umbrosâ recubans sub frondibus orni,
  Quâ vomit exsotas rupe Timavus aquas.
Palluit, et totos accepit Virginis ignes,
  Et gemuit Paphio saucius ora Deo.
At Virgo certis Hecates addicta pharetris
  Sprevit amatoris turpia vota sui.
Tabuit hic, sævoque jecur deperditus igne
  Fit Lupus, et nomen triste Lyconis habet.

Pallus

XXXI.
Gallus Alés.

Viderat armigeras Gallus subiisse volucres,
Qua Rhodanus flavis cornua ducit aquis.
Protinus exclamat, non hic latet aureus ille
Natus ab Iliaco Laomedonte puér.
Cura palatino vobis dare furta Jovi, nos
Expedit augusta regna tenére manu.

XXXII.
In Schenobaten.

Arva triumphato Lybiés évicta Scyphace
Cæsaris, ut Latiæ supposuére manus
Dédalus ignotas iterum temerarius alas
Movit, et Ausonio subdidit astra Jovi
Hæc igitur felix auro numerabitur ætas,
Monstra domat Cæsar, Schenobatesque volat.

Votum fratrnas.

XXXIII.

Votum Pro Amasdo.

Hanc aram, phrygios servet quæ pervigil ignes,
 Sordeat et fumo spica cilissa tuo.
Sanis utinei prope saxa nitentia Jurri
 Sovit magna tuo Diva puerperio.
In pace Cumaos Amasdus ut augeat annos,
 Et Pylios valeat præteriisse dies.
Ocia neu tacitæ tradueat inertia vitæ,
 Neve ingrata suos fama premat cineres.
Quod si fata tuis votum auribus acclinarint,
 Bethlemia pro rupe hæc erit ara mihi.

XXXIV.

Io in Juvencam

Flexa vides quam nunc torvi dare cornua tauri,
 Illa Phoroneo nata puella fui.
Sævit adhuc Juno, sed ne mea pectora lædat,
 Pectoribus senior me tulare suis.

XXXV.

Ad Æmil. Candidum.

Cedit Amyclides, cedit tibi corpore Nireus,
 Et qui dat magno pocula grata Jovi.

Formosam

Formosam quamvis malit Juno Herculis Heben,
Ac timeat Phrygias continuare dapes.
Te Nais mirata perit, te maximus optat
Amphytrioniades, Liriopesque puer.
Quique Amathusiacam saevo domat igne Cerastin
Vincula gestat matri, reddere gradior tibi
Carmen ob hoc nostra non dedigneris avena;
Parva cicuta solet conciliare deos.

XXXVI.

Corn. Veron. Minor. Flamini

Quale Bianoreo modulatus arundine carmen
Ille deus Latii pectinis, ille deus.
Seu Phrygia miscet Rutulorum incendia pinu,
Sive Dionaei Caesaris astra canit.
Quale Melesigenes capta gravis intonat Ida,
Atque Ithaco, atque tuis Penelopeja tuis.
Unde Agamemnonias dubius favor impulit urbes,
Natalem Vati constituisse pio.
Tale facis carmen, talem tibi Cynthius harpen
Temperat Aonio perlitus amne caput.
Et qua Tenarios subeuntem murmurat amnes
Orphea dux pueri Calliopea chori.

Majores

Majores igitur Verona redintegrat aras,
Atque Athesis tumido grandior amne fluat.
Nam te fama locat docti prope busta Catulli,
Fama diu Latiis officiosa deis.

XXXVII.

Votum Pro Salute

Virbius hanc aram pastor Labeatidis orae,
Sancte puer coeli, donat habere tibi.
Ut capiat affectum, et lethalia vulnera cures,
Solus enim optatae jura salutis habes.
Nunc aram tantum, mox dorica templa dicabit
Ad geminas Turri praetereuntis aquas.

XXXVIII.

Avis Dolore Mortua

Surripuit nidum latebroso e cortice pastor
Improbus, et miseras ungue peremit aves.
Vidit ut exanimes natos, cadit anxia mater
Huic dolor: his pastor mors inopina fuit.
Conferat exitio Niobes hanc fama volucrem
utraque pro natis exanimata parens

Eunuchus

XXXIX.

Eunuchus Sponte Factus

Quod puer Idæo laceravit inguina saxo,
Credite priscorum fabula vera fuit.
Vidimus et nostris alter Berecynthius oris
Sponte sibi veneris sustulit arma puer.
Dicite, cui major debetur gloria, Musæ,
* Iste volens facinus, ille coactus agit.

XL.

Epith. Claræ Hoveræ

Hoc tumulo jacet, et post impia fata quiescit
Clara nitens Hoveræ fama pudicitiæ.
Vir Getico cecidit bellator in agmine, dum se
Thracibus opponit miles arundinibus.
Ferte rosas Dominæ septemplicis arva Timavi,
Nam patriæ comes ornat lapidiæ.

XLI.

Epith. Sertorii Colloretani

Raptus Hylas nymphis, rapido Sertorius amne,
Fata eadem fluctu mersus uterque tulit.
Sors fuit ambobus similis, sed gloria dispar,
Servit Hylas Nymphis, ille, Minerva, tibi.

Epith. Ejus.

* scripserat primo = Cum tanto Cornus bella pudica gerit;

XLII.

Epith. Ejusdem.

Sunt coryli fragiles, rapidis furor amnib. hinc te
Flumina, Sertori, mors violenta rapit.
Sed non totus obis, sacro pars ficta Prometheo
Ceu fragiles coryli damna maligna tulit.
At vivax ignis ferulæ crudelia visit
Flumina, sic animo parca repulsa tuo est.

XLIII.

Paraphrasis VII. Psalmorum Jacobi Constantini Justinopolitani.

Rex, vates, pastorq; fui, grege, carmine, virga
Pavi herbas, lusi numina, jura dedi.
Vates carmen, oves pastor, rex agmina duxi,
Fortis, avena, fides, et tuba juncta mihi est.
Quæ lituo cecini rex, pastor, arundine, vates.
Pollice, nunc Italis relege ficta modis.
Si referre velis doctum ratione laborem,
Pastor, rex, vates, Istria clara tibi est.

Ad Diony-

XLIV.

Ad Dionysium Contarenum Catilina pro Scribis.

Impius in nostros sævit Catilina penates,
Et conjuratus regna Cethegus habet.
Vulgus iners flammas et tela sonantia miscet,
Officium populus impietatis agit.
Quid petat incertum est, vi, non ratione movetur
Vi quærit nostras supposuisse manus.
Tu pater Adriacæ, cui Tethios Entea mater,
Cui Phaetontei surgit arena vadi.
Tristes manu compesce nephas, et fortibus ausis
Frange tribunitiæ seditionis iter.
Neu decreta velis, neu sanctum abrumpere cœtum
Scribarum, nostri quem statuere senes.
Aurato sic te solio labentibus annis
Aspiciam lato tenere jura mari
Qua Tartesiaco effunditur æquore Triton,
Et matutino Cynthius axe fugit.
Est operæ pretium, si trux Catilina minatur,
Ut Cicero facinus exitiale premat.

Mocius

XLV.

Moeris Pro Eisdem

Dixerat, hæc mea sunt, veteres migrate Coloni,
Musa Bianoreis nobilitata modis.
Non quia tunc Moeris flaventia linqueret arva
Pulsus, et undosi pascua lata Padi.
Sed mala vaticinans utinam pectora turbat,
Quæ scelus ah dira seditione movet.
Ut scribæ cedant veteres, et inutile vulgus
Res valeat nostri diminuisse chori.
Ergo numen habent vates, et sæcula norunt
Eventura. Deos Calliopea facit.

XLVI.

Ad Florianum Candonium

Creditur Odrysius materno carmine vates
Crudeles Erebi composuisse deos.
Et formidatas Phinei domuisse volucres,
Fataque Tænariis dissoluisse poli.
Cum cupit Eurydicen per opaca silentia noctis
Errantem piceis eripuisse vadis
At postquam rursum est addicta gementibus umbris,
Et miser in Getico vertice movit ebur;
Illum amnes, illum comites ad carmina sylvæ
Pone sequebantur, Sithoniæque nives.

Et

Candonium nostratem fuisse satis declarat versiculus
Elegiæ, quæ sequitur - Florus Iulæi gloria prima soli.

Et quæcumque Maro pharius armenta colonis
Ascripsit dextra liberiore senex.
Hæc orpheus, at tu meliori carmine divos
Note pater nobis conciliare potes.
Ille feras, armenta, greges, animasq; trahebat,
Tu plectro magnum nobiliore Jovem.
Qui tulit humanæ toties dispendia vitæ,
Ut manes Stygiis eriperet tenebris:
Ede igitur quicquid facundo pectore Musæ
Dictarunt, quicquid Calliopea dedit.
Bistonias sic Hebrus aquas, et flumina vincet
Thracia. sic vivet Julias ora diu.

XLVII.

Ad Eundem.

Inventor cytharæ Latonius aurea summo
Pangit amatori carmina sæpe Jovi.
Seu parum niveis luctatur in alva pennis
Improbus, et Ledæ gaudia miscet olor.
Seu pulchram Asterien pernicibus implicat alis,
Canave Agenoreus marmora taurus obit.
Mirantur superi numeros, et carminis artem
Sola Jovis conjux aurea furta gemit.
At Venus, et calamo trux scintillante cupido
Deflet olympiacos supposuisse deos.

Non

Non secus Idalio suspiria temperat arcu
 Florus amatorum, filaque docta movet.
Sive querelares Aeschutine lugeat amores,
 Sive docet fastus Penelopea tuos.
Aut viduo quaecunque toro Minoia virgo
 Dixit, ubi Aegeides tristia vela dedit.
Unde pater Bromius nymphae connubia duxit,
 Et micat in summo torta corona polo.
Ah virgo infelix te Gnosia regna tenebant,
 Nunc in deserto littore moesta gemis.
Durus abit Theseus, sed abit genialibus auris
 Vectus, et in tumulo busta parentis habet.
Hoc meruit violata fides, haec funera vindex
 Non observato foedere duxit amor.
Crudelis Theseu, crudelia carbasa, posthac
 Ista frequens Baccho lux genialis erit.
At vos perpetuo damnabit carmine vates,
 Florus Iulei gloria prima Fori.
Pulcher acidalium cui pectine Cynthius aurum
 Comit, et albenti gratia lata sinu.
Gratia quae puro delabitur advena coelo
 Sontibus iratos conciliare deos.
Serta manu faciles divinae intexite Nymphae,
 Quos gemino senior vertice Iurrus alit.

Et caput

Et caput emeritum vincite viridantibus herbis,
 Serta decent Vates, serta requirit amor.
Tu vero pastos latebrosa per ocia fostus
 Ede, nec in tenebris delituisse velis.
Non time cerberei morsus aconita veneni,
 Et dux et custos Savornianus erit.

XLVIII.

Quod tibi cognomen torvæ dant nomina vaccæ,
 Uxor ob hoc, Juli, facta juvenca tua est.
Neve hæc ficta putes, summo quod vertice nulla
 Cornua fert, capiti parta corona tuo hæc.

XLIX.

In Bosellum Physicum.

Scilicet ut nostris Podalyrius esset in oris,
 Bosellum gemini supposuere dei.
Silenus tergo assidens circum orgia duxit,
 Abluit Amphryso Cynthius amne pater.
Dicite io cives, tandem mortalibus ægris
 Æthere uti poterit? bos et asellus enim est.

Quina.

(48.) In Julium Sbrojavaccam, egregium ea ætate Jurisconsultum carpere videtur.

L.

Ruina Domus Savorniana.

Corruerant imis summæ radicibus ædes,
Anxia Neptuno cum Zephyritis ait.
Eximet attritos Læthæo è gurgite cives
Scilicet angustæ vasta ruina domus.
Hanc olim faciè attolli majore videbis,
Hos aspiciet vivere nulla dies.

LI.

Vrsæ Et Antæ Comp.
Ad Frangipanem.

Vrsa genis, Antæa oculis jaculatur amores,
Iurri hæc Nympha decens, illa Timave tua.
Clarus uterque latex. illi dant flumina Musæ,
Hoc repulit pulcher Cyllarus amne sitim.
At sonipes quanto minor est Aganippidè Musæ,
Tanto Anthæa genis pulchrior, ursa, tuis.

LII.

Abstemio.

Vix benè Iapidiæ fons perluit arva Timavus,
Evomit Abstemi flumine Iurrus aquas.

Hunc

Hunc Anthea colit, fontem colit ursa Timavi,
utraque pulchra oculis, utraque pulchra genis.
At flumen quanto latium magis eminet, ursa
Tanto Antea nigris pulchrior est oculis.

LIII.

Abstemio.

Inferior quanto coeli regionibus aureis
Orcus, et inferni regia caeca dei.
Sole minor quanto junctas vehit aemula bigas
Cynthia, cum magicis valet imaginibus;
Anthea tanto est oculis deformior ursa,
ursa Lycaonio grata puella Jovi.

LIV.

Frangipani.

Stella nitens ursa est, Anthea nitentius astro,
Illa feram ardet, ista corona poli est.
Altera sydus habet, quod Gnosia nupta Lyaeo,
Altera quod pellex maxima Juno tua est.
Si factum inspicias utriusque, obscurius astrum
Frangipanis erit, quod movet ursa tibi.

Cupidini

LV.

Cupidini.

Vrsam nescio quis malus poeta,
(Heu tantum pateris nephas Cupido!)
Imo pessimus omnium poeta
Egens judicio venustioris
Formæ, ac lucidis carens ocellis,
Versu dicitur ah procaciori
Anthææ niveis meæ papillis
Et sinu tenero, et nigris ocellis
Præferre, et lepidum caput vocare
Illa sævius indecentiusque.
Nil duris etenim jugis vagatur,
Et rupis colit horridos recessus.
Hac nil blandius, elegantiusve
Dione facili manu expolivit,
Unde astris posuit decens cubile.
Quare desinat hic malus poeta
Egens judicio venustioris
Formæ, ac lucidulis carens ocellis
Meæ invidere sic notam puellæ.

Erma.

LVI.

Hermaphroditi Utin.

Epith.

Vir mulierque, imo neutrum, ac utrumq; sub ista
Mole jacet, duplex forma, sed unus homo est.
Hoc vivente lucem nostra sol intulit urbi,
Hoc moriente lucem sustulit urbe Deus.
Sic moriens vitam, vivens mortem intulit urbi
Androgynos, duplex forma, sed unus homo.

LVII.

Jovitæ Rapicii

Epith.

Hic recubat vita magni Jovis æmulus, inde
Quod vitam juvit dogmate nomen habet.
At si vera licet pro Religione fateri,
Hic Jove, Rhamnusi candide, major erit.
Juvit uterque homines, hic numina respuis, ille
Fovit, uter sancta plus pietatis habet?

Blasii

LVIII.
Blasii Julei
Epith.

Sus cacat huic Tumulo, mingit canis, occinit anser,
  Thus, rorem, carmen qui tumulatur habet
Voce anser, canis urina, sus stercore ducunt
  Inferias vati Calliope tuo.
Sus dat thura, canis laticem, cantu ingemit anser,
  Haec sat Julei laus morientis erit.

TEOS.

*

* Sequitur deletum, nec vero integrum Turbidi Veronen. Carmen, quod infra dabimus, ne cum Sporenianis confundamus. Quae vero aliunde a Sporeno vel rejecta, vel in codicem ab ipso minime relata conquirere licebit, ea Appendicis loco describemus.

Josephi Sporeni Carmina
aliunde conquisita

Sporenus

Gallicus Ausonias exercitus occupat urbes,
  Infesto Gallos milite Caesar agit
Pugnaces populos in praelia cogit uterque,
  Nititur hic Rheni viribus, ille Padi
Rex Italos ducit, Cartesia cornua Caesar,
  Theutones huic, illi Thracia magna favet.
Et cuius arcanos fidei Germania ritus,
  Numina Thrax nomini conciliata negat.
Nescio cui totius victoria laeta paratur:
  Fallus, et ipse suum pectore Caesar habet.
At vereor Getica ne magna potentia luna
  Invicta Regem sternat utrumque manu.

Extat in Cod. Synchrono, qui diversorum Poëtarum carmina complectitur: nonnulla etiam Sporeni nostri, nulla vero aliorum qui ex eadem domo aetate effloruerunt. Occurrit autem p. 43. ejus Cod.

Exstat In Calce Sporeniani Autographi lineis superinductis deletum hocce Fragmentum.

Turbidus Veron. Ad Domitium De Situ Fori Julei.

Aurea jam quinta supereminet orbita Lunae,
Et Phaëthontëo vertice libra tumet.
Quod me flava tenent sinuosi cornua Turri,
Arvaque magnanimo Caesare digna coli.
Sit quamvis Latio propior Tybrinus honori,
Et Capitolinas Albula tergat oves.
Albula qui Sybien, formidatumque Syphacem
Non timuit forti composuisse manu.
Et conjuratis spumantem fluctibus Albin
Impulit Ausonio munera ferre Jovi.
Digna Deo sedes, et cui Saturnia malit
Plaustra Mycenaeo quam posuisse jugo.
Laevus Amyclaeo tractus rigat arva Timavo
Aspera Tyndaridis officiosa Deis.
Dextra Opitergino Liquentia vertice lambit
Rura, nec immiti pascua vere premit.
Summovet Alpinos rupes, ac Teutonis alas,
Ima procelloso marmore pontus habet,

Syllabus
Eorum ad quos vel de quibus scribit Sporenus.

Abstemius Carm. 52. 53.
Amasaeus 33.
Anthaea 25. 26. 51. 55.

Bosellus Physicus 29.

Calderinus 7. 16.
Candidus Aemil. 35.
Candonus Florianus Utinen. Cum poetica laude florentem, ut carm. sua edat hortatur 46. 47.
Cavileus Manfr. JC. 12.
Clissa victa 5.
Colloretanus Sertorius 41. 42.
Constantinus Jacob. Justinopolitan. Ejus Paraphr. in VII. Psalmos 43.
Contarenus Dionys. 44.
Cornelius Veronen. Minorita 36.

Davalus Herm. Savorniano addictus 10.

Eunuchus sponte factus 39.

Falcetta Ægidius Episc. 18.
Fiducius M. Ant.s 7.
Forojulien. Fluminum Concilium 3.
— — Civiles discordiæ 2. 5.
Frangipanis Cornel. 7. 9. 51. 54.

Gorédinus. Marius 7.
Grimanus Marin.s Card. Patha 23.

Hermaphrodit. Utinen. 56.
Hydra (vulgo Cedra) 10.

Julaus Blasius 58.

Latianus Fons 11. 12.
Licinius 9.
Livianus 9.

Mariana Arx 10.
Maurocenus 9.

Mei

Melsius Joannes 7.
Mocenicus Nicolaus 19.

Oldovinus 7.
Overa Clara 40.
—— Ursa 51. 55.

Paschalicus Andreas 8.
Percotus Petrus J.C. Æmil. ejus Amica 7.
uxorem ducit Lucin. Percotan. 9.
Ponticus Nicolaus 7.
Popo Patha 9.
Portius Franciscus 7.

Rapicius Jovita 57.
Rhampusius 57.
Regulus 7.
Riccius 9.

Savorniana Domus ruina 50.
Savornianus 9. 10. 47.
—— Germanicus 10.
—— Julius 10.
—— Marcus et Marius 10.
5610.

Sbrojavacca Julius 4.8.
Scardona 1.
Sporenus (Joseph) 1.2.
Propertius } ejus Filii 8.
Sporus
Theophrastus
Susanna Marquardus 7.

Techius Patha 9.
Trivisanus Dominicus 3.

Valla Hieronymus 7.17.
Valwasona Æmilia 19.
Venerius Franciscus 2.
——— Gabriel 5.
——— Jo. Ant.s 6.
Utini a Cæsare conditum Forum passim inculcat praesertim vero 5.7.10.
Utini Arx ab Attila condita 7.

Monitum

Josephi Sporeni Carmina diligenter ab amico ex ipso Autographo transcripta quadraginta ab hinc annis descripsimus, atque eorum quaedam cum aliis ejusdem Auctoris autographis diligenter contulimus. Nuper vero in manus incidit Codex, in quem Auctor ipse videtur sibi a quopiam vel ex filiis, vel ex amanuensibus suis Carminum eorundem aliqua; complura vero, quae in autographo desiderantur, ut ex schedis suis inducerentur, curasse. Haec autem non modo illis aetate superiora merito inferiora statim agnovi; sed quaedam omnino, plerumque inepta, et vix ejusmodi, ut cum mihi eruditionis, si minus elegantiae causa legenda; nedum describenda constituerim. Eorum enim priora animadverti a Sporeno adhuc adolescente, fortasse etiam in scholis fusa, et quae bonae quidem ingenii conatus prodant; praeterea nihil. Vires utique animos, elegantiam in dies crescere; sed sentius judicium, sobrietatemque emergere. Natura enim copiosus sibi plus aequo nunquam

nunquam non indulget; eruditionemq; semper affectans, tot plerumq; ac varia apte, inepte congerit, ut nauseam aliquando, nedum satietatem pariant. Quod in sacris maxime argumentis accidit, in quae infinita propemodum, nec vero ex Theologia, sed ex ipsa Mythologia coacervat. Verumtamen quum et ingenii ubique lumina, et uberrimas copia, et facilitas cum rotunditate conjuncta; gravitas praeterea, atque in ipsis amatoriis honestas prope singularis: Religionis denique ac pietatis studium, et identidem recrescens Musarum favor adolescentis nostri conatus commendent plurimum, hos ipsos, qualescumque sunt, reliquis adjicere visum est. Praeterierit enim vel insuavem penitus laborem subiisse cum ut nonnulla consient quae patriam eruditionem alant, tum ut pateat quibus veluti gradibus eo sperennis pervenerit, ut primus inter nostrates Virgiliani styli gravitatem rotunditatem majestatemq; attigisse quadam modo visus sit.

1786. Non. Aug. Dom. Ongaro

Elencus Carminum

Quae codex a nobis descriptus complectitur

Decem priora carmina eodem omnino ordine in apographo, quo in autographo occurrunt; reliqua eo sibi gradu succedunt, quo felicius dicantur

Ad Joannem Ricardum.
Epitaphium.
De Collio aegrotante. Distichon
Ad eundem.
Ad Presbyterum Marcum.
Epitaphium in obitu Adamae Puchd.
Epithalamium Mauritii, et Falk Percia
Ad Camillam de eius forma. Elegia 1.
Exhortatio ad ingenuum adolescentem Nicolaum Tursium, ut jam immitem amicam deserat.
Ad Sylviam peregrinari cupientem. Elegia 2.
Ad Sylviam. Elegia 3.
Ad Marianum. Elegia 4.
De vana Diluvii Vaticinatione. Elegia 5.
Querela Deliae ob discessum Collii amatoris.

Ad Rob.

Ad Phoebum pro Manino aegrotante Elegia 6.

Josephi Sporeni Astrologium, in quo omnia futura per Uraniam Astrologiae inventricem declaraverit

De obitu Didonis.

Ad Gregorium Adamaeum, et Ariadnam Sabbatinam amantes; ut se mutuo amore prosequantur. Elegia 7.

Iussu Deorum summum Pontificem Clementem Septimum, metuque bellorum imminentium, veniam delictorum omnium concessisse. Elegia 8.

Ad Phoebum, ut se ab amore liberet. Elegia 9.

Epitaphium Equi cuiusdam fortuito incendio combusti.

De tempore Vindemiarum

Aliud de tempore Vindemiarum

De venia concessa a summo Pontifice.

Ad Divum Rochum, ut a pestilentia tueatur precatio.

In Festo Petri et Pauli ad Christigenas.

Deprecatio Josephi Sporeni naufragio pereuntis ad Beatam Virginem et responsio Virginis et opitulantis. Elegia X.

Ad Deiparam Virginem Mariam. Elegia XI.

De Aedificiis per Andream Foschulum in Urbe Utinea constructis.

Redempto

Redemptoris nostri Genethliacon.
* ~~Petro~~ Antonio Venerio Patr. Ven.
* Nicolao Pontico Patr. Ven. Julian. Prae. Aegle.
* Andreae Pascalico Patritio Veneto. Clytie.
* Gabrieli Venerio Patritio Ven. Julian. Ards. Caesar.
* M. Savorniano Comiti. Aesopus.
Francisci Savorniani Viri Illustriss: Epicedion.

Superiora V. Carm. quae asteriscum praeferunt, ex veteri illo apographo in nostrum non induximus, quandoquidem ea supra ex Autographo descripta jam teneremus. Codex vero ipse, ex quo reliqua omnia cum novis diligenter in hunc nostrum transtulimus, quique exiguo admodum charactere scriptus est, in parvi folii forma, hanc in fronte Inscriptionem praefert:

Verte.

JOSEPHI SPOR.
Utinensis Carmina
MDXXIIII.

I.

In fronte prioris folii JOSEPHVS SPORENVS: sicq. deinceps usq. ad Fol. IIII. Arabicis primo notis numeralibus scriptor folia singula signaverat: sed quum undecim postea priora vel discerpta, vel repudiata fuerint, quod num. 12. praeferebat, no. I. insignitum fuit Romanorum more; quod praestitum in reliquis fuit usq. ad XXXIX. cui primo adscripta fuerat nota 57. Unum et viginti, quae sequuntur folia, omni prorsus nota carent.

Syllabus Eorum
Ad quos, vel de quibus
In priore hac suorum Carm. Parte
Sporenus scribit.

Adamaeus Georgius Carm. 20. 31.
Aquileja 1.

Christipera 4. 6.
Christophorus S. 5.
Clemens VII. P. M. 21. 37.
Coelius 17. 29. 29.
Cormus Fluv. 14.

Deus 7.

Feltria 14.
Fosihulus Andreas 10.
Francisc. Galid. R. in acie captus 19.

Ginardus Joannes 26.
Grimanus Marinus P. 4.

Hunnda (utinda) Arx Caesaris nom. sortita 14
sub finem.

Jo. Baptista S.
Joannes Patha a Trist. Savorn. interf. 4B.

Lutherus 7.

Maninus 15. Saucius. 18. ubiq. Possi dedit.
Maurisius / Placidus 4 L.
Marcus Prest. B O.

Petrus S. A.
Porcia Paula 4 L.

Redemptor B. 9. [illegible]

Sabbatina Ariadna 20.
Savorniana Pentis Laudes 4 B.
— Fedricus post ictum ad Gradum
foedus Patrit. Ven. ibid.
— Franciscus ibid.
— Tristanus ibid.

Sigismund. Caesar 4 B.
Sporina Gens 4 P.

Techius Ludov. P. 4 B.
Timavus 1.
Tursius Nicolaus 1 P.

IOSEPHVS SPORENVS.

Super adventu Rdi Marini Grimani Patriarchæ Aquilejensis.

Dive Latona sate cui sonoris
Est datum nervis celebrare laudes
Cœlitum, plectroq. gravi superbos
Ferre triumphos:
Hunc ab excelso venias olympo
Sive nunc gratas Heliconis umbras
Incolis: cyrrheæ magis bicornis
Vertice gaudes:
Sive Permessi vitreas ad undas
Ludis: aut sacros meditaris hymnos:
Sive Pympleo recuban in antro
Carmina fingis;
Prodeas plectro crepitante Phœbe,
Quo Iovi laudes meritas tulisti;
Perdidit postquam violenta sævi
Tela Gigantis:
Concines majora quidem sonanti
Barbito: quam si domuisset oras
Cæsar arctoas: et africa tempe
Milite victor:

Spirit

Egerit quanquam toties feroces
Martia Parthos violenter urbe:
Isque vi multa Latio fugarit
Hannibal orbe.
Adriæ clara veniens ab urbe
Tendit Humenas Patriarcha sedes
Sacra facturus sibi constituta
Nuper in Æde:
Prole Primana satus, et potenti
Principum Turba Venetum creatus:
Nec minus sacræ decoratus alma
Palladis arte
Hoc Pater majus potuisset unquam
Jupiter terris dare munus? etsi
Aurei mundo bona reddidisset
Tempora sæcli.
Surge jam felix, Aquileja, surge
Aureos nodo religata crines:
Jam venit Sponsus tibi nuptiali
Veste decorus:
Quem volant circum Pietas, Fidesque
Et Pudor. Pax, et Charitasque læta:
Ipsa sincero nec abest verenda
Pectore Virtus.

Tertia

Lenta quid cessas? cupidos mariti
Suscipe amplexus venientis: et te
Nobilis sponsi patiare casto
Corpore tangi.
Redditur priscus tibi honor, decusq;
Pristinum: quod jam furibundus hostis
Abstulit; dum te premeret tremenda
Cuspide Martis,
Ausus horrendo penetrare motu
Itali claros Populi recessus:
Atque ferventis superare septem
Claustra Timavi:
Barbaras ducens acies, et hoste
Caedibus pingui comitatus aeste:
Atrium credens manibus cruentis
Vertere Regnum.
Impudens sed quid moror hic? decoro
Ecce procedit Populus triumpho:
Quem diu nobis celebrata sacris
Fata dedere.
En triumphales veniunt cohortes
Undiq; et plausu feriunt olympum:
Civitas omnis resonat frementi
Voce triumphos.

1

Laux

Lux ave multo celebranda thure
Quae decus tantum, Patriae tulisti:
Fausta lux salve nimis; et nitenti
digna lapillo:
Tu libens semper venias, serena
Veste candentes humeros amicta;
Tu sacros ista videas quotannis
Luce triumphos.

Ad Divum Petrum Ode.

Diva secundum cytharæ melos nunc
Prome: Phœboq. modos canoris
Barbitos sacri fidibus, Tonantis
Funde sacerdos.
Pontifex nam tu Superum fuisti
Et sacer Templi Pater infectus
Ut Dei sanctas regeres cohortes
Auspice Christo.
Tu sacræ Princeps fidei, Paterq.
Diceris; magnosq. tibi reponunt
Integer Christi Populus, beato
Thuris honores.
Ac dies lætos celebrant decoræ
Virgines: festasq. ferunt coronas
Et tibi sacras resonant benigno
Pectore laudes.
Tu Dei sanctis populum gubernas
Legibus cœli metuende custos:
Tu pii Princeps populi, et æternæ
Janitor aulæ.

Sed

Sed quid heu plectro tenui moror? quid
Mira divini memoranda Petri
Dicere? et fausto celebrare sacras
Carmine laudes?
Namque dum Phoebus radiis coruscans
Lumen ex alto tulerit, dabitq;
Hujus aeternum resonabit altum
Nomen in orbem;
Sive dum naves agitabit aequor
Fluctibus, saevisque Notus procellis,
Sive dum puppis pelagus, tumensq;
Unda capesset. —

Ad Re-

III.
Ad Redemptorem virum.

Vt tuas possim celebrare laudes
Christe, sanctorum decus, atq; Olympi
Rector excelsi; faveas benigno
Candidus ore:
Et choris Mater comitata sideris
Virginum, et celsæ faveant catervæ
Læta gestantes decorata sacris
Tempora vittis.
Verba commotis resonare fibris
Invident nostro data Jura plectro
Sive devoto canimus beatas
Corde phalanges;
Seu Poli motus speculamur alti
Aut sacros belli canimus triumphos
Quos ab extremis retulit benignus
Claudius Indis. ~

Ad

IV.

Ad Christiparam Ode.

Coelitum Regina Deûm beata
Quam Patris summi Deitas creavit,
Ut fores Nati genitrix, patensq;
Janua Coeli.
Hoc tibi carmen Dea dedicatur:
Musa quod nobis cecinit, paterque
Phoebus, insigni redimitus alba
Tempora lauro.
Quiq; supremum tenet altus sic
Et polum dextra regit impotenti
Lucidoq; altus solio recumbit
Rector Olympi:
Nanque Tu Patrem superum tulisti
Nullius labis vitiata noxa:
Et Deum nobis pia Virgo summum
Tu peperisti.

In festo

V.

In festo Divi Christophori Ode.

Christe vis foelix, faveasq; dexter,
Nam pii laetum canimus trophaeum
Martyris; sacrosq; lyra triumphos
Dicimus alta:
Qui mori pro te voluit cruenta
Caede, supremosq; pati dolores
Ut poli sedes peteret; sacrasque
Tecta Tonantis.
Itur ubi laetis superum cohortes
Mentibus, laudesq; canunt Tonantis,
Ut domos Ditis peteret, nigramq;
Frangeret Orcum:
Seque ab umbroso barathro ad supernas
Duceret sedes, et amica Coeli
Regna: quo nos post obitum reducas
Christe Redemptor.

Ad Dei.

VI.

Ad Deiparam Virginem.

Quis queat digno celebrare versu
Virginis laudes meritas Mariae?
Sponsa quae Christi meruit vocari
Cunctipotentis.
Haec dedit nobis miseris salutem,
Ostium summi reserans Olympi.
Haec et umbrosi loca clausit atri
Nigra Barathri:
Cum Deum Regem peperit Deorum
Inter aflatum bovis, atq; aselli
Segnis in dura tugurii sede
Nocte silente:
Haec decus coeli, nitidumq; mundi
Sydus est, quo currere naufragantes
Haud metu possint, quum benigne
Audiet illos:
Gratiam quisque cupit ergo habere
Huc cito cursu properet, canoro
Reddites cantus, meritosq; honores
Virginis almae.

Ad omni-

VII.

Ad Omipotentem Deum Ode.

Dexter humanam Pater alte gentem
Aspice, et pellas scelerata ab orbe
Bella Mavortis, liceatque sancta
Vivere Pace:
Nullus et tædas violet jugales
Aut nefas tristis faciat cruente
Quod Remum contra furiatus olim
Romulus egit:
Sæcla discedant prole non remisso (sic)
Quæ dedit terris simulatus ille
Juppiter, per te reddant precamur.
Aurea nobis.
Signa Martini fidei datoris
Impia salsis pereant sub undis,
Castus immani cadat hic hiatu
O male! terræ:
Nosq; sub signo mereamus isto
Militat sub quo bona turba mundi
Esse necnon et facias fideles
Christe supreme
Augeat nemo male fidus hujus
Perfidas turbas, neq; tam decorum
Deserat cultum neq; christianam
Religionem.

Floreat

Floreat terris velut axe, Justus
Cultus in Divos, metiant Monarcham
Te fili cuncti, venerentz atque
Numina terris.
Jussibus Christi bonus obsequatur
Cultor, et Trini venerectur ora
Ac Dei unius, timeant benignum
Laedere Numen.
Nanq. fatali venerente morte
Hoc tuis Christe o capies lacertis,
Hujus aeternum Innocuus revisét
Spiritus Archam.
Ergo mortales male sana cuncta
Linquite; et veri vice Christiani
Sitis, et vestra nimium salati
Invigilate.

VIII.

De Divo Joanne Baptista Ode.

Vita priscorum lateat virorum
Exerat saeclum numeris vetustum
Nemo, sylvestrem taceant Poetæ
Egeriam omnes:
Namque tot laudes Deus hic meretur:
Ergo per totum celebretur orbem
Hymneis metris, modo thure sacro
Ara mitescat.
Et demus magno bona verba Divo
Linguas ingentes hilaris favores
Bos, metas nemo segetes adustas
Sole cremante:
Huic preces fundant Pueri, et puellæ
Et senes curvi, Mulier gravata
Plurimis annis prece te fatiget
Maxime Dive.

In Pas.

IX.

In Passione Dñi nr̃i Jesu Xp̃i

Ode.

Salve festa dies nam tibi cantibus
Laeti Meonitis carmina promimus,
Sacrisq. victori triumphos
—Sydereo canimus Tonanti
Quos hic Tartareis duxit ab hostibus
Dum mortis timidae claustra perhorruit
Et regna lividis Barathri
Ignarium populatus orcum.
Olim sponte sua lapsus ab aethere,
Sese Virgineo clausit in ubere (sic)
Mortisq. permisit accentus
Vincla pati Deus impotentis.
Ut nos e Stygia proriperet domo,
Exhausto perit sanguine Tartara
Victorque laetatus trophaeo
Ad superas remeavit oras:
Qui nunc aethereis in penetralibus
Stellanti solio subsidet arduus:
Terrasq. prospectat patentes
Impavidus, tumidosq. fluctus:
Ac dextra nebulas concutit aspera
Horrendaq. manu fulmina deiicit
Innixus: et ventos ferocis
Aeolis moderatur antris.

Sed

Sed jam Christe precor sollicitas preces
Languentis miseri suscipias Pater,
Ipsumq; permittas fideli
Corde tibi celebrare laudes :~

Ad Redemptio.

X.

Ad Redemptorem nostrū Ode.

Mundi creator maxime, Coelitum
Quo gaudet ingens turba potentiū,
Et Rege laetatur superbo,
Sydereusq; polus triumphat.
Audi, rogo te, vota precantium
Et nostra dexter munera suscipe
Adsisq; jam lenis, virisq;
Supplicibus faveas Redemptor:
Materna si quid profuit ubera
Lactare sacra candida Virginis
Et regna lucentis baratrī } in
Tanariasq; adisse rupes,
Ut nos ab umbris eximeres Stygis
Quos ante Pluto dirus inhorruit
Saevaeq; vexarunt prophanis
Eumenides facibus sorores:
Ac flamma nigro sulphure conticuit
Et Styx profundo consita limite
Orciq; lugentes catervas,
Et Stygiae moderator aulae:
Pallensq; foedo cerberus horruit
Vultu furentis janitor atrii;
Terruq; concussit latratu
Tartareis metuendus oris.–

Sequunt. Epigrammata VI. et Epithalamiū in Nupt. Mauritii, quae infra dabimus.

XI.

Ad Rampillam de ejus forma.
Elegia I.

Si qua verecundo placuit candore puella
  Casta tibi Pallas, casta Diana tibi;
Haec erit antiquis etiam anteferenda Napaeis.
  Quam memorat tenui nostra Thalia chely.
Unde tuae capiam Rampilla exordia formae:
  Qua potero nomen voce referre tuum:
Nam seu formosae fueris collata Dionae,
  Forma victa tua mater amoris erit.
Seu tua cum docta certabunt ora Minerva
  Cedet virgineis culta Minerva focis.
Addo, quod hoc vinci mallet Juno colore
  Si foret aspectus gratia nota tui.
Lascivique magis Jovis indefessa timeret
  Furta; suis ne te falleret insidiis:
Qualis Amiclea corrupit pectora Leda
  Fulvus olorina membra superba coma:
Qualis et Argiva penetravit tecta puella
  Aurato ardentes abditus imbre genas:
Nec minus Herculea thalamum male sancta alumna
  Unde suum columen Graecia magna nitet.
Non tamen Ikarij plus furta invisa timeret,
  Non inconcessi concubitus thalami

Sper-

Sperneret Asterien: nec Agenorei Bovis astus
Curaret: pulchram sperneret Antiopen,
Antiopen, cujus satyri sub imagine ventre
Semine complevit Juppiter ipse suo.
Illa nec ardentes Asopidis ora favillas
Compressamq; suo conjuge Mnemosinen.
Nec formidaret simulati membra Draconis.
Fulcra Canopeae vel temerata Deae:
Verteret in te omnes Saturnia Juno timores;
Plenaq; tu invisa suspicione fores:
Quin age, te Pastor nemorosa in montib; Idae
Dardanius Idaliae praeposuisset Herae:
Si forte illo tuos, si conspexisset ocellos
Membraq; nudatis candida pectorib;:
Et tibi cessisset rapido Venus edita ponto
Et Dea supremi vertice nata Jovis:
Et quae nimbosa potitur Thaumantide Juno
Haesisset vultu pallida facta tuo.
Nec sese ulterius palmam extendisset honora [sic
Promissis frustra quaerere munerib;.
Ille Therapnaei quoque dissociator Amoris
Oebalias nunquam puppe secasset aquas:
Ut thalamum Menelae tuum corrumperet, et te
Cum Danais campos ferret ad Iliacos.
Hanc si Rheteis amens vidisset in agris,
Dum blande incautum sollicitaret opus.

Sed quid

Sed quid ego imprudens terrena exempla fero?
Accedant magnis ora probata Deis.
Hanc tu contempta malles Neptune Medusa
Quam vel Amymonem, Sicaniamque Deam.
Optaret magis hanc, quam pulchram Delius Issen,
Alcides Heben, Ignigena Erigonem:
Turbidus Ischomachen pro te Lampitha fugasset
Eurytus et foedum destruisset opus:
Liquisset Venerem Amazia Mars incola rupis,
Blandus Amor Psychen, Mercurius Chionen.
Nam seu purpureo velata incedis amictu,
Candida seu cana pectora veste premis:
Seu niveo albentes humeros bombyce fatigas
Seu substricta comas serica texta geris.
Nil equidem in tota fuerit spectatius orbe:
Hac verum est, quamvis Juno severa neget.
Non haec Antigone, non haec Cephea Juno est
Judice te nunquam pulchrior ulla fuit.
Aspice flammato certantia lumina Phoebo,
Cerne pedes, crinem, pectora, colla, genas.
Imprimis tamen undantes mirare papillas,
Et leves digitos, marmoreasque manus.
Quis vel Maeonia superaret texta nucha
Vel doctos castae Palladis articulos?
Seu iubes aurato subtegmina ducere filo,
Seu gracili quovis stamina pingere acu.
Non talem vidit Briseida fortis Achilles
Ut primum est fato tradita praeda sibi.
Non

Non unquam talis tibi Cynthia visa Properti,
Non talis visa est Naso Corinna tibi.
Quod si tam insignes Dominas Cytherea dedisset,
Vicisset Clarios vestra Thalia choros.
Pulchrior haec multo tamen est mea Silvia: cujus
Forma decens nostris haeret imaginibus:
Virgo parce precor; neq; enim nisi vera fatemur:
Silvia pulchra mea est; tu quoq; forma decens.
Huc tende umbriferis redimite Liaee corymbis
Huc Phoebe arguta conspiciende lyra.
Vos quoque qui facili vincitis fronde capillū,
Intonso Vates maxima cura Deo.
Certatim alterno deducite carmina cantu,
Qualia marmoreis Cynthius articulis
Non nunquam aprica modulatur & juga Cynthi:
Aut propter rata nobile flumen aquae:
Sive Aganippeae gavisus gramine ripae,
Sive his Helicon captus ab arboribus,
Dulcis ubi resonat variarum turba volucrum
Ut primum alma dies noctis abegit equos.
Liquit et invitis thalamum Tithonia fugis,
Cujus ab amplexu maret abesse senex.
Nam licet aeterna Nympham hanc extendere fama
Tanta equidem digna est vivere forma diu
Tu modo cum jam Virgo transcurre senectam
Et tenta Pylios praeteriisse dies
Gaudia nec blandae transcurre insana juventae;
Forte tuos claudet crastina lux oculos. —

Exhor-

XII.

Exhortatio ad ingenuum Adolescentē
Nicolaum Tursium
ut jam imitem Amicam deserat.

Disce quid insanæ prosit servire puellæ
Et crudele pati servitium Dominæ.
Nam modo qui falsas foelix in amore recumbis
Et coram ingrata spretus amante gemis.
Factus et es Urbi communis fabula ubiq;,
Et populus de te dicere quæque potest.
Iratam demens sequeris quocunq; puellā ; sic
Ibit, et ancillæ fungeris officio
Sive paret oculis scythicas equitare per undas,
Sive petat regnum classe Corinthe tuum:
Sive Parthenii transcendat littora regni,
Et posita in Pharii lumina verticibus
Antiquosq; lares Ægypti, et Phasidos undas
Seu petat Ausonia sacra dicata Jovi:
Vel quæ Scylla fero rapidas vomit ore procellas
Catulaq; æquoreis membra regit canibus:
Aripis et Ætnea mansura incendia semper
Et fluidas multo rore Carybdis aquas.
Denique si Eoos penetraret remige fluctus,
Titaniquæ iret conjugis ad thalamos
Tu comes, et Dominæ servas vestigia duræ
Nec tibi longa nocet, sit via longa licet.

Sic

Sic etiam æquoream Polyphemus Doride natam
 Per Siculos agros sæpius egit amans
Sicq; per Æmonios Phœbus Peneida campos,
 Posset ut optata solus amante frui.
Et qui crura suis humeris gestabat amicæ,
 Hylæis demum læsus arundinibus:
Ipsaq; dilectum vocalis Nympha per agros
 Aonios quendam sæpe sequuta fuit.
Horum tu quæso siquæris vestigia, dic si
 Illorum exemplo nocte dieque gemis:
Crudelem speras tandem placare puellam,
 Quin etiam domina liberiore frui:
Falleris, et frustra tentas lenire dolores,
 Et placare feræ sævitiam dominæ.
Nequicquam heu duræ jactas convitia sorti,
 Et clamas genibus Numina supplicibus.
Nam tibi perpetuas prædixit saga querelas
 Conscia Circæi saga ministerii.
Idalii si posthac pueri si castra sequaris,
 Et des fœmineo colla subacta jugo.
Tristiaq; adversus nuper dedit omina bubo,
 Et strix infaustum detulit augurium.
Quare jam cesses posthac ardere puellas:
 Durior est humili semper amica viro.

Ad Silviā

XIII.

Ad Silviam peregrinari cupientem.

Elegia

Tu ne procellosum poteris transcendere pontum
  Silvia, et Eoos quippe secare sinus?
Tanta tibi cura est externas quaerere terras,
  Atque peregrinas stulta videre domos?
Aspice surgentes adverso flamine ventos,
  Aspice jam tumidum fluctibus Oceanum.
Ut tetra fuscum nigra caligine coelum,
  Ut fremit insanis concitus Eurus equis.
Silvia num rapidis audes te credere ventis?
  Audes irato credere vela mari?
An quia pulchra es, nullos tibi perfida ventos,
  Non quoque Neptunum posse nocere putas?
Non tibi Neptunus, Triton, Glaucusque nocebit,
  Non te Aquilo, non te laederet ira Noti!
Illi namque solent pulchras servare puellas;
  Hos quoque Amor duris fixit arundinibus.
Ut fuerit virgo saevis redimita colubris
  Illa, fuit cujus sanguine factus equus;
Et quae Circaeo vitiata est gramine Scylla,
  Scylla procellosi nunc maris unda minax.
Rapta severato necnon Aquilone puella,
  Dum negat irato succubuisse Deo.

Hi

Hi quoniam duri sensere cupidinis arma
Habent formosis aequora tuta choris.
Tu si plena cupis dare vela & aequora, pontus
Condet arenoso littore murmur aquae:
Et tibi Neptunus pariter, ventiq; favebunt:
Ducet ad optatos te boreas que sinus.
At tua Nereides optabunt fata puellae:
Illae formosas perdere saepe solent.
Hoc docet aurato quae salsa & aequora dorso
Addidit insanis nobile nomen aquis.
Vix medias undas Virgo, fluctusq; tenebat
Phasiacae tandem littora nota plagae;
Cum praeceps medijs pelagi timida incidit undis
Traxit eam sub undis invida Leucothoe;
Admirata decus forma, vultumq; genasq;
Labraque purpureis invidiosa rosis.
Nec non fulgentes spaciosa frontis occhos,
Quaque sacros possent flectere membra deos
Aureus hanc, Phrixumq; aries duxisse per undas
Dicitur, atq; humeris sustinuisse duos;
Et cupiesse ambos, sed non potuisse puellam
Ducere ad optatos per freta longa sinus.
Te quoque si rapido committes vela profundo,
Silvia Nereidum laedere turba potest.
Nam

Nam minor Argivis non est tua forma puellis,
Ob quam nostra premit pectora saevus amor
Et nostrum dura transfigit arundine pectus,
Atque meae ardenti percutit ora face.
Ipse libens pro te patiar quaecunque: sed ecce
Silvia me miserum linquere dura paras.
Tu ne cupis Rhodon, aut bimarem lustrare Corynthu
Aegeique sinus, Ioniique maris?
Longa via est equidem, et caecis faecunda periclis:
Vix hoc bis puppi nauta redibit iter.
Quare age, nobiscum pulchram exercere iuventam
Silvia, non aequor puppe secare velis.
Caeruleas alius feriat remo aequoris undas
Quicunque Eoas optat avarus opes.
Nos ambo dulces una capiemus amores,
Donec mors in nos horrida falce ruat.

XIV.

Ad Siluiam

Elegia β.

Ecquis adhuc tibi restat amor, nũ pristina sentis
Spicula, quid misero gessit uterq; prius?
O utinam te non aliis percusserit armis
Qui quondam Phrygio lusit in Ascanio
Sed faciat nostris tantum haerere medullis
Et non externa quaerere in urbe virum.

Hoc

Hoc mihi da longi precium mea vita laboris,
Ut possim tanto solus amore frui.
Non ego Pactoli splendentis littora quero
Non Hermi cupio, aut flumina fulva Tagi.
Mi tamen liceat tecum requiescere lecto
Inque tuo gratum jungere opus thalamo.
Quae si felices concedent gaudia Parcae
Ipse dabo aligero praemia quanta Deo.
Tunc mea Juldas noscet fama per urbes
Præque alios felix dicar amator ego
O qui tum nostro manabunt pectore versus
Carmina quae Aoniis Phoebe sacrabo choris.
Olli Daphnaea precingam tempora lauro,
Et vincam Andini nobile vatis opus
Et mea Turricolae laudabunt carmina Nymphae
Et quas montanis Cormus alit pluviis
Nec poterunt Fauni praeconia tanta tacere
Nec Satyri arboreis turba datura comis.
Sed nostram hinc querulis extollent vocibus artem,
Inde tuum scribent nomen in arboribus.
Et sic ante alios super astra feremur utriq;
Dummodo nostra colat carmina, meq; diu.
At te ignota tenet montosis Feltria terris
Silvia. num rursus Julia tecta petes?
O utinam nostriq; memor; num te ulla fatigat
Cura mei? an priscus Silvia vivit amor?
Quam vereor, ne fallaci ludat amore
Quisquis in externa pabula carpit humo.

Mox

Mox velut Æsoniades invisum Colchida linquens,
Aut thalamum Alcides Deianira tuam:
Ut Paris Idææ connubia parta pulchræ
Pectus Amicitiæ fixus amans calamo.
Vos etenim studiis siquando amentia capta,
Gaudetis vario pallore Marte viros
Et nunc externo vincitis colla capistro,
Et nunc in patrium quæritis ire genus.
Tu vero ardenti caveas adversa Deltæ,
Neve alium quæras, qui tibi jungat equos.
Quin sequere Argivæ memorande exempla pulchræ,
Quæ fuit Æolio gloria tanta duci.
Ille sub Iliacis lassabat prælia muris,
Et celeres cursu sollicitabat equos.
Illum Tydides quavis comitatus euntem est,
Ac semper cautis juvit in officiis.
Forte cavernoso telluris tramite ducti,
Palladium valida corripuere manu.
Mox cecidit, traxitque sequis avulsa ruinam
Condita Phoebea Troja superba lyra.
Hinc Danai proceres patrios rediere penates
Et spolia Argolicis parta tulere Deis.
Ast Ithacam simulac tetigerunt æquora puppis
Turbida Dulichiis finibus egit hiems:
Perque procellosas fatis manantibus undas
Vexit, et in toto dispulit oceano.

Interea

Interea conjux Argivi fama pudoris
Mille petita fuit Penelopea procis.
Illa tamen nondum dilecti oblita mariti;
Agmina non nobis reppulit insidiis.
Et sic Aeolidi castos servavit amores,
Donec eum ad patrios duceret unda lares.
Quin etiam postquam vitam spiravit in auras
Saucius ignoto pectora Telegono;
Non alios voluit ferre Iscariotis amores,
Subdere non alii colla pudica viro.
Tu quoque sic mea vita facis, et concordia serva
Foedera, quis geminos junxit Iniquus amor
Non alii siquidem cupio servire puellae,
Sive superstes ero, seu cinis ater ero.
Non me Lampitha poterit corrumpere forma,
Non Ariadna vagis grata cupidinibus.
Te sequar, atq; tua intrepidus mandata facessam,
Et quocumq; petes pone comes veniam.
At tu si nostros optas sedare furores,
Quam primum externi moenia linque soli:
Et pete magnanimi partita palatia nomen
Caesaris, Hunnea surgit ubi arcis apex.
Hic ambo dulci miscebimus oscula risu,
Et dabimus Paphiae pectora juncta deae.
Et sic lascivo ludemus tramite, donec
Mors aderit caecis fulta caput tenebris.

XV.

Ad Maninum
Elegia A.

Tune meam demens potuisti laedere vitam?
 Tu ne meam numeris sollicitare Deam?
Ergo quae nostris fuerat celebrata libellis
 Sentiet adversam teque, tuamque lyram?
O potius musae pariter pereatis, et auctor
 Carminis, et quisquis Delphica templa colit:
O potius nostros exurat Juppiter artus,
 Mittat et in nostras tela trisulca domos:
Exagitet patrias violentis caedibus urbes,
 Et rapiat Juno maxima quaeque dedit,
Quam mea tam miseros Virgo experiatur amores
 Virgo Peraguea pulchrior Hermione:
Pulchrior antiqua Briseide, pulchrior Hebe,
 Seque Venus rapidis nata sub aequoribus.
Parce precor tenerae mater generosa catervae:
 Vera suos Vates dicere Phoebus amat.
Non ego falsa loquor: testis mihi Delius ipse,
 Qui vaga caeruleis lumina promit aquis.
Testis erit Phoebe nocturno tramite ducta,
 Et matutinis sydera pulsa rotis.
Quid memorem stricto pluviosum Oriona ferro?
 Hoedorumque graves imbre cadente sonos?

Pleiades

Pleiades, et tarde ducentem plaustra Booten:
Quid plenum madidis fluctibus Hydrochoon?
Hoc quoque testantur convexi lumina coeli,
Hoc et Avernalis pallida regna Dei.
Hoc Pater aequoreas qui temperat amnibus undas
Liquidaque erato regna tridente secat.
Sylvia te priscas superare Heroidas, et te
Virgineis Hecates conspicienda comis.
Sed quid plura movar? Phrygia hanc si gastor
Vidisset, Samia praeposuisset Hera:
Altaque Cecropiae spreuisset dana puella
Risissetque tuas Cypria Diva comas.
Ergo non mirum est, si me tam cogit amare
Sylvia, quam castum cogeret Hippolitum.
At te nescio qua rabies insana coegit
Dilaniare meam carminibus Dominam.
Num te forma decens, num te movere capilli?
Num frons purpureis invidiosa rosis
Num digiti, longaeque manus, albaeque papillae?
Multaque acidaliis tempora sydenbus?
Ista Polixenio fortasse in corpore desunt,
Nec gaudet tantis vestra puella bonis.
Hinc igitur caecas miseri rupistis in iras:
Saepe solet magnus talia ferre dolor.
Ah miser infoelixque diu, semperque futurus,
Si maledicta leget nostra puella tua.
Non

Non satius fuerit stygias penetrare sub undas
Subdereq; Ætnæo saucia colla Jovi.
Tantaleos fuerit satius sentire dolores,
Atque Ixionio turbine semper agi.
Quam semel iratæ diras audire puellæ.
Quæ maledicta tibi, quæ tibi verba dabit!
Illa tibi Eumenides, sævosq; precabitur angues,
Et sontes animas, Tartareumq; canem.
Nec te cessabit vesanis lædere verbis,
Nec te perpetuis exagitare minis.
Præterea crebro fueris cum tactus ab igne,
Et pueri assiduis fixus arundinibus.
Illa tuam merito quæret mutare puellam,
Mutabitque acres ut solet illa viros.
Quare tu posthac tumidos compesce furores,
Ne capiti noceat Sylvia nostra tuo.

De vana

XVI.

De vana Diluvii prostinatione (sic)

Elegia 5.

Qui vaga syderei cognoscunt clymata coeli,
 Et Phoebi, et motus menstrua Luna tuos.
Maxima Diluvii ventura pericla canebat
 Qualis Thessalico Pirra sub orbe tulit.
Tu quoq; Deucalion miratus ab aethere fluctus
 Ire, oculos nigra nocte prementé tuos:
Neptunumq; imis savire tridente sub undis
 Fluminaq; in fragiles ire coacta rates.
Scilicet hae, pudor o, et capta dementia mentis
 Humanum, et nostri debeeus omne poli;
Noscere qui sacri voluere arcana Tonantis
 Naturamq; sua sincere nequitia:
Pessima gens quae te docuit, sapientia coeli
 Motus nosse vagi maxima jura Jovis;
Quid ferat Arctoo felicius ursa sub orbe,
 Quidve ferant longis sydera lapsa comis!
Non tamen horrenda fugies discrimina Martis;
 Ut petet insana mors violenta manu.
Non te Astra Jovis, Martis non astra tuentur
 Ignea, non Veneris falciferique Dei.
Vos igitur posthac humani arcana Tonantis
 Linquite syderei, sitque ea cura procul.

Querela

XVII.

Querela puellae ob discessum Coelii amatoris.

Dicitur Argivos quondam flevisse per agros
Conjugis absessu Penelopea sui.
Tyndaris Idaeas postquam pervenit ad urbes
Laomedontiadem fugisse secuta Parim
Illa tunc non ullos carpebat vidua somnos,
Nec poterat menti gaudia ferre suae.
Non sua Sydonia velabat pectora veste
Non tunc Arabico finxit odore comas
Maesta sed arguta clamabat Numina voce
Assidua pulchras imbre rigante genas.
Ibat etiam Delios gemituque, et supplice dextra
Orabat fratres, Superosque Deos,
Ne chari auferret ventosa per aequora classem
Conjugis, aut oras adveheret Phrygias.
Sic ego te a nobis postquam discedere sensi,
Incomptis volui moesta jacere comis.
Quin etiam iratis planxi mea pectora palmis,
Scilicet ut noster nunquam abiret amor.
At tu crudelis, rigidisque, immanior agris,
Non curas lacrymis ora madere mea.
Sed procul a nobis demens discedere tentas:
An longinqua tibi perfide terra placet?

O pereat

Oderat quicunq; cupit charosq; parentes,
Et natale solum linquere, opesque suas.
Sed si tanta tibi est externas quaerere terras
Cura, tuosque Lares linquere, opesq; tuas;
Dilige me saltem comitem tibi, dilige quaeso;
Ista ego te semper nocte, dieq; sequar.~

Ad Phoebum

XVIII. XIX.

Ad Phoebum pro Manino aegrotante
Elegia 6.

Quae fortuna tuum potuit violare Poetam,
Phoebe, cui dederas plectra lyramque manu?
Perfidus ille fuit certe, spretorque Deorum,
Tam sacrum vatem laedere qui potuit.
Ille Dionaei rabiem cantabat Amoris:
Saepius et Veneris lusit adulteria.
Ut fuerit quondam forti commixta Gradivo,
Et deprehensa sui coniugis ingenio.
Hic quoque Dictaeo junxit Minoida tauro,
Et cecinit magni dulcia furta Jovis.
Te quoque Cyrphida (sic) cecinit sub rupe jacentem
Musarum doctis carmina ferre choris:
At nunc infecto percussus vulnere membra
Heu jacet, et moesto pallidus ore gemit.
Quare cum tibi sit medicina inventa salutis,
Auxilium vati fer, rogo Phoebe tuo.
Tu vero tanti percussor stulte Poetae
Ante diem saevo saucius ense cadas;
Ut meritas tanto solvas pro crimine poenas:
Haec est delicto congrua poena tuo.~

Sequitur Epigramma ad Rampilliam, quod suo loco dabimus.

José

XIX.

Josephi Sporeni praesagium
in quo omnia futura per Uraniam
Astrologiae inventricem declarantur.

Hoste fuit quoniam nuper Rex captus Ibero
(*) Gallus, et Ausonio fusus ab orbe procul;
Dic Dea, quae fatum venturaque tempora noscis,
Cessabunt Latiis bella militibus?
Vel tuba praecinctos iterum ciet aurea reges,
Et cadet adversis viribus Italia?
Heu timeo, sed Diva mane, cui pulcher Apollo
Ventura dedit noscere sideribus.
Nuper enim terris venturam fata ruinam,
Et cecinere novis numina prodigiis.
Vidimus, o, magno labentia sydera caelo
Perque polum crines ducere sanguineos.
Vidimus et flammas tenues volitare per auras,
Et Phoebum obscuris currere luminibus.
Luna etiam tenebris faciem velasse fertur
Plaustrumque, et ardentes occoluisse genas
Ipsa quoque heu tellus monuit tremefacta ruina,
Sed Dea da nobis quid sibi signa velint.
Tunc ego Daphneae ponam tibi munera frondis
Sacraque Cyrrhaeo vertice constituam

Nondum

(*) 1525.

Nondum saeva ferox posuit Mars telaq; nec arma
Distulit extremos Juppiter in populos.
Rursus bella ciet, violentaq; praelia Mavors:
Rursus erit nobis turbida seditio.
Non tot in Aemathiis ceciderunt corpora campis
Caesar ubi regnum surripuit Patriae;
Postquam Pompejus Pharias effugit ad oras,
Sperat opem profugus dum Ptolemaee tua.
Non tot Cadmeae senserunt praelia Thebae,
Fraterna tinctae sanguine militia.
Non tot Troja habuit strages, cum maximus Ajax
Servavit patriis puppibus Argolicas.
Quot variis surgent populis, quot sera nepotum
Sentiet invito pectore posteritas!
Felices quos arva nigro sub marmore clausit
Mors, et supremis condidit exequiis.
Maxima jam Latiis surgunt incendia terris:
Heu quantas strages Ausoniis ordinant!
Jamque colubrifera munita est Aegide Pallas
Atque cavo armatos aere ciet populos.
Ecce potens diris Germania surgit in armis,
Et ruit extremo miles ab Hesperia
Ecce fremens tollit cristas rex quadrupedantum,
Quem tremuit toti barbarus hostis equo
Ecce ferox gelida descendit Gallia tractu
Hibernisq; ruunt alpibus Helvetii.

Quo

Quo ruitis miseri? discordia ponite castra;
Cernite quod vobis imminet exitium.
Hostis adest Fidei sanctae, qui nititur acri
Milite captivos ducere Christicolas.
Ducet, et hoc rerum permittet Conditor ipse;
Haec fuerint vestris praemia criminibus.
Surgite vos, quibus est humana potentia curae,
Pro quibus Omnipotens impia fata tulit;
Et tantum vestris propellite viribus hostem,
Qui velut ursa ferox ore frementе ruit.
Quid juvat in vestram convertere tela ruinam?
Quid juvat in vestras ponere castra domos?
Cernite composito ut degant animalia sexu
Conserventq; suum tempus in omne genus.
Non lupus in socias didicit saevire catervas,
Non leo gentilis bella movet gregibus.
Vidimus an tauri ferientem cornua taurum?
Vidimus optantes proelia quadrupedes?
Haec, licet humana nunquam ratione fruantur,
Bruta; tamen vobis plus pietatis habent.
Scilicet ista suae faciunt convicia turbae
Civiliq; simul bella gerunt acie.
At vos, pulchra quibus ratio manet illa vivendi,
In vestrum semper quaeritis ire genus.
Quod si odiis posthac vos exercetis amaris
Diripiet vestras barbarus hostis opes.

Subq;

Subque jugum duri flectetis colla Tyranni:
Sic volet aeterni conditor imperii.
Me monuisse sat est quae sydera certa minantur;
Ista tamen rapidi diluat unda maris.~

XX.

Ad Gregorium Adamaeum et Ariadnam
Sabbatinam amantes,
ut se mutuo amore prosequantur,
Elegia I.

Ergo pharetratis summittes colla furori,
Et tua erunt Daphni pectora adusta face?
Praeda ingens Cythereae tibi, natoque paratur:
Insanos acuit dure puer calamos.
Prome venenata ferventia tela pharetra,
Et juvenum leni vulnere fige animam:
Ni properas, magnae amittes tarde triumphos; } sic
Amplius hoc Jovis est, quam superare Jovem
Invitos premit ille magis, multaque superbos,
Et pectus duris figit arundinibus.
Inter mortales numerosa exempla supersunt:
Nunc juvat ex supera ducere valle Deos.
Te primum omnipotens candenti e vertice traxit,
Fecit et Argivas ante cubare fores
Ille Therapnaea subter fastigia Ledae.
Duxit, et albenti texit olore genas.

Ille

Ille dedit Semelen, cujus de pectore rupit.
Bacchus pampineis Liber agens Thyasis.
Quid memorem aetherea flagrantem Hyperion[illegible]
Qui regit Ogygii dulcia furta Dei.
Ille fuit placidum Pindi victus ad amnem;
Hunc sed Gygea cuspide fixit amor.
Quare quem fuerint superi quoq; amore ligat[illegible]
Tu quoq; ne dubita servitii signa sequi.
Et tibi pulchra Venus foelices spondet amores
Et tibi servitium mite Ariadna dabit
Non hanc Caucaseis generata est Tygrib; aut hor[illegible]
Seva sub Ismariis alpibus Ursa tulit.
Sed facili Cytherea manu et volucre agmen amor[illegible]
Idalio quondam hanc vertice composuit.
Affuit et solers divinae cura Minervae,
Affuit, et pulchrum pollice juvit opus.
Digna Dea est facies, oculiq; pedesq; comaeq;
Oraq; tam multis invidiosa viris.
Virgo precor supplex, puerum ne sperne furentem,
Infoelix ultro sub tua jura venit.
Sponte venit, Lugetq; tuis prostratus ab armis,
Et piget imperium non subiisse tuum.
Huic fer opem; nec cruda velis nec dura vide[illegible]
Et gratum famulo redde patrocinium.
Ac cum nocturno te saepe vocaverit ore.
Tu propera clausas furtim aperire fores.

Nec

Nêu surda assiduas Juvenis patiare querelas;
Sed misero optati gaudia junge thori.
Non hic Ægides: tu ne hunc insana vereris;
Nil habet hic, quod tu pertimuisse queas.
Et sive ante diem (Dii talem avertite casum!)
Exanimis campos ibis ad Elysios;
Ille quoque infernas tecum penetraverit umbras,
Et tecum extrema Mortis adibit iter.
At vos Idalius felici jungat amore,
Et det Mygdoniis vivere temporibus. ~

Nutu

XXI.

Nutu Deorum
Summum Pontificem Clementem Septimū
metuq; bellorum imminentium
Veniam delictorum omniū concessisse. (*)
Elegia 8.

Creditis invito mortales numine divum
Pontificem haec nobis dona dedisse pium?
Creditis hunc frustra nostrae studuisse saluti,
Criminibusq; orbis jam posuisse modum?
Hei mihi, ventura haec sunt praesagia signa ruinae
Haec magna Ausoniae bella futura notant.
Qualia sub Troia Danai gessere superba,
Unde cruentatus concidit Aeacides,
Saucia lethali percussus membra sagitta;
Qui Paridis dura cuspide fixus obit.
Et ferro abstratus cecidit Neptunius Hector,
Tractus Achilleis post fera fata rotis.
Unde senex Priamus patrias truncatus ad aras,
Et merito eximius concidit ense Paris,
Totque duces Danaum, tot inania corpora Teucri,
Unde tot invicti succubuere viri.
Qualia Cadmeae sunt passae praelia Thebae
Dum cadit absorptis Amphiaraus equis.
Et fera

(*) 1525.

Et fêta Capanëis transfixus fulmine membra
Tartareæ visit Lurida regna plagæ.
Qualia Romano defessus Marte superbus
Hannibal, et multis qualia passus Arabs.
At majora quidem venturi bella furoris
Aspicio: heu miseri credite quæ refero.
Certa quidem venient horrendo prælia motu;
Non erit ingenii vana querela mei.
Aspicite ut nostros firment portenta timores,
Plurima quæ variis visa fuere locis.
Aspicite ut coeli titubantia sydera nutent;
Et signent fatis exitium populis.
Iugiter Ausonii (proh!) tanta potentia Regis
Corruet? ita etiam Roma superba cadet?
Vincta triumphali quæ portat tempora lauro,
Maximaq; invicti Cæsaris arma gerit.
Quæ solita est tantos bellorum agitare triumphos,
Et premere imperio regna subacta suo.
Ipsa cadet mundi caput ardua Roma? trophæa
Quæ tulit 200 maxima ab orbe Jovi.
Arma igitur capite invicti romana Quirites,
Ne cadat Ausonii Principis imperium.
Fama etenim latias volitat nunc magna per urbes
Thera Othomanum bella parare Ducem,
Omnia quæ metuens fugerunt, Christiq; sacerdos
Cuncta salutiferis crimina lavit aquis.

Ne

Ne genus humanum et mortalis turba sine ulla
Iret ad infernas stagna paludis aquae:
Si qua tamen venient post tanta adversa ruina,
Ibimus ad superas turba beata plagas.
Et tecum (in terris fuerit modo sanctior aetas)
Christe pios Patris stabimus ante pedes.
Vos igitur posthac mortales vivite casto
Corpore, si vobis tanta placet requies:
Si vos extrema terret mors horrida vita:
Haec dat enim extinctis jura suprema virtus.

Ad Phoe-

XXII.

Ad Phoebum

ut se ab amore liberet.

Elegia 9.

Hei mihi jam tristi redeunt sub corde dolores,
  Quos mihi vesanus protulit ante furor.
Phoebe salutiferis herbis succurre dolenti,
  Meque cupidinea protrahe Dive manu.
Si tanto herbarum prosunt medicamina morbo,
  Et jacet extinctus te duce durus amor.
Hei mihi nulla tuum potuere auferre dolorem
  Gramina; nulla tibi profuit herba Deo!
Dum te per sacras fugeret Peneia sylvas
  Et peteret fluvii jura paterna sui.
Longaq; [illegible] et mutetur numinis ore
  Sperneret ingrato, teq; dura fugeret.
Heu heu quanta tuo Venus improba fixit in ore
  Oscula quae nati pectore pharetra dedit.
Heu quoties lacrymis faciem pertusus obortis
  Audisti querulas moestus ab ore preces.
Cum tua lascivus carperet membra Cupido,
  Errabatque furens per tua corda Deus.
Nunc mea dire torreat ferventes viscera flamma,
  Et Venus indomitum saeva ministrat onus.
Et jaculis mea corda premit, furit ipse Cupido,
  Et tenet impresso viscera nostra pede.

Ah ego

At ego quid queror, et quae me dementia cepit?
  Caelicolae huic omnes succubuere Deo.
Juppiter [illegible] rapuit Ganimedis honores,
  Compressitque tuum candida Leda thorum
Et Danaen pluvio stupravit versus in auro,
  Et petiit lectum Virginis Inachidos.
Nec non Alcmenae lecto requievit in alto,
  Unde tuum columen Graecia magna nitet.
Ipsa Venus magno jacuit comitata Gradivo,
  Unde fuit cunctis fabula nota Deis.
Quin etiam magno Anchisae se immiscuit, atq. hanc
  Lascivus duri vicit Adonis amor.
Ipse quoq. Alcides Grajorum fama viribus
  Indicta traxit mollia pensa manu.
Jam duros suetus monstrorum ferre labores,
  Foemineo est passus colla dedisse jugo.
Ipse cupidineas si sensit Juppiter iras,
  Emensusq. fuit caecas amoris iter.
Et Venus Alcidesque, et Mavors sacius, et omnes
  Caelicolae aligero succubuere Deo.
Quid ego mortale faciam de semine natus?
  Insequar ipse etiam castra Cupido tua.
Quare jam cesses ardenti fervere flamma,
  Laetitiae que (oro) pone Cupido tuam. ~

Sequuntur Epigram. v. (quorum prim. Epitaph. Equi)
  quae suo loco dabimus.

XXIII.

Deprecatio Josephi Sporeni naufragio pereuntis ad Beatã Virginẽ Et responsum Virginis ei opitulantis.

Elegia X.

Virgo, o, syderei Regina, ugetra Tonantis,
 Cui datur Ætherei sceptra tenere poli
Foelici gressu sis alite, dextraque saevis
 Fluctibus oppressam dirige Virgo ratem.
In mediis perituræ gemit nam puppis in undis,
 Et jacet in tumido fracta carina salo.
Ecce negant tutos contraria flamina portus,
 Et gravis optatam denegat aura viam.
Nullaq; ferventis consederunt carbasa fluctus,
 Undiq; sed tumidi perstrepit unda maris
Me miserum stygias opus est nunc ire undas
 Nigraq; Tartarei visere Regna Dei:
Umbrosas habitare domos, et Cerberon altis,
 Quaßantem baratri maxima regna sonis,
Ergo tanta meæ meruerunt crimina vitæ
 Damna, ut tam subita morte miser peream?
Parcite jam quæso, jam parcite fluctibus undæ,
 Et sinite optatos tangere puppe sinus

Et date

Et dare iter placida, salvamque adducite navi
Insanamque, rogo, ponite [illegible].
Littora jam valeant, patriique valete penates;
En pereo, et rapidis me rapit auster aquis.

Maria Quid quereris? Dea sum genetrix quae magna vocari
Dicor, et aetherei progenuisse Deum. (sic.)
Et caeli Regina vocor, me regia Divum
Gaudet, quid aetherea homine cincta micat.
Nil timeas, tibi opem ferenti maxima porto:
Pone metus: salva es superis, aeterna tenebit.
Vade, age, et aetherio jam debita vota Tonanti
Perfice, et incensis da gratiora focis.

Ad Deipa-

XXIV.

Ad Deiparam Virginem Mariã,
Elegia XI:

Salve Virgo Dei genitrix sanctissima, cujus
Ex utero nobis ipsaque salus data est.
Quis laudum poterit praeconia summa tuarum
Scribere? Quis meritis sancta vocare tuis?
Te celebrant omnes, o felix mater, beata
Diceris: et titulum virginitatis habes.
Perdiderat quodque Eva nocens, ligno et fida fructu,
Apia redemisti fructibus alma tuis.
Te chorus Angelicus veneratur, te pia semper
Turba Prophetarum Diva Maria canit.
Te qui martyrium perpessi, quique secuti
Sunt Christum, laudant, multiplicique probant.
Agmen Virgineum, coelestumque insignis ordo
Omnis te extollit laudibus innumeris.
Te solam voluit matrem qui regnat Olympum,
Aequoraque et terras, aethera quique regit:
Quique et mundum distinxit ab aere et ignem
A ponto, nitenosque cuncta creata dedit.
Cui tandem omnigena parent qua lumine Titan
Exit, et Oceani qua renovatur aquis.
Clarior es Phoebo, medium cum luce per axem
Fecit iter nimbis, nec tegitur nubibus (sic)
A. trigeri Regina potens, et maxima coeli
Porta salutaris, nec tamen immerito.

Nocti-

Noctivagos etiam superas splendore et luce
Ignes, chrysolithis et via fulgidior.
Te propter Matrem dissecta idola fuere,
Fallebant quae fraude doloque viros.
Juppiter amisit coelum, nec fulmina mittit
Amplius, et Venerem despicit alta Paphos
Junonemque Samos, nec non ditesque Micenae
Diffugiunt, spernunt Pallada Cecropii:
Et Latonigenae periere oracula Phoebi:
Nunc demum nulla est vana superstitio.
Omnes quae gentes cum Nato Mater adorant,
Esseque tu cunctis anteferenda meres.
Haec tibi pauca meo tenui sanctissima versu
Scripsi, ne nostri non memor esse velis:
Innumerae quamvis aliae sint et tibi laudes,
Materia nostrum est ingenium inferius.
Ut mihi concedas Virgo non maxima Croesi
Regna peto, aut Phrygio ditior esse Mida
Sed tantum ut merear pleno te pectore semper
Diligere, et summa te pietate sequi.
Hanc animam et postquam vita corpusque relinquet
Te precor accipias Virgo benigna manu:
Et digneris meis intexi versibus et si
Doctrinae immunes sunt, graciles que nimis
Nunquam mihi certum est dum spiritus hos reget artus
Semper te, et Natum glorificare tuum.

Infelicem Elegiam hanc excipit haud facilius Epigr. de Edificiis Andr. Joschuti, hoc vero infelicior Elegia, quam propter damna, et codicis [illegible] lectio corrupte.

XXV.

De Divo Joanne Baptista

Cessent Antiqui Phoebi celebrare Poetae
Numina, vel falsi saxea monstra Jovis.
Aurea nec laudent Capitolia, Numinis unus
Cum Jove noi colitur, pagina vana tace.
Effer Baptistam super ardua sydera Divum:
Hic clarus tantis laudibus esse meret.
Qui dum vita data est, solis invalidis asper
Vivebat, rigidos nec metuebat apros:
Nec fulvi horrescens trepidabat lucora leonis,
Igne jejuno die calefactus erat.
Quin etiam ut Christo serviret, in urbe parentis
Divinos liquit tactas amore Dei.
Hoc facile aufuerit cum vix compleverat aevi
Lustrum: consimilis quis puer hujus erit?
Scire ego ignoro quibus illum laudibus aequis
Decantem, aut cantus quod queat esse caput.
Quomodo divinum potero laudare Joannem,
Cum tenue ingenium sit mihi, et ars tenuis.
O utinam possem bombis aequare Maronis
Hunc versum, aut Elegis candide Naso tuis!
O aut gustassem teneri modo dulce Phileta
Flumen, ut hunc quivem carmine ferre Deum!
Cui me devinctum fateor, quia fundere nunquam
Ante Deum gratas desinit ille preces.

Ad Jo.

XXVI.

Ad Joan. Cervas

Olim carminibus tuis solebas
Antiquae celebrare gesta Romae,
Nec non Aonium sonare plectrum
Phoebeas capiti gerens coronas.
Nunc vero quid agis? forum frequentas,
Et causas miseri clientis audis.

XXVII.

Epitaphium.

Hoc sub marmore cubat sepulchro
Subrepta immerito puella fato,
Prima quae cecidit dolens juventa
Multis non sine lachrymis parentum
Et magno populi dolore: sed quid
Nunc fles Ulthinia gens? licet, tace jam

XXVIII.

De Coelio aegrotante
Distichon

Coelius aegrotat, quidni? dic Musa: labore
Affectus nimio pallidus ille jacet.

Ad Quin-

XXIX.

Ad Eundem.

Coeli, dic mihi, quaeso, dic roganti
Quid tantum eximio tumes colosso?
Plenusne divitiis cibisve? Non his
Templum plenum est nimis arbitror, sed illis.

XXX.

Ad Praesbyterum Marcum.

Qualis Strymonio Gradivus orbe
Cernit quadrupedes, latusque ferro
Ardenti ligat horridum; nec uno
Contentus gladio capit trementes
Obnitens humeris utrisque parmas
Cunctas simul aspicit cohortes
Seu juxta Rhodanum, vel aestuantis
Rheni littora, Lydiumve Tybrim;
Talis Presbyter undecunque Marcus
Dum nostras pavidus minas vereri
Fertur sollicitus obire, fictus
Armis, et gladio latus tueri.
Infoelix! quid tuis cruore nostros
Artus spargere? quid vel innocentes
Damnas? ni rapidum premis furorem,
Sacratus tibi corruet capillus.

Egista.

XXXI.

Epitaphiũ
In obitu Adameæ Puellæ

Virgo hoc sub tumulo jacet Puella,
Quam nullus tetigit maritus unquã,
Lascivus, neq; compulis furori. Proh
Tam dirum potuit scelus prophana
Mors committere? Lugeat juventus,
Matronæ simul, ê Puellularum
Ploret turba frequens, genasq; multis
Perfundat lachrymis: vosq; Cives
Ploratus date, dexteraque mœstos
Vultus plangite sæpius furenti.
Heu, heu! quid meruit mali Puella?
Quid mors impia fecit illa? non hæc
Læsit Numina, Cœlitesve sacros:
Nec sprevit superas Deas: nec ulla
Hac præstantior, et magis pudica
Inventa est. scelus ô nephasq; magnũ!
Tam duro cecidit Puella fato.
Nostri maxima sæculi voluptas.
Quæ quondam fuerat. Nimis sorores
Sævæ estis, bona tanta quæ abstulistis.
Hannio populoque patribusque.
At tu syderei Pater Tonantis

Hujus

Hujus jam miserere tot laborum,
Atque hanc perpetua frui quiete
Permittas superis choris dicatam.~

XXXII.

Epigramma ad Rampillam

Si Rampilla meæ curares præmia Musæ,
 Uberis fieres notior ingenio.
Nec te longa dies, nec te delere vetustas
 Posset, nec rapida mors violenta manu:
Sæcula Nestorea superares longa senecta,
 Euboicosque simul, Mygdoniumque senem;
Utque Deis vivax æternum numen haberes:
 Laudarentque tui te superesse diu.
Et te candidulum memoraret turba; nec unquam
 Neglecta a sera posteritate fores.
Et tua laudata proferrent ora puellæ,
 Tuque esses pulchris gloria virginibus.
At quoniam fulvæ sectaris pondera massæ,
 Et cupis eoo dona refecta mari;
Non eris egregias inter memoranda puellas,
 Nec quisquam tibi, qui carmina cantet, erit.
Sed velut in cæcis conderis viva tenebris:
 Nec tibi post obitum fama perennis erit.
Quare si nostris optas clarescere chartis;
 Da mihi quod noster Taurus arare velit.~

De obi-

XXXIII.

De obitu Didonis.

Tacta cupidineo Dido pulcherrima telo,
Cogitur Elysiae regna videre plagae.
Effetus Aeneas Phoenisso littore classem
Dum solvit, mortis maxima causa fuit.

XXXIV.

Epit. Equi cujusdam
Praeterito incendii combusti

Qui fueram quondam Tyrio velamine fultus,
Qui fueram horrenda fronte timendus equus:
Hac tethure cubo flammis deprehensus in ipsis
Quas tulit hesterno Phoebus ab axe die.
Heu perii! vos o felices vivite nati
Annuaque, heu pro me solvite vota Deis.

XXXV.

De tempore Vindemiarum

Plena mero est praesens Vindemia: Bacchus in alta
Arbore pendet; age, dic mihi Phoebe melos.
Apta etenim sunt haec scribendo tempora versu,
Laetatur Musa his candida temporibus.

Aliud

XXXVI.

Aliud de tempore Vindemiarum.

Tangit Apollo modo formosae Virginis ora,
Et iam Septembris tempora mensis erunt.
Tempora discipulis multum expectata: volucris
Pendebit ramis capta sub arboreis.

XXXVII.

De venia concessa a Summo Pontif.

Sacra Palatinii qui protegit hostia Templi,
Christicolis magnam constituit veniam:
Et nos a Stygia clemens eximit ab unda
Umbrosumque Erebi clausit inanis iter.
Ergo devotis laetemur mentibus omnes,
Ponamusque sacris thura sabaea focis:
Debitaque aeterno reddamus vota Tonanti,
Qui voluit Templi hunc Pontificem esse sui.

XXXVIII.

In Festo Petri, et Pauli.

Annua coelitibus redeunt jam sacra duobus,
Christigenis quibus est pax data supplicibus
Et quibus

Et quibus horrendi jacuerant praelia Martis,
Efferaq; occubuit Palladis ira Deae.
Ergo hos devotis veneremur mentib, atq; his
Ponite mortales debita thura facis
Aurea namq; dabunt humana saecula genti,
Permittentq; sacri tecta subire Poli.

XXXIX.

Ad Divum Rocchum
Ut a pestilentia tueat, Precatio.

Dive, tuum hanc populis, o, latius accipe, precesq;
Respice, quas cuncti fundimus ore pio
Pestiferasq; hinc pelle faces, populiq; precantis
Membra salutiferis prolue Dive vadis.
Infestosq; Pater digneris pellere morbos,
Hunnosq; ex hac peste tuere lares.
Lithnia gens, salva es; timeas nil, vota sonant
Debita jam sacro perficies compos eris.

De Ædi-

XL.

De Ædificiis Per Andream Foschulum in urbe Uthinda constructis.

Mirantur prisci Phoebea pergama Trojae,
Eoumq; canit maxima Memphis opus
Roma Jovis spectat Capitolia maxima; sed jam
Candentis valeant tecta superba Dei.
Et vacet assiduis celeberrima Roma triumphis,
Eoque sacer consitus orbe lapis.
Fortia Hunneis jam cedant Pergama muris,
Quas Pater Andreas Foschulus excoluit.

XLI.

Epithalamium
Maurisii et Paulæ Porciæ

Sacra tuis Hymenæe faces, et thura parantur:
Jam nitidus descende Polo: optatumq; puellis
Pelle jubar: cantuq; viris, dextraq; coruscas
Sume faces; tædasque manu cape, Dive jugalis.
Hic maritali junxit suo colla capistro,
Atque tuas subiit leges, et foedera semper
Inter Juliadas juvenis placidissimus omnes,
Indidit excelsum cui gens Maurisia nomen.
Annuit, auratoq; Deus per inania curru
Vectus adest Syrio madefactus tempora Nardo;
Flaventesq; genas phrygio velatus amictu.
Cernite composita ut eat venerandus ad aras
Sacra gerens, lepidisq; modis connubia cantet;
Et bona fulgenti Sponsis ferat omnia dextra.
Prodeat infuso verecunda per ora rubore
Nupta novo placitura Viro comitata puellis
Virgineaq; cohorte, Deus dum sacra tuetur:
Prodeat, et comptis veniat spectanda capillis.
Hanc quoque Sydonio bis tincta in murice palla
Ornet, et Eoo quæsita sub æquore gemma.
Jam venit ingenti Matrum comitata caterva
In terram defixa genas; tardeq; patentem

Metitur

Metitur venerandam viam, et vestigia passu
Non aliter, quam cum Nymphis comitata Diana
Per latos spatiatur agros ubi fessus anhelos
Flexit equos Titan, vel flumine tinxit Ibero;
Vel cum Delon adit, celsiq; cacumina Cynthi,
Spumantes ubi fixit apros, gradumq; sequuta
Clivosa jam fessa via est. Sic nupta rubenti
Incedit vultu formosis septa puellis:
Nupta Deae similis, volucrum quam mater Amorum
Et Charites aluere simul; Nymphaeq; sub antris.
Lactavere suis. Non huic humana nitescit.
Forma. sed Aethereo decor est emissus ab orbe
Cernite fulgentes divinae frontis ocellos,
Cernite Sydereo certantia lumina Phoebo
Et colla externo nunquam fucata colore;
Cum etiam dignas Baccho, vel Apolline palmas,
Oraq; lascivos rores laudanda Marito.
Scilicet haec n̄ra conjux est virgo sodalis (sic)
Paulo verecundo faciem suffusa rubore
Porcia, quae nuper subiit connubia laeta
Fronte, nec est placidum virgo aspernata maritū
Mortali de gente, licet potuisset Olympi
Caelestes intrare thoros, thalamosque Deorum.
Juppiter Ulricis hanc si vidisset in arvis

Non

Non pennas sumpsisset avis, quae ipsa ministrat
Fulmina, nec puerum celsa rapuisset in Ida:
Hac etiam visa Danaen sprevisset, Deus,
Correptus magno nunquam flagrasset amore.
Non quoque Ledam rapuisset Dardanus hospes
Si foret haec Sparta conspecta in littore Virgo:
Non Venus Idalio portasset vertice honores:
Nec contempta Jovis conjux Pallasque fuisset.
Hanc si complecti mediis Narcissus in agris
Optasset, circumque suo dare brachia collo
Formosas quamvis puer hic contemneret omnes;
Infoelix proprio dehinc concitus igne suumque,
Ante diem Parcis, et funere raptus acerbo.
Te quoque, Phryxeae fortis penetrator arenae
Sextia liquisset, Virgo, si membra puellae
Candida vidisset tanta: nec se amplius altis
Commisisset aquis pelagi, nec curva lacertis
Aequora movisset, dulcesque amores
Hanc quoque, magna sua si tempore Roma tulisset
Saucia non proprio cecidisset Virgo pudica
Ense, nec infandum juvenis Romanus amoris
Commisisset opus, Veneremque habuisset acerbam.
Sed jam sponsus adest cunctis felicior ista
Conjuge, quam placidus comitatur Phoebus et Eohan
Eohan Vesta ferens, et plectrum Phoebus eburnum.
Pulcher Hymen jam sparge rosas, jam lilia funde
Utque

Purpurea et pressius Matres vos ducite Nuptam.
Quid ploras, lacrymisq; tuos perfundis ocellos?
Sunt socii subeunda thori qua foedera, Virgo,
Quae Pater instituit rerum moderator et auctor,
Postquam perpetuis firmavit legibus orbem;
Effinxitque hominem facili tellure creatum:
Ne genus humanum, cumque ipso machina mundi
Deficeret, sed perpetuum duraret in aevum,
Foecundo crescens foetu, vacuasque repleret
Telluris sedem, et venturum conderet aevum.
Ergo manum da Nupta Viro, aptasumq; marito
Pelle caput, nec durae velis et saevae videri
Immitisq; viro non tibi felicis annos (sic):
Proficiet, aut alii poterit servire puella:
Sed tua complexus noctesq; diesq; fovebit
Membra thoro, semperque tibi dabit oscula laetus.
Annuit: et dextram junxit jam Nupta Marito
Sacraq; firmavit facili connubia voce:
Cui Sponsus digitos oneravit divite Gemma,
Laetus et amplexus circumdedit ora benigno.
Dicite felices pueri simul undique cantus,
Et tantum celebrate diem, festasq; choreas
Alternate hilares, atque aptos quaerite lusus
Conjugiis, donec stellantem liquerit axem
Hesperus, et totum tenebris nox clauserit orbem.
At vos, qui socii subiistis foedera lecti,
Ducite in amplexus longos feliciter annos:
Atq; diu pulchram simul exercete juventam,
Donec vos socio component fata sepulchro.

XLII.

Redemptoris Nostri Genethliacon.

Parthenio labentem utero (coelestia postquam
Atria deseruit, majestatemque Parentis)
Progeniem proferre paro. gravat ardua vires
Calliope, tenuique negat succumbere plectro.
Amstacii gradat ora Dei, teque alta moventem
Chaonia sporere tuba, superosque tudenti
Irritantem auro, et castae ornamenta quieta (sic
Unde tibi fluit haec pietas, Pater optime divum!
Unde tibi tam mitis amor? num diligis orbem?
Num cura tibi nostra salus? labat ecce quieti
Ora poli, tardique hebetant nascente triones,
Te nascente, Puer, refrenique ambitus astri,
Tectaque Divorum flammantia. tu mihi sanctu
Pande precor pietatis opus qui sydera nutu
Concutis ardenti, formasque tonitrua coelo.
Cunctarum genitor rerum: cui provida paret
Natura, humanumq. genus: si te artibus olim
Odrysiis gracumbentem gratia ardua fovit
Scedra sinu, quom Strymoniis mars impius armis
Ingruerit; si Threicio pius obstitit orbi
Armatos porrexis equo, et tentoria fortis
Prostravit Pangaea manu, Turcasque rebelles

Mersirat

sim

Merserat æterna primum sub nocte parentem
Rex magnum sortitus Ebur, magnumq; Deorum
Concilium; et geminos terræq; marisq; recessus
Merserat: atque ipsum Stygio acclinaverat æstu
Deposita pietate carens. Illum atra gementem
Circum stagna Deus prospexit ab æthere, seque
Vocibus his media clamantem in valle barathri.

Ergo per æternos crimen produxerit annos
Jas odii Pater alme, tui! Stygiisq; piabit,
Suppliciis infanda meæ commissa Maritæ?
Ergo etiam seris promissa nepotibus instat
Pœna, gravesq; umbræ? sic surget inutilis ævo
Progenies? quæ meta manet, quæ meta laborum?
Qui finis, pœnæque modus! satis hausimus orci
Supplicii. Jam fulgentes da cernere cœtus
Astrorum; jam quæso nos ingere cœlo.
Omnipotens: quid namq; hominem formasse juvabit
Quid terras; rerumq; orbem pinxisse figuris?
Si mortale genus Cocytia regna subibit;
Et nunquam ætheres Divorum cernetur ædes!
Ah quanto melius tali incubuisse figuræ
Esset, et ardentem vidisse Hyperiona nunquam;
Quam sic æterno umbrarum succumbere leto.
Atq; auræ expertes sub nocte jacere profunda.
Ergo agedum, miseros quamprimum hac valle malorum

Eripe

Erige nos, si digna peto; si quod emicat axe
Cura mei: sic orabat lacrymabilis Adam,
Sic Evae, sic casus Abel, Phariaque sorores,
Et Moses, longique Hebraei sanguinis ordo.
Instabant fieri, et veniam clamore petebant:
Psalmiferi tamen ante omnes vox rauca parentis.
Annuit his Genitor; coelo volat ocyus alto
Nuncius, aptatis scapulas pectora pennis,
Divorum mandata ferens; terrasque volanti
Amotis, et Syriis tandem citus astitit oris.
Seu picti regina chori volucrumque per auras,
Et coeli convexa ruit, si quando Caystri
Per ripas errare vagos perspexit olores,
Per littora Penei tuum, et vernantia Tempe.
Plaudentes illi per amoena vireta vagantur,
Et dulces grato modulantur carmine cantus.
Illa ignota ruit, mediumque per aethera cursu
Tendit, et ignaris subito ferit inguina rostro.
Haud secus alatis pedibus Jove missus ab ipso
Angelus astriferi linquebat culmina coeli
Candenti nimbo effulgens. Hunc limbus obibat,
Atque humeris jubar exortum, vultuque sereno
Huic roseus fulgebat apex; jamque aurea jussa
Tecta Dei, jussasque notaverat ordine portas.
Quam procumbentem secreta in sede Puellam
Aspicit, et superos votisque animisque moventem.
Ergo

Ergo illam sic pronus adit, sic pronus adorat.
Salve cura Deum, supremi conscia fati,
Aeterno dignata thoro, thalamisq; Deorum
Salve agedum, salve ingeminat Virgo optima: nam te
Orchomeni excepere Deae: tibi gratia fulsit
Stellanti demissa Polo. Venientia cujus
Numina concipies, uteriq; in parte locabis
Promeriti. simul aurricomis tibi fulserit astris
Omnipotens, alvumque pio ditabit honore.
Ne dubita; sic fata jubent, sic imperat ille,
Ille sator rerum; cujus tibi maxima pando
Jussa: illum paries, natumq; vocabis Jesum.
Haec coelo decreta manent. Tu jussa Deorum
Exsequere, et thalamis aetherae gemmantibus infer
Certhei populos haerentes faucibus orci,
Optatoq; extende polo, quoi maxima quondam
Jura dabis, coetu Deorum evincta superbo.
Dixerat: illa genas dejecit, et ora rubore
Tincta verecundo camuni fixit alumni. (sic)
Haec volveri tunc orsa Deo atq; haec pectore fati
Fatidicos haec saepe choros, veteremq; meorum
Progeniem, et multo Bacchantes numine Vates
Arcano, Lucis orbe polo, monuisse notavi.
Verum vivum monuisse Deum quem pectore Virgo
Conciperet, non unquam avido complexa mariti
Non Paphio combusta rogo. Sed quis mea tanto
Pectora

Pectora digna Deo, tantisq; putasset honori
Aequa? Veni jam sancte Puer, teq; ingere nobis.
Majestas horrenda veni, mundoq; salutem
Lustraque aetheris foelicia gentibus affer.
Hoc (ut opinor) erat: sacrisq; jussus ab oris
Secessit genitor lacrymans, urbemq; reliquit,
Cum grege rura petens, et devia lustra ferarum.
Quandoquidem multos soboli produxerat usus,
Et foetus, canae solatia longa senectae.
Ergo abiit, curvisq; recessit [illegible] in antris
Illum omnes famuli, atq; abducta armenta secuti.
Postquam altum est emensus iter, pia Numina grata
Exorabat opem, solabaturque timores:
His rerum genitor precibus commotus ab alto
[illegible] meo statuit solatia ferre parenti.
Nox erat, et nitidis radiabat Cynthia bigis
Per mundum succincta jubar; tum lumina somno
Fessa dedit senior, blandamq; traxitque quietem.
Ecce autem aethereus sopitum nuncius illum
Missus adit, tum sic nocturna silentia rumpit.
Jam luctus pater ingentes, jam comprime raucos
Ore modos, gemitusq; tuis procul [illegible],
Sunt tandem rata vota: dabit tibi Jupiter omne
Quod cupis; atq; tua rara incrementa Marito
Divinumq; extendet opus, [illegible] alto
Convexi sceptra alta Poli, dabit unde hominum Rex.

unde

Unde erit amissae populis via parta salutis.
Surge igitur, teque his tandem citus eripe curis,
Anthiopianque domum repete, antiquosque penates.
Et ne vana putes superum mihi pandere Patrem,
Accipe signa, atque haec longaeva in pectore conde.
Auratae simulac portae incrementa subibis
Festus; ibi cernes dilectae Conjugis ora
Et dulci teneros fletu amplexaberis artus.
Sic orsus, celeri repetit vaga sydera cursu
Nuncius, alatisque volans per inania plantis
Stellanti tandem genitoris constitit arce.
Hinc me progenitam referunt. hinc laeta parentum
Gaudia natalis noster demisit utrique.
Ibi me summo primum vovere Tonanti,
Sollicitique meae sunt Virginitatis honores.
Ex illo sacrorum adytis, rituque deorum
Accubui: et superis mentemque animumque paravi.
Quare si nostri pia promerere labores
Numina, et Omnipotens ita fata recensuit auctor,
Accipio quaecunque jubet, nec dicta recuso.
Haec effata, manus geminas ad sydera multa
Cum prece Diva tulit: circumplexumque profundas
Neptuni, Glaucique domos, et tartara terris
Addita, terrarumque plene veneratur Jesum.
Angelus interea velox ad celsa volavit
Tecta Poli, et motis coelo se immiscuit alis.

Qualis

Qualis in aequalitate post bella exhausta cateruæ
Dejectorumque sociorum, fratrisque rebelles
Candida divinæ transcendit limina partæ.
Protinus omnipotens (nec enim cunctatus) amata
Corda Deæ subiit, castoque sub ventre latus
Occultavit sese, atque alios Puer abdidit artus
Mortali sub fronte: Puer coelestis origo
(Aspicite) humanum non dedignatur amorem:
Nec temnit duras pro nobis pendere poenas.
Ut cupit elato Patris abscessisse meatu
Terrenasque habitare casas, mundique salutem,
Primaeumque nefas violento excidere fato.
Ut celer ex alto ruit aethere parvulus infans.
Quem petis alme parens! Patriae num deseris aula
Tecta metu! Num terrigenas fugis! an tua forti
Porphyrion dextra quatit atria? cedite porro,
Cedite qui nivei convexa micantia coeli
Eurymedonteae dura extimuisse putatis
Tela manus Caeumque animis super astra ruentem,
Atque gigantaeis olim affectata ruinis
Templa poli, et gelidae subnixum Pelion Ossae.
Mens etenim quam celsa foret, quamque impia nobis,
Religio queis vera micat, si turpia summos
Arma Deos, atque anguipedum concordia fratrum
Agmina formidasse aethra gavisa triumpho
Turba putet, manesque ipse insultasse Tonanti.

Namque

Nunc praecelsi prodire gurgitis undas
Neptunique domos, canosque Palaemona fluctus
Ore exhalantem pater. hic quem inclyta caeli
Progenies terramque domat, Stygiasque lacunas.
Hic matris rore fulgentem Phosphoron igne
Firmat, et Aeolio spirantes carcere ventos
Hic fugat nubes, rursusque per ardua vasti
Reducit convexa poli turbatos, vehitque
Hoc mandante vagos agitat per inania pulcher
Phoebus equos, proditque diem mortalibus almum.
Qui geminat longas firmat Hyperione luces,[2]
Castra Palestinae saevo dum Marte phalanges,
Adversasque domant acies, hostemque rebellem;
Prothea quis, Glaucumque senem, pelagoque sonantem
Aequoream Tritona tuba, vibrasque sorores
In varias deduxit aquas; tutumque catervis
Fecit iter profugis, atque agmina dira sequentum
Fluctibus oppressit, junctisque reclusit in undis;
Tu pater omnipotens, prohibes qui ad sydera duci
Confusae Babylonis opus, Phariique regis
Damna ducis, turgique tuos ditione ministros
Erigis, atque hostes infesto vulnere mulctas.
O facilis pietas! superi tu me auctor Olympi
Divinas exortus opes mortalia carpes
Viscera! et humanos non dedignaberis artus;
Parcarumque subibis iras, mortisque frementem
Aspicies

Aspicies aulam, pallentisq. agmen averni?
Quis, Genitor, meritis tam maxima dona mereamur
Infecti maculis praecordia? caecaq. mentis
Consilia, et foedas volventes pectore curas?
At non sic primi potuisset pendere poenas
Criminis e Divis unus, quicumque fuisset.
Nigrantisque Erebi regno duxisset catenas
Ad superi convexa poli. Pugnantia Divum
Sed quid fata queror! Te magni conditor orbis
Primaevum delere nefas, luctuque maniplos
Juvit anhelantes coelo imposuisse nitenti.
Nunc igitur velox candentem verticis orbem
Aetheris, et superae vitas commercia turbae;
Virgineumque petis thalamum, condisq. sub imo
Ubere nectareo flagrantia pectora succo.
Nec te tam dura terrent incendia mortis,
Quam parat insonti palmosae cultor Idumes.
Nec te fata crucis, nocturnaq. verbera: nec te
Silva coronato gaudentia serta capillo.
Cuncta Deus pateris mortali obnoxia turbae.
Frigus, et arctoae pallentia murmura brumae,
Oleniumq. pecus, quosque angit Syrius aestus.
Letifer, et magnus Nemeis frondentis alumnus,
Massyliq. gregis, perspectaque sydera nautis
In Bacchum, Cereremq. capis, durosq. labores
Invicto superas animo, moerorq. timesque:

In mor.

In mortem, sic fata subis. Salve inclyta Divum
Progenies, columenq; Jovis: quoi Tartarei ignes
Inferna de puppe Charon, manesq; triumphos
Expediunt; salve, terrisq; Batavis adsis.
Non sic Palladia Codrus pro gente subivit
Fata lubens, terraeq; imos extinxit hiatus
Curtius (ut magni durarent tecta Quirini)
Armato subnixus equo, manesque petivit:
Quiq; Palatinum prostratus ad agmina montem
Tanaria roravit aqua, occursantia postquam
Per noctem mandata tulit, Mavortius unde
Tela adversa furor patrio summisit honori,
Hostilesq; neci turmas dedit acer, et omnes
Obnitens acies, concepta perdidit ira.
Jam cedat Phenissus honor, pietasq; & urbes
Nota Palestinas; quique assurgentia ferro
Colla dedit patrio, Patriisq; cohaesit iniquis.
Sed quo mente feror? nunc recto tramite cursu
Alme Parens pergamus iter, blandisq; feramur
Fluctibus, et tandem optata potiamur arena.
Jamq; propinquabant arcani tempora Partus
Virginis, et gravitas uterum matura premebat;
Divinusq; sacro sub pectore creverat infans.
Olli (si qua fides magnos fovet addita vates,)
Augustus Latio surgebat in astra triumpho
Romanosque alto gestabat vertice fasces.

Et magna

Et magni incrementa orbis. Nam candida Martis
Æthiopesq; uiiq; Arabes, Gadesq; cadentes.
Circumfluxa aestus, arctoiq; accola Rheni
Signa extollebant: Phrixeoq; abditus axe
Cultor, et arenteis Lybiae qui prospicit amnes
Dumq; ille immenso capita assurgentia mundo
Nosse capit quas frugifero terra arctat hiatu,
Quique procellosis Neptunus circuit undis,
Quos thesque udas solita emergere carinas
Ore triumphatum censeri. Dixerat orbem.
Proximus Æoliis se se forma extulit antris
Jussaque magnanimi per totum Caesaris orbem
Fert cita, convexiq; volat per inania coeli:
Et totos peragrat populos, arctonq; rigentem
Bactraq; et extremos orbis pervenit ad indos,
Sauromatasq; Getasq; et ovantem murmure Nilum,
Ac quaecumq; vagis sonat amnibus Amphytrite.
Et jam praecipiti ridentia prata volatu,
Et laetas terrarum urbes, et moenia duros
Effusura hostes transcenderat, et cava coeli
Nubila, quam magna custos dilectus alumno,
Et sibi, Divus Parens per inania vidit euntem,
Stridentemq; alis, augustaque jussa ferentem.
Continuo mandata aperit, monitusq; fidelis
Caesaris, atque animo quae sit sententia poscit.
Illa prius sic orsa Deo: Quaecumq; meantem
sectabor

Sectabor te, magne Parens; seu te ultima Thyle
Accipiet, sive occidui regna invia ponti:
Sive coloratos potius transcendis ad Indos,
Cimeriumq; chaos, illisve allaberis oris,
Quas Titan (nostro postquam decessit ab orbe)
Lustrat, et ardenti remotas circuit ore.
Seu tua Trinacria spectabunt ora volucres
Etruscos complexa sinus, qua Scylla frementes
Atracios movet ore canes: quaq; abdidit ingens
Alcides cana monstra importuna senecta.
Praeceps quo fata trahunt, quoq; imperat aula
Servator, pia Roma tuae; et [illegible]entia retro
Phanissi linque arva jugi. Non longa morabur
Me via, te ducente, Pater, licet invia lustres
Scironis saxa, atq; inamaeni tecta Procustis.
En blandum sulcamus iter. vos gravia fata
Ite Dei incrementa via, quis grandia Caesar
Molitur jussa, et latum diffundit in orbem.
Vos famuli properate: viamq; fata secundent,
Hoc tantum mea membra gravat, qui foetus ab imo
Ventre exire parat, coeloq; educere vultus.
Et jam pulchra novem complevit Cynthia menses,
Atq; vago novies renovavit cornua gyro
Nocturnos agitans currus. hic terminus haeret
Quo sobolem proferre piam, et surgentia vasto
Lata polo, et triplices tenebras jaculantia flammas

Brachia

Brachia, latoque effundere numina partu.
Vestra tamen domus iste paro. Vos cuncta parate
Opportuna viae, celerique incumbite cursu.
Dixerat: illam animi secutam et magna ferentem
Numina, divinos onager sortitus honores
Suscepit, patriaque haerentem duxit ab urbe.
Talis Agenoreo Europe subnixa juvenco.
Dictaeas tranavit aquas, Iddaq; venit
Aura timens, falsiq. bovis cervicibus haesit.
Quid Dea tam demissa petis? quid sordida tractas
Frena manu, foediq. gregis moderaris habenas?
Phoebea cape lora jubae, cape tarda Triones
Plaustra, et tergemina Virgo esseda Lunae,
Dum jussum metiris iter, syriamque peragras.
Praecedunt famuli, et socius se passib; infert
Longaevus Senior, tardoque senilia gressu
Membra movet, baculoq; labantes sustinet artus.
Bos quoque eis socius fit euntibus: Hoc Dea coetu
Ibat, et Assyriae vernantia rura legebat,
Stagnantesq; lacus, et odoros undique campos.
Et jam Bethlemiae fortunata arva tenebant
Jamq; propinquabant urbi; cum solvit anhelos
Phoebus equos, fulvumque jugum, radiosq; recepit.
Protinus accessu fuerant quae proxima, Virgo
Antra subit, fessosq; equulis complectitur artus (sic
Una omnes socii, atque senex: tum membra sopori
Victa

Victa dedit, foenoq; humeros extensa decentes
Imposuit, noctisq; atrae sese abdidit umbra.
Diram passa hyemem, et spirantes largius austros.
(Mira fides!) decimum volvebat Cynthia mensem,
Qui pluviis, glacieq; viget, gaudetq; cadentib.
Prospectare nives, et ovantes murmure ventos.
At picta Regina soli non candida fulcro
Pectora, non Phrygiae complexa libidine pompae
Accubuit magno divorum obnoxia foetu.
Ecce autem media tacitae sub tempore noctis
Dum varium prospectat opus, mentique volutat
Factum ingens, queriq; artus venientis adorat,
Incurvantem alvo, blandeq; per ima ruentem
Effudit Nympha alma Deum, et singultibus expers
Depositum sublime tulit. coelo ocyus omnis
Ordo ruit, divumq; ambit concentibus antrum.
Agmina quis proferre queat, quae lapsa volantem
E templo liquere Polum, Puer aureus postquam
Sydera, gemmatosq; Deorum aspexit honores?
Huc et Lemniaco turba ora amplexa rubore,
Et quae gorgoneo non segnius arctat amictu
Pectora, autumnales si quando ardua turbae
Aetherea de rupe meant, nubesque profunda
Sede trahunt, Zephyrisq; salum Borasq; fatigant.
Huc ibi venere chori, quos candida virtus
Circumplexa fovet, quae sceptra ingentia, quiq;

servasse

Sidereos thronos, terrasque ocyor astro
Ales, et ardenti pubes dominata meatu.
Huc subit Astraea comis, Pietasque retendit,
Huc laeto Pax fulta choro, pacemque sequuta
Alma Fides, cui sancta fames, cui turpia surgunt
Incrementa orbis, nullasque exculta ad aras
Clara virtutis eget. Quid caetera narrem
Numina? composito huc venit clementia vultu.
Jamque omnem socio compleverant agmina coetu
Excisam sub rupe domum; quam Virgo jacentem
Sic blande est affata Deum, et sic ora resolvit.
Amplexu fota assiduo te maxime Divum
Aspicio frigentem artus, et dura prementem
Saxa, nec sidda reductum pectora palla?
Nec Tyrio sudantem ostro? Si pectora nobis
Lambentem aspicias, et risu parva ora moventem.
Quo pietas haec tanta fluit? Vix atra Cybele
Qui tractus terrarum omneis, et regna dedisti,
Antra dedit, quae te labenti Hyperionis astro
Obstantem, et nostra acciperent sub luce tuentem.
Adde, quod hellaei gregis argumenta potenti
Formasti, quies alme manu, Tyrioque rubentem
Pallam ostro, Lybicique comes, queis cingitur Ammon,
Quas Seres misere pii, quasque India pererat
Insula. Nulla tamen tibi clamenta decentes
Obduxere humeros, nec te natura creatum
Floribus

Floribus, aggestoq; herbarum excepit amictu.
Arenti tandum foeno, tantum additus antro.
Nate jaces, Stygios dudum accessure penates.
Qua rauco Styx amne sonat, qua turbidus alto
Igne meat Phlegetan, triplicesq; extendit hiatus
Cerberus, et sontes latratu verberat umbras,
Qua turpes lavere comas, et pectora nudae
Eumenides, saxumq; evolvit Sysiphus ingens:
Et nunquam refugos potis excepisse liquores
Tantalus assurgentem atro videt angue Megeram
Heu scelus, heu crudele nefas! quid tristia volvo
Fata, et ventura praesaga incendia mortis.
Quid poenas, puer alme, tuas! Gemit ecce sub umb
Persephone, et nigri Saturnius arbiter auri:
Et qui Dedaleo fera monstra coercuit orbe.
Actaeis depasta animis, populoq; Minervae;
Quiq; incursantes furiarum comprimit ictus.
Aeacus, et dura minitans Rhadamanthus averno.
Quin etiam vana decepta Belides unda
Te nascente tremunt; Ixioniiq; rotator
Orbis, et anguineo Discordia vincta capillo,
Et Lethum, Lethiq; sopor concordia fletus
Brachia, et aeterna porrecta silentia noctis.
At non Elysios eadem cura angit honores
Vipereo stat ubi delusa Dracone juventus.
Venturos namque extollit super astra triumphos,
Insignem

Insignem paeana canens; ut culmine coeli
Parta salus; ut septeni Deus arbiter aevi
Ingentem vario discrimine finxerit orbem.
Ut chaos ardenti Ditis sub gurgite sese
Sepsit, et immani cantus Tritona comentem
Aera, Cybelesque cacumina liquerit arcta.
Haec inter sacrae prostrata superbia formae
Insonat, et toto jacula exultantia coelo.
Atq; hic elati fusos Aquilonis honores
Ore senex memorat: Phario qui tristia regi
Vulnera, tabificosq; immisit corporis ictus.
Exin formati concepta exordia mundi,
Et primos populorum ortus, et turpia narrat
Crimina, depulsosq; polo proprio Parentes.
Subsequitur vasto concessa potentia Nereo,
Undantesque polo fluctus, atq; excita fatis
Pinus inexausti servatura agmina mundi.
Tum leges Divorum amneis, Solymiq; recenset
Damna chori, nemorumq; domos, patuloq; cadentes
Coelo epulas. Dumq; haec patriis mirantibus heros
Explicat, immani candor novus emicat orco,
Candor aeternalis testatus damna barathri.
Agnovere Patres ardentem Hyperionis axem
Natalem proferre diem, et surgentia mundo
Saecula, qua gemini stridentia limina Jani
Qua Matris dura arma premunt, gelticoq; ruentem
Ense deam

Ense Deum: quibus alma viros Astraea Tonanti
Conciliet, mitisque volans concordia planta.
Sic ergo innuptis descendentem ignibus omnes
Excipere diem, et plausu fremere secundo.
Nascere lux: quam flammigeri volat orbita Phoebi
Nascere, teq; gravis Cymmerius antris adoret
Fulgentem, et claram tempestate tuentem
Quandoquidem nostrae fers argumenta salutis;
Atque operas coelo nos imposuisse nitenti.
Nascere tu quoq; ~~magne~~ puer, cui protinus omnes
Orchomeni arbitere Dea, cui slavens; et ingens
Doris arenosi straverunt gurgitis aequor:
Cui tellus alimenta parat, cui lactea coeli
Stellantis cortina patet, volucrumque meatus.
Sed quis te incaspi prospectare arva Carosi,
Quis Charias virgo habitantem quaerere terras?
Qui Reges sacra antra fovent? En dona videmus
Aethiopum, et grato cumulatas munere cunas.
En caros senis obtutus, qui dulcia tandem
Membra fovet, patriasque optatum sistit ad aras
Numen. Io jam promissis pater artubus instas
Inflexus, tractasq; manus, et dulcia figis
Oscula. sed qui te bissenae tempora metae
Tangentem Templo assistunt? atque Enthea quaerunt
Dogmata aeternales puer accepere lacunas?
Quisve procellosis Nympharum exturbat in undis?
Quos

Quos vagus irriguo Jordanus circuit amne,
Irroratque caput latice, funditque cavaspia flumina dextra!
Unde admirantur sinturae ingentia sortis
Facta, atque elatos fluvii admirantur honores
Attonitae: nec enim primaevam Achaeria noscunt
Pocula sumpsisse luem, et portenta draconis
Noxia, nec diros serpentum hausisse timores.
Ipse quoque apprehensa ignarus pater accubat urna
Jordanes, gaudetque novo spumantia fluctu
Littora, et inferni domitura incendia mundi
Inspicere: apprehensa ignarus pater accubat urna.
At qui purpureo procul incubuere profundo
Piscosos inter scopulos? caetusque fatigant
Squammosos, limosque imos ad littora pisces
Decipiente trahunt, remisque instantibus haerent?
Caeruleos quae turba lacus, undasque fluentis
Carnes verti in latices mirantur, et haustus
Nereidum spumare virum dum blandus amorem
Comit hyems, taedaeque micant ad festa jugales
Vos quoque, erythraeo per eunties gurgite nautae
Novimus, et fractis euros aquilonibus ire
Transtra per, et remos, puppimque agitasse labantem.
At Pater, aequorea qui monstra exturbat in alvo
Protinus Aeolios subito accepisse fragores.
Succedunt Zephyrique et ovantes murmure cori,
Atque ingens Boreas. medio stat marmore pinus
Inconcussa

Inconcussa, vagoq; exultat vincere fluctus.
Ceu saevis mille ratis infestata carinis
Aegro aut depressa mari, si quando profundum
Nimbosae aspexere Hyades, Haedisve minatur
Orion duro succinctus pectora ferro.
Postquam autem caeca phalanx super aequora cymbam
Aspexit fluitantem, et caerula regna paventem,
Aeolii fugere chori; nubesque coruscum
Deseruere polum, pharetrataque jugales
En quoq; fulmineos eripi agnoscimus ictus,
Atque bilem stolido surgentem in pectora tabo.
En ricus furiarum omneis, quae membra tenebant
Humana, et diro infestabant agmine gentes
Quas inter sumpto meat importuna flagello
Tisiphone, latiq; volans per inania coeli.
Sic picturator divorum affatur honores.
Ergo tot ingenteis amittent Tartara praedas,
Tartara luctificis hominum ditata maniplis
Magne Pater, quem syderei colit orbita Phoebi
Cui parent elementa, exundantisq; meatus
Oceani, piceoque sonantes amne lacunae?
Ergo Erebi sic fractus honor? quo nostra recessit
Gloria, et exposita e manibus pericula curae?
Omnia per commenta labor? Tot nexuimus iras
Tot fraudes, orbiq; dolos, atq; impia latis
Addidimus toties bellorum incendia terris:
Quae Phrygii videre patres, quae Dardanus odit
Cultor

Cultor, et Iliaca, qui pascua prospicit Ida.
Quae vel Echioniae vexarunt agmina turbae
Fraterna extenuata manu, postquam accidit ingens
Tydeus, et triplici Capaneus Iovis obrutus igne,
Et raptus subito terrae Amphiaraus hiatu;
Hippomedonq; Dryasq; et cani miles Adrasti:
Quique incurvato Nemees frondentia rura
Arcu infestabat, fulvae si quando leaenae
Squamantive instaret apro, stridensq; fugaret
Ense feras: et qui Inachidas evectus agebat
Oedipodis, Graiosq; manu sternebat ovantes.
Quae Cyro bellante vagus spectavit Araxes
Quae Tomyris Medas expugnatura secures,
Et prius ingentem structura Semiramis urbem
Atq; ingens Babylonis opus, Graiiq; domator
Agminis Aemathio complexus pectora gyro,
Scutatisq; ducum turmis dum cingeret omnes
Terrarum, pelagiq; sinus, qua Phosphorus horam
Assurgentem aperit, et inertia claustra fatigat
Arctophilax, qua Parrhasii nitor albicat astri;
Dum latas populorum urbes et moenia lustrat,
Qua Drangas, Sarmasq; tenent: quae maximus ambit
Caucasus, imperii prospectans limina Caspi,
Cosseosq; Sibasq; Sacasq; et cuspide Mallos
Eoa Ambraciae sternentes agmina turbae,
Et rupem Lindae tuam, quae visa, superbam

Attollit

Attollit molem, et candentia sydera pulsat.
Praeter Oxydracas, Prasiosq; amnique propinqu[illegible]
Gandarias, qua Phoebus equos pater abluit haustu
Nascentis, promitq; diem mortalibus almum.
Me quoq; me me urgente tuis, Mar improbe, cu[illegible]
Leucadius despexit Athos, Ceraisq; minaces.
Expavit quarosq; manus, castraq; recessus
Pilador, et coetu insignes luctante deorum
Oebalida, et Phocea phalanx, Brennusq; cohorti
Insidians tenebrae tuae, Pyrrusq; triumphis
Roma tuis: Lydiq; volans de vertice saxi
Aerato Porsenna choro, seu Spartacus atrox,
Seu Lybico sublimis equo, et ardentibus Afer,
Insurgens cunctis, variis quos dispice casus
Roma tulit, ~~magniq; deum~~ suscepta Quirini.
Scis moesto Trasimene lacu, scit culmine summo
Insurgens Apenninus, Cannaeq; ipsusque
Regulus, et Tyrios quicunq; inspexit ovantes.
Quid Caesar tua facta loquar? Sobolisq; triumphos
Assertae, Mariiq; nefas, Scillaeq; furores?
Quid Parthenii scelus exitiale Canopi?
Phlegreasq; manus, Gallosq; ex alpe ruentes
Crudeliq; memorans? Nec tantum haec pectore qu[illegible]
Erupere meo: quin et te misimus Orco
Aegeon, cui centum aures, centum ardua surgunt
Brachia, centenoq; micant de vertice crines:
Et

Et sobolem Neptune tuam caelestia palmis
Tangentem regna, et coelum superosq; petentem.
Me duce quin etiam matrem incestare paravit
Oedipus, et thalamo poenaq; animosus inhaesit:
Et trepidum ferro genitorem fixit adacto,
Impius. at postquam piceas se condidit umbras
Natorum ingenteis violentus miscuit iras,
Et regni sociale nefas. Mihi dira Thyestes
Pocula, mortaliq; imbutas sanguine mensas
Assignat, rarumq; scelus. mihi Daulios itum
Jactat Ithin lugens, raptorq; sororis honores.
At vos quis solito miseros consumpsit amore
Aeolidae, et vigiles summisit pectore curas?
Quis gnaram natae patrium miscere coegit
Pectus, et insanos nimis exercere furores.
Nyctimenem? Biblinq; omnes ululare per agros
Fraterno baccantem oestro? ceu Maenas, ubi ingens
Apidanum scendens adit, faunosque fatigat
Cymbalaq; thyrsosq; ferens. stant undiq; Bacchae (sic)
Flagranteis amplexae ignes, crinemq; solutae:
Stant Satyri. tenet aera deus, cantusq; canoro
Impleuit cornu, collesq; nemusq; resultant.
Et te Dictaeo flagrantem ardentius igne
Scylla, cupidineisq; urentem pectora taedis
Purpureos patrio crines abscindere collo
Venaria jussere canes, jussere Cleateno

Invidisse

Invidisse patrem: seq; insurgentibus Ino
Fluctibus, et tumido misisse Palæmona ponto,
Infoelix curvos Athamas dum tenderet arcus:
Infoelix, cui luctantes Saturnia diras
Injecit, Lybicosq; in pectore condidit angues.
Phasias hac quoq; sorte virum pinusq; fefellit
Æsonidas, et cognatos dedit ictib; artus,
Fraternaq; truces aspergine miscuit ungues
Argolici post furta chori, Peliamq; peremit.
Ecce Lycaonios formidantem undiq; saltus
Cerno Jovem, prensaq; minantem cuspide regem
Fatae Deo cerno anguipedum concordia fratrum
Agmina Titanasq; pios tentare penates
Coelicolum: ruit icta manus, ruit ignib; æthra
Horrentes ambusta comas, Coelumq; relinquit.
Parte alia natum getica sub nube frementem
Saturnus Latiis fugiens se se abdit in oris.
Exin Trinacrios carpentem serta per agros
Persephonem pecori rapit ingens ductor averni.
Tantum astus valuere mei. rapit ipsa profani
Penthea mater, et aonio dat vulnera ferro
Autonoe, dominumq; canes stravere molossi.
Ipse pater natam terreno obstruxit hiatu
Orchamus, occultos me præmonstrante furores,
Pectore quos Tymbraee foves, thalamiq; pudicū
Limen Glorinæ foedatum sanguine Divæ.
Et nos

Et nos Ogygio spumantia pectora Baccho
Nubigenum festis Lapithanum astare choreis
Jussimus, Ischomachen quam fractis undique mensis
Magnanimus raptare Pholus, taedasque parabat
Pirithoi maculare pias. Quid funera moesta
Aetoliam Calydonis? et ambusti omnia nati
Exta? quid aspecto pallentes Gorgonis ore
Aethiopes, Et mi Cretaei forma juvenci
Debet, et Actaeo tela indignantia busto,
Busirisque, Scynisque, cruentique aula Procrustis:
Et Cacus, et Siculi clementia dura Tyranni:
Quique Thoanteae templo accubuere Dianae
Crudelemque Amathunta colunt, avisque Minervae
Bisthonios posuere focos, Scironaque meantes
Obtruncans Lelegas, Vulcanique inclyta proles
Clavigeram complexa aciem, quique Herculis ictus
Expavit, grajamque salem, dum grandia matris
Membra absumpta videt, servatricemque Cybelen.
Haec terris portenta dedi: quae regna barathri
Post obitus insignirent, tenebrasque repostas.
At haec nescio quis supera de gente deorum
E tenebris auferre parat, manesque triumphis
Implicat attonitos, victumque per astra draconem
Terque quaterque rotat, primo qui dona parenti
Interdicta dedit, nocituraque appulit arva.
Nec satis hoc; et nos mortalia membra tenentes

Mortali

Mortali de sede fugat, vinctasq; catenis
Extorquet, prohibetq; loqui. Jam nostra Sabaei
Sceptra tuor; jam ferre minas, tot vota, gravesq;
succubuisse Deos, medioq; haesisse triumpho.
Sic effata, rudes serpentum emisit hiatus
Diva, triumphatoq; genas obduxit Averno
Nigrantes, turgentesq; comas. sed quae agra salutat
Turba Deum socios ducentem ad limina coetus

Desunt nonnulla (sic.)

XLIII.

Francisci Savorniani
Viri Illustrissimi
Epicedion.

Si dolor, et lacrymae possent avertere durum
Mortis iter, caeciq; animas erroribus Orci
Tartarei arcere; mihi Sipyleia virgo,
Atque senis croceo surgens Aurora cubili,
Suspiransq; vago sub gurgite Mater Achillis
Cederet; attonitum nec mens Priameja conjux
Ante rogos Hecube crebris singultib; amens
Vinceret; aut chari fleret magis ossa mariti.
Ut te sancte Pater, cui justa gementib; aris,
Et tristes damus inferias, et inania dona,
Eriperem tenebris, sopitaq; viscera dulci
Vitae instaurarem Lethei ab imagine somni.
Sed lacrymae nil fata valent abrumpere, quamvis
Aequarent fluctus, et caerula marmora Nerei.
Nequicquam dolor afflicto sub pectore saevit
Improbus, et plenis bacchatur in aequora velis:
Stat fati nam certa dies mortalibus, et se
Nullus ab extrema Libitinae vindicat hora,
Seu regat Oceani quassatam verbere Tylen,
Aut septemgeminae frenet capitolia Romae,

Seu

Seu Meroëdi flaventia rura Canopi;
Et quodcumq; rigat vaga lympha binominis Istri
Cyniphius quodcumq; vado praeterfluit amnis,
Sive greges ovium ducat, et sit pauperis horti
Assiduus custos, inimicave castra sequatur,
Caesaris agmen agens, latis qua fluctib; Albis
Volvitur, et captiva sui tentoria Regis
Ploret, inexpletosq; vomit de pectore fletus
Inde fluentisoni major cum vortice currit
In mare ceu fluvius pleno Theumesius amne
Dum rotat Hippomedonta, salo spumantior intrat
Et vada secretis Neptunia viribus auget.
Ergo pios cineres, et desolabile bustum
Fas mihi compellare, novisq; ululatibus auras
Implere, ac moestum per inania fundere carmen
Donec Olympiaca Coeli regione vagaris,
Asservasq; Deos, et dulci nectare potus
Assuescis, Divum laetis accumbere mensis.
Aethiopum qualis sinuoso in littore miscent
Juppiter, Oceanusq; pater, si forte corusco
Igne furens cadit Enceladus, spiratq; receptum
Fulmen, et ingenti Prochytes quatit ardua motu
Saxa, jugum tremit Inarimes, ac fumidus Aethnae
Trinacriae laxatur apex, connubia sive
Prima Deam pelagi complectitur Amphitrite,
Et canit undivagas foelix Hymenaeus ad aras.

Anno 1547. Saxoniae Dux, ad quem supra alludit,
Caroli Caesaris captivus.

Quid prius, o Nymphae, tumuli de cespite moesto
Eloquar Aonides? et acerbo carmine dicam?
Quid prius, o Nymphae dabitis? lachrymantia plectra
Hinc soboles augusta rapit, sentisq; superbum
Nomen, et externae laudis non indiga virtus.
Hinc superis jurata fides, quos pectore puro
Excipit, totoque senex circumtulit aevo.
Siliaventeis late celebratur in oris
Savorniana Domus, Latiiq; per oppida circum
Fertur et Ausoniae fines praetervolat omnes
Quin et ad Herculeae molis praetenditur aequor
Exundans Calpe saxo qua pectus Ibero
Tollit, et oppositas Abylae supereminet altus.
Mox subit Euphraten, et Memnonia arva pererrat,
Memnonis Eoi cui stat bicoloribus armis
Urna sub Iliaca Neptunia Pergama Troja.
Nec minus hanc Genitor caelestibus excipit alis,
Euganeum percussit ubi Gradus insula foedus,
Et tulit insignes Adriae Federicus honores
Ille potens Genitor, leni qui verbere fraenat
Saxa notis Venetae spumantia Neptunina:
Qui decus Italiae tutatur, et impia Lunae
Signa fugat Scythicae, conjuratosq; Triones
Ducere captivum Tybrim per frigida Rheni
Arva, Quirinalesq; Deorum evertere sedes
Pellit agens procul, et divina consulit urbi.

Haec

Hac tibi progeniem vitalib; edidit auris
Clara domus senior, magnoq; ad sidera nepo
Hac Mavor gravia tulit, quib; ocia cura
Nulla, sed immensi pro libertate labores,
Dulce quibus rabidos arcere a moenib; hostes,
Et patria pro laude mori. Nec pauperis Iri
Cernere pallentes oculos, et sordida putres
Ora viros macie, si forte minacib; alis
Ingrueret jejuna fames, exulaq; remota
Afflictos premerent cives, et inutile vulgus.
Tum etenim coetus inopes, turbamq; minorem
Profusa juvere manu. Cui Massica Bacchi
Pocula? cui flava Cereris vitalia dona
Defecere? Tuum numen Venus aurea, juro,
Qua genus et lucem cunctis animalib; infers,
Te messis Regina, piis qua frugib; omne
Concilium vita servas, et sufficis ultro
Sylvicolis alimenta feris; quod Pythius alas
Non tot Achaemenias, et Xerxis ovantia pavit
Agmina Maeonia pratis genialib; ora
Pythius infoelix, cui barbarus hospes ademit
Divitias, natamque; scelus gemuere Celand.
Illi etiam Martis pugnacia castra secuti
Adversas furias Carnorum, et inania tela
Pannonis excepere: minax dum pascua Caesar
Julia Sigismundus agit, auroq; recensa
Euganeis

Euganeis saturus opem: dum fortis aliena
Cuspide Marcomani transverberat ilia Mystæ
Tristanus, meritasq; ferox dedit insula poenas.
Insula divorum conviva. Et Theuchius arces
Sublimes Utini tutatur, et agmine sævit
Alpino, Venetisq; parat dispendia rebus:
Ceu canis ora petens getuli animosa Leonis,
Frustra iram, frustra vires in vulnera cogit,
Imbellemq; ciet pugnam: sonat avia longe
Sylva, repercussaq; gemunt latratibus auræ.
At ferus ignavo similis jacet. irrita Ladon
Ora fremens acuit. si vero attollere coepit
Se juba, per saltus, nemorumq; abdita fertur
Exsanguis, Lybico Dictynna cacumine videt.
Sic Heros malesana ferens in pectore diras
Frustra iram frustra vires in vulnera cogit
Barbarus, et Venetis Utinu legionibus exul,
Errabundus, inops animi, demensq; reliquit.
Ex illo nostris passim dedit otia terris
Savornianus Eques Tristanus, et axibus aureis
Extulit aligeri victricia signa Leonis.
Qualia Saturnus Latialibus intulit arvis
Arma Jovis fugiens, cum vina liquentia rivis
Manabant ultro, duraq; sub ilice fruges
Sponte ferebat humus nullis attrita colonis.
Hinc fortes acies Tyrrhena ad moenia Pisæ

Juliaco

Juliaco duxere solo, capitique decentis
Erexere jubam, et notica tela corusco
Aptarunt lateri, nec ulla minantia, nec trux
Umbo, nec aurato cassis circumdata Lymbo
Defuit. o quoties adversi exercitus Arni
Expavit nostros, mavortia pectora, cives!
O quoties Dux atra ferens incendia stetis
Obstantes cuneos in aperta pericula duxit!
Adde, quod irriguo circumflua moenia Turro
Et fines Carnorum omnes, Patriamque labantem
Servavere minis alpini Theutonis olim.
Nec minus aeria labefacta cacumina rupis
Asopi temere, fuerens qua circuit amnis.
Amnis Julea pulcherrimus arbiter unda,
Robora vi convulsa trahens. Quae gloria major!
Qui tituli seris potuere Nepotibus addi?
Neque laborata ferret dispendia fama
Livor, et emeriti casum paterentur honoris
Haec Proavi fecere tui, dum vita manebat
Hanc sudare palen voluere sonantibus armis.
Tu vero fatis aliis exercitus omnes
Tractabas populi res, ac consulta ferebas
Optima, nec valuit meliori Hortensius ore,
Nec Cato Marmaricis Utica qui maluit oris
Terre necem, quam dura pati convitia magni
Caesaris, et misera duci per compita Romae.
Inde frequens

Inde quiescens urbis discordia pectora leni
Mulcebat sermone. Tuis affatibus aetas
Audiit omnis, ubi ex adytis reseraret Apollo
Eventus rerum, et sacris oracula Delphis.
Audivere vagi quicunque nitentia Cormi
Saxa colunt, qui spumifero latisona meatu
Bacchantem videre procul, si forte nivales
Urna legit aquas Phrygiae regionis Asphadus,
Misceat in cratera Jovi, cyathoque recentes.
Haec tua laus Senior. Quot fata dementia nostris
Urbibus eripuit, quot iniqua e morte revellit!
Flavus Acon fluvii piscator in aequora Turri
Novit ubi Latium patriis a finibus exul
Appulit, et tractum liquit Labentidis orae:
Quem tumido Barbenna vado, quem vertice cano
Sedrus arat, densaque nitens crinibus arenae.
Mox ubi compositis surgebat in otia curis
Intabat mens, oculis veterum monumenta legebas:
Quis mundi fuit auctor, ubi mortalibus aegris
Parta salus, maneat Solymos quae poena rebelles:
An litui venient clangore ad pristina manes
Corpora, et infernis ululatibus exterriti
Horrescent furias, et dira piacula fluent
Cur amens cecidit putres. Acherontis ad undas
Lucifer, et sicca tranavit flumina ripa,
Flumina vipereis furiarum animata colubris.

Hinc

Hinc rerum causas, viresq; evolvere coeli
Cura fuit, terraeq; situs; habitusq; locorum:
Noscere: cur Zethis lunaribus aestuet horis.
Flumina cur obliqua ferant incendia: quae sit
Forma Soli: vagus auritero quos agmine Sam
Quos Albis captivus arat, Tibiscq. domator.
Bagrada: qui sitis Euronae, quo servat astu
Africa, Bistoniae quanta sit potentia Lunae
Quarta Leonigenae suscendam Cintia, supposs,
Et venetus clarescit apex; ut fortibus ausis
Barbariem premat, et ferro tueatur acuto
Italiae regale jubar, Latiique penates.
Interea nexum fatalia flumina vitae
Abrupere tuae, Pater, atq; immane feretro
Excepere nefas inopinaq; funera Cives
Juliaci totumq; Forum. Quis flebile vulgo
Attulit excidium, Patribusq; gementibus unde
Sevit haec vesana lues? Nos Juppiter, aut vos
Estis io Superi. Casus regit omnia, fugiens (sic)
Instabili fortuna manu. Date tristia Matres
Hunniaca lamenta, pios extendite luctus.
Occidit ille senex, cui vel Rodopeius Orpheus
Infaustos numeros, et lamentabile carmen
Ordiri mallet, dirosq; intexere questus,
Quam tenues umbras, et deficientia chara
Conjugis ora sequi, caecisq; errare tenebris.
Ille

Ille senex obiit, nullus quo sospite livor
Injecit nostri flaventia cornua Turri;
Nulla catenati subiere ergastula cives.
At urbs laeta fuit, laetique habere coloni
Pinguia culta, lätisque dedit cerealia dona
Jupiter, et Bromii pendentib. addidit uvis
Nectar Olympiacum; quo deficiente colonis
Absumptae fruges, tristi cecidere corymbi.
Urbs atrata gemit, rabidusque per oppida saevit
Livor, et erecto crudescunt verbere dira.
At tu, quem moesti gemimus nigrantib. aris
Sancte Pater, cui justa frequens exercitus auget.
Seu colis Elysium nemus, et viridantia prata
Semideos inter proceres, ubi plurimus auras
Ventilat oceani Zephyrus madidantib. alis
Ambrosia, luditque choris argentea pubes
Fortunatorum, melioraque sydera cernit;
Seu regis astra, et te comitem Saturnius aequus
Excepit temere, vale. Nos annua charis
Immixti Natis solennia busta ferimus,
Et populo moerente pias tumulabimus umbras.—

(Hic Codicis finis)

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE